

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי

הפיקוח על תכניות לימודים ייחודיות

שם ביה"ס/המוסד: הגימנסיה העברית הרצליה
שם התכנית הייחודית: יחסים בין לאומיים בעידן הגלובלי
תחום הדעת: מדעי החברה
מספר יחידות הלימוד: 5
סמל מוסד: 540062

הגימנסיה העברית "הרצליה"
www.gymnasia.co.il

תוכן עניינים

מבוא.....	3-4
1. היסוד המארגן של התכנית.....	5-7
2. רציונל התכנית.....	7-9
3. ייחודיות התכנית.....	9-10
4. מספר יחידות הלימוד בתכנית.....	10-13
5. בית הספר, הרכב הכיתה והצוות.....	14-15
6. החברה וצרכיה.....	15
7. הרעיונות המרכזיים ונושאי ההוראה של התכנית.....	16-17
8. מטרות העל והמטרות האופרטיביות.....	17-19
9. דרכי הוראה – למידה – הערכה.....	19-24
10. טבלאות הקורסים.....	25-61

62-65.....	11. נספח 1 – עבודת חקר התנסותי.
66-69.....	12. נספח 2 – מורי המגמה.
70-71.....	13. נספח 3 – תכנית פעילויות חוץ-כיתתית לשנה"ל 2013-14.

תכנית לימודים ייחודית במדעי החברה

היקף 5 יח"ל

מבוא

צריך לבנות על שם דר' הרצל שכונה גדולה עבריה, עיר עבריה. עיר שכל יושביה ידברו רק עברית...
ובעיר העברית הזאת יכוננו על שם דר' הרצל בית ספר תיכון עברי... זה יהיה לעת עתה זכרון
שיגשים את תוכניתו הלאומית של יוצר הציונות המדינית.
(ההשקפה, ה', גיליון מח, 29.07.1904)

בשנת 1905, כשנה לאחר מותו של בנימין זאב הרצל ולאחר שהתפרסמה קריאה זו, הוגשם החזון עם
יסודה של הגימנסיה העברית "הרצליה", שהייתה לבית הספר התיכון הראשון בעולם בו שימשה העברית
כשפת הוראה. בימיה הראשונים פעלה הגימנסיה ביפו, אך ב-1909 עם הקמתה של אחוזת-בית, השכונה
שגדלה והייתה לתל-אביב, הועבר בית הספר אל העיר העברית הראשונה. מאז ועד היום מגשימה
הגימנסיה העברית "הרצליה" את חזון המייסדים, ועושה ככל יכולתה על מנת לתרום לעיצובה ולטיפוחה של
חברה ציונית ואוניברסאלית כאחד.

תכנית הלימודים **יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי** בהיקף חמש יח"ל לבגרות מבוססת על מגמה
שפותחה בבית הספר בשנת 2010, בשם "דיפלומטיה ולימודים בינלאומיים" – שמטרתה הייתה "הכשרת
דור חדש של אזרחים ישראלים בעלי ידע עולמי נרחב, הבנה מעמיקה של תהליכים אזוריים וגלובליים
וכלים מעשיים להצלחה והובלה בסביבה גלובלית משתנה", והיא זו המהווה בסיס לתכנית החדשה
המוצעת.

הצלחת מגמת הדיפלומטיה, כפי שניכר מהזמן הקצר בו היא פועלת, הוכיחה כי קיים צורך להרחיב
ולהעמיק את המגמה לידי תכנית לימודים ייחודית שתזכה את התלמידים בבגרות 5 יחידות. אנו מאמינים כי
מתן אישור לבגרות יסמן עבור התלמידים והוריהם את החשיבות הניתנת בבית ספרנו למדעי החברה והרוח
באשר הם, ובעיקר לאור פחות מעמדם של אלה בחברה הישראלית בשנים האחרונות, בהשוואה לתכניות
המקדמות לימוד טכנולוגי-מדעי. זאת מתוך הבנה עמוקה כי חברה שדואגת להפיץ וללמד לימודים הומאניים

(או מה שמכונה "האמנויות החופשיות" Liberal Arts), תהיה חברה מוצלחת יותר גם במקצועות המדעיים, וודאי גם חברה חושבת, מעורבת ואכפתית.¹

התכנית המוצעת מיועדת לתלמידי תיכון (י – י"ב) ומתאפיינת בגישה רב-תחומית ורב-תרבותית. היסוד המארגן של תכנית הלימודים החדשה הוא חקר ולמידה של הפוליטיקה העולמית באמצעות בחינת תופעת הגלובליזציה והשלכותיה על המדינות השונות, עם דגש מיוחד על ישראל. מדינת ישראל המבקשת להשתלב בעולם גלובלי רב-תרבותי, בתחומי הכלכלה, היחסים הבינלאומיים ומדיניות החוץ, מחויבת להכשיר דור חדש של אזרחים, בעלי ידע נרחב בנעשה בעולם. דור אזרחים שמסוגל להבין לעומק תהליכים אזוריים וגלובליים ואת האתגרים העולמיים הניצבים בפני המדינה. תכנית הלימודים נענית לאתגרים בפניהם עומדת מדינת ישראל ושמה לה למטרה לטפח ולקדם אדם רחב אופקים וביקורתי, הבקיא בתרבותו שלו ופתוח לתרבויות העולם, סקרן, מעודכן ורגיש לזולת. כמו כן, התכנית תורמת להבנתם של התלמידים את יחסיה של ישראל עם שכנותיה ודרכי היישוב האפשריות של סכסוכיה המרכזיים בהקשר רחב יותר, כנדרש בזירה הבינלאומית כיום. יתרה מזאת, התכנית מחזקת את היסודות התרבותיים והחברתיים של מדינת ישראל אצל התלמיד בזכות היכרות זיקות הגומלין הקיימות בין התרבויות השונות.

התכנית המוצעת היא אפוא ייחודית במינה בארץ. תכניות הלימודים המעטות הקיימות במערכת החינוך העוסקות בתחום יחסים בינלאומיים נוטות להתמקד במקומי, היינו הציר המרכזי המוביל את הלימודים הוא ישראל במרכז, במרחב המזרח תיכוני ובנוסף, מדגישות את המדינה כשחקן מרכזי המעצב את היחסים הבינלאומיים. לעומתן, התכנית יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי בוחנת את הזירה הבינלאומית בכללותה תוך מתן דגש על לימוד והכרת האתגרים הגלובליים, חוצי גבולות לאומיים. בתכנית זו ישראל מוצבת בהקשר הבינלאומי ונבחנות דרכי פעולתה והתמודדותה עם האתגרים הבינלאומיים על הקשריהם השונים. בכך, אנו מאמינים כי תכנית לימודים ייחודית זו תורמת לעיצוב מנהיגות צעירה וערכית, בדומה לרבים מבוגרי הגימנסיה לאורך השנים שהיו למנהיגי הישוב והמדינה, אנשי רוח, מחנכים, מדענים, אמנים ועוד.

¹Montas Roosevelt, "Thinking About the Good Life: Meanings and Challenges to the Humanities in the Academy", this paper is adapted from keynote address given at the "3+3+4 Symposia, 3rd Symposium: Core Curriculum", the University of Hong Kong, May 12, 2009.

1. היסוד המארגן של התכנית

בסוף המאה ה-20 ובפתחה של המאה העשרים ואחת, העולם חווה תמורות חסרות תקדים. השינוי, בין אם כלכלי, פוליטי, חברתי, דמוגרפי, סביבתי, טכנולוגי או שילוב של כל אלה יחד, ייחודי בהיקפו הנרחב ובקצב התפתחותו המהיר. פוליטיקאים, מנהיגי אומות, חוקרים ואינטלקטואלים רבים מתארים את המציאות העכשווית כמציאות של "גלובליזציה"². מציאות בה תהליכים כלכליים פוליטיים, רעיוניים ו-טכנולוגיים בעיקרם, חוצים גבולות טריטוריאליים-לאומיים וחודרים את מדינת הלאום. לחציית גבולות זו יש כמובן השלכות אדירות על החברה, התרבות, הכלכלה והפוליטיקה של כל אחת מהמדינות בנפרד ועל הקהילה הבינלאומית כולה.

גלובליזציה במשמעותה הרחבה מאתגרת את הזירה הבינלאומית בהאצת תופעות חוצות גבולות כגון הגירה, אורבניזציה, התפשטות והתרחבות של כלי תקשורת המונים בינלאומיים, בעיות איכות סביבה ואקלים, עוני, אי-שיוון ומחאות חברתיות חובקות עולם ועוד. תהליכים גלובליים, אם כן, משפיעים באופן משמעותי ביותר על המדינה ולא פעם גורמים לשחיקת סמכותה הלאומית בתחומים רבים. מנקודת מבט זו, תופעת הגלובליזציה נתפסת כתופעה שלילית המחלישה את המדינה ומוסדותיה ומערערת לא אחת את זהותה הלאומית. ואכן, לא מעט סתירות וניגודים מתגלים בין מגמות עולמיות למגמות מקומיות אשר יוצרים התנגדות, התכנסות בתוך המדינה במעטה של שייכות דתית, אתנית, גזעית ולאומית.

אך הבנת תופעת הגלובליזציה, כתופעה בינלאומית מרכזית ומורכבת, חורגת הרבה מעבר לקשר אומה-מערכת בינלאומית. שכן תופעה זו חולשת על מגוון רחב של שחקנים לא-מדינתיים בזירה הבינלאומית, בין היתר: ארגון על-לאומי (האיחוד האירופאי ובמידה מסוימת האו"ם), ארגונים ממשלתיים בינלאומיים (IGO's), ארגונים לא-ממשלתיים בינלאומיים (INGO's), ארגוני טרור, גופים כלכליים וחברות רב-לאומיות (Multinational Corporations). אי לכך, על מנת להבין את מערך הכוחות הסבוך והמרתק הזה, יש לבחון את טיב הזיקה שבין השחקן לבין המערכת הבינלאומית בה הוא מתנהל. שכן, הגלובליזציה והשלכותיה מצטיירות באופן שונה בהתאם למעמדו, מיקומו ותפקידו של שחקן נתון בזירה הבינלאומית. במילים אחרות, על מנת להיטיב להבין את העידן הגלובלי בו אנו חיים, את השלכותיו על חיינו האישיים והלאומיים כאחד, את האופק העתידי ההולך ומסתמן, יש להעמיק את הכרותנו עם השחקנים השונים, מדינתיים ולא

²Axford Barrie (1995 and 2013), Waters Malcolm (1995, 2001), Waterman Peter (1998, 2001), U. Beck and P. Camiller (2000), Scholte Jan Aart (2005).

ראה גם אוסף מאמרים בכתב העת פוליטיקה, גיליון 18, סתיו 2008.

מדינתיים כאחד. מכאן, שלימוד התפתחות היחסים הבינלאומיים של ישראל ושל שלל המדינות בעבר, בהווה ובעתיד מחייב הבנה מעמיקה של תופעת הגלובליזציה, שמשמשת לא רק כרקע בו מתנהלים השחקנים בזירה הבינלאומית אלא אף כזרז ומניע להתרחשויות שונות בזירה הבינלאומית.

המטרות הכלליות של התכנית נגזרות מן היסוד המארגן:

באמצעות הכרה והבנת הזירה בינלאומית והסדר הבינלאומי כיום, מתוודעים התלמידים לתופעות השונות המעצבות את פני הפוליטיקה הבינלאומית, ביניהם:

1. הבנת המשמעויות השונות הניתנות למושגים "גלובליזציה", "רגיונליזם", "סדר עולמי חדש במידע ובתקשורת", "מסחר בינלאומי" ועוד.
2. הכרת הסיבות שהפכו את תופעת הגלובליזציה לתחום מחקר משמעותי במסגרת יחסים בינלאומיים, בתחומים שונים ומגוונים (למשל כלכלה, מדע-המדינה).
3. למידת הביטויים השונים של תופעת הכפר הגלובלי על פני זירות גיאוגרפיות-פוליטיות-תרבותיות שונות, ביניהן: אירופה, צפון אמריקה, המזרח התיכון, מזרח ודרום אסיה ואפריקה.

שאלות מרכזיות שנגזרות מהיסוד המארגן ומנחות את התכנית:

1. מי הם הכוחות המניעים את גלגלי הגלובליזציה?
2. מה הן הדילמות המוסריות, המשפטיות והחברתיות העומדות בפני הכפר הגלובלי? ובאילו אופנים מדינות שונות בוחרות להתמודד עימן?
3. מה יעלה בגורלה של המדינה בעולם בו "הגבולות" הולכים ומטשטשים? האם העתיד טומן בחובו צורות התארגנות קהילתיות וחברתיות שטרם הכרנו? מהן תגובות המדינה לתופעות הכפר הגלובלי?
4. "קללה או ברכה"? מי הם המרוויחים והמפסידים העיקריים מבולטות המימד הכלכלי ביחסים הבינלאומיים כיום? כיצד מחשבים את מאזן "רווח וההפסד" זה על פני מדינות, קהילות וארגונים שונים? וכיצד יחסי מדינות צפון-דרום מושפעים ממגמות כמו אינטגרציה אזורית ושילוב מסחרי?
5. לאן מועדות פניה של מדינת ישראל לנוכח האתגרים החדשים שהם תולדה ישירה מהכפר הגלובלי?

6. כיצד שחקנים (מדינתיים ולא מדינתיים) מתמודדים עם ומתנהלים עם סוגיות של מימשול גלובאלי ושל מימשול אזורי ('regional and global governance').

2. רציונל התכנית

היות ויחסים בינלאומיים הוא תחום מדעי רחב המשיק לשורה של דיסציפלינות רבות, ביניהן היסטוריה, מדעי המדינה, כלכלה, גיאוגרפיה, סוציולוגיה, משפטים, פסיכולוגיה ואסטרטגיה צבאית, לימוד וחקר הזירה הבינלאומית העכשווית על שלל תופעותיה, מתבצעים על פני שלושה צירים תוכניים מרכזיים: "היסטוריה פוליטית", "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה" ו"חברה ותרבות בעידן גלובלי". שלושת הצירים משלימים ומפרים אחד את השני וכל אחד בפני עצמו מהווה חטיבת לימוד, הכוללת אשכול שעורים המציגים סוגיות ונושאים מהיבטים שונים.

בניית תכנית הלימודים סביב שלוש חטיבות לימוד אלה מספקת עומק למידה היסטורית, עכשווית, מתודולוגית ובין תרבותית.

בעוד שציר הלימוד העיקרי של התכנית בנוי סביב חטיבת הלימוד "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה" הפורש בפני התלמיד את עיקרי יסוד הלימוד של דיסציפלינת היחסים הבינלאומיים, לימוד החטיבות האחרות מרחיב, מעניק קונטקסט של זמן, מקום ומאזן את תובנות התלמיד לגבי הזירה הבינלאומית הנלמדת.

הקשר בין חטיבות הלימוד השונות:

ראשית, לימוד יחסים בינלאומיים מחייב הבנת תהליכים היסטוריים מוקדמים וקונטקסטים היסטוריים. לכן, חטיבת הקורסים ההיסטוריים נועדה לספק רקע זה, כהכנת התלמיד להתמודדות ולמידה עם הזירה הבינלאומית העכשווית. הקורס "היסטוריה פוליטית" אשר מאגד בתוכו לימוד של ההיסטוריה של המזרח התיכון, מזרח אסיה, אירופה וארה"ב מעניק כלי לתלמיד לניתוח תופעות בינלאומיות בקונטקסט של מקום וזמן ואף מאפשר לימוד השוואתי בין אזורים שונים בעולם.

שנית, חטיבת הלימוד הנוספת, "חברה ותרבות" משלימה, מרחיבה ומפרטת את הלימוד של היחסים הבינלאומיים ממבט מעמיק על תרבויות שונות. לא ניתן לנתק ניתוח מושגי יסוד בסיסיים ביחסים בינלאומיים כגון, תפיסות משבר, תהליכי קבלת החלטות, הגדרות יעדים, ניהול סכסוך, מלחמה ושלום ועוד, מהסביבה התרבותית הייחודית בה פועלים מקבלי ההחלטות. מכאן שחטיבת לימוד זו חיונית להקניית כלי ניתוח והבנה מאוזנת של היחסים הבינלאומיים באמצעות הבלטת ייחודיותו של מושא המחקר.

כמו כן, עקרון מוביל ומנחה את לימוד החטיבות, על שלל השעורים שלהן, הוא למידה ופיתוח של צורות חשיבה ביקורתיות. לפיכך, בכיתה י' התלמידים לומדים את השיעור "קורס מתודולוגי וחשיבה ביקורתית".

השיעור חושף את התלמידים לכלים ולמתודות ביקורתיות לקריאת טקסטים מחקריים, עיתונאיים ותרבותיים. בנוסף, התלמידים רוכשים כלים לחיפוש אחר מידע וחומרים אקדמיים, כמו גם הדרכה בכתיבה ביקורתית, גיבוש, ניסוח שאלות מחקר, השערות וטענות. וכך השילוב בין צורה (מתודות) ותוכן ייחודיים, מקנה לתלמידים את הידע והכלים הדרושים על מנת שיתפתחו לכדי אזרחים חושבים, בעלי תודעה וכישורים מתאימים למעורבות, נקיטת עמדה ופעילות חברתית.

חטיבות הלימוד:

"היסטוריה פוליטית"

חטיבה זו מעניקה רקע היסטורי, קונטקסטואלי מקיף אודות סוגיות ואירועים בזיקתם לפוליטיקה הבינלאומית באזורים שונים, ההכרחיים להבנת המציאות הבינלאומית העכשווית. אשכול השעורים הכלולים בחטיבה זו הינו: מחשבה מדינית, היסטוריה פוליטית של המאות 19 ו-20 בו נלמדת ההיסטוריה של המזה"ת, של מזרח אסיה, של ארה"ב ושל אירופה.

"יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה"

חטיבה זו מקנה ידע לגבי יסודות התאורטיים של היחסים הבינלאומיים ומעמיקה את ההיכרות עם התפתחותה ופניה השונים של הדיפלומטיה העולמית. בחטיבה זו נלמדות ונבחנות סוגיות בינלאומיות מרכזיות שונות והשלכותיהן על הזירה הבינלאומית, תוך בחינת ההשפעות ההדדיות ביניהן. ניהול ויישוב סכסוכים בעבר ובהווה והשלכותיהם הפוליטיות, המשפטיות והחברתיות, משפט בינלאומי והאופנים בהם הוא פועל להגנה על זכויות אוניברסאליות, תקשורת בינלאומית והשפעתה על סדר היום העולמי-פוליטי, כלכלי, רעיוני ועוד.

כמו כן, חטיבה זו שמה דגש מרכזי על ההיבטים הכלכליים השונים בזירה הבינלאומית כיום. לגלובליזציה כלכלית ולתופעות נוספות כמו אינטגרציה כלכלית אזורית השפעות נרחבות על כלכלות לאומיות ועל הפוליטיקה הבינלאומית. התלמידים לומדים כיצד כלכלות לאומיות מתנהלות ומנהלות בעידן בו חוקים, מוסדות ומשטרים בינלאומיים כלכליים מערערים את הסמכות הלאומית של המדינה.

אשכול השעורים כולל: מבוא ליחסים בינלאומיים, גלובליזציה, ניהול ויישוב סכסוכים, משפט בינלאומי וזכויות אדם ומיקומה של התקשורת בעולם גלובלי. כמו כן, התלמידים לומדים קורס על האיחוד האירופי הממחיש תופעה פוליטית ייחודית בת זמנינו.

"חברה ותרבות בעידן גלובלי"

חטיבה זו פורשת בפני התלמידים הן מאפיינים תרבותיים וחברתיים של אזורים שונים ברחבי העולם והן היבטים כלכליים, תרבותיים וחברתיים של תופעת הגלובליזציה. התלמידים לומדים כיצד "הכפר הגלובלי" משפיע על תרבויות מקומיות וכיצד המדינות השונות מתמודדות עם תופעה זו. חטיבה זו שמה דגש על חברה ותרבות בישראל, במסגרתם התלמידים נחשפים להגדרות השונות ליהדות ולזהות יהודית בעולם בכלל ובארץ בפרט, ולזהויות הישראליות המרובות הקיימות. בין השעורים הנלמדים בחטיבה זו נמנים: מי אנחנו? על זהויות ישראליות בעבר ובהווה, חברה ותרבות בעולם הערבי, חברה ותרבות ביפן המודרנית, ישראל במזרח התיכון ואפריקה: מסע ליבשת השכנה.

3. ייחודיות התכנית

תכנית הלימודים המוצעת ייחודית במינה במערכת החינוך הישראלית, הן מבחינת תכני הלימוד והן מבחינת אופי וסגנון תהליך הלמידה.

במערכת החינוך הישראלית כיום קיימות מעט מאוד תכניות לימוד העוסקות בתחום יחסים בינלאומיים. אלו הקיימות נוטות לרוב להתמקד במקומי, היינו, הציר המרכזי המוביל את הלימודים הוא ישראל במרכז, במרחב המזרח תיכוני. בנוסף, מדגישות תוכניות אלה את המדינה כשחקן המרכזי המעצב את היחסים הבינלאומיים.

תכנית הלימודים המוצעת ממקדת את עיקר הלימוד בזירה הבינלאומית ותופעות חוצות גבולות לאומיים (טרנס-לאומיים) המשפיעות על מדינות הלאום תוך יצירת הזדמנויות, אתגרים וקשיים רבים ומגוונים. בתוך כך, התלמידים לומדים את ועל ישראל כחלק מהזירה הבינלאומית והאזורית. ישראל משתלבת ומתמודדת עם זירה בינלאומית מורכבת ודינאמית.

ייחודיות תוכן נוספת ניכרת במפגש הבין תרבותי אותו חווה התלמיד בעת שזה נחשף לתופעת הגלובליזציה והשלכותיה על פני זירות גאוגרפיות-פוליטיות-תרבותיות שונות, ביניהן: אירופה (בעיקר האיחוד האירופי), צפון אמריקה (בעיקר ארה"ב), מזרח ודרום אסיה (בעיקר סין, הודו ויפן), המזרח"ת ואפריקה.

העמקת הלימוד באזורים הנ"ל נובעת מהתבונה כי הבנה נאותה של היחסים הבינלאומיים כיום מחייבת לימוד השוואתי וחובק עולם. כמו כן, לאור ההכרה כי בעידן הגלובלי מרכז הכובד של היחסים הבינלאומיים נע לכוון אזורים ומדינות שבעבר היו בשולי המערכת, כגון סין והודו—מדינות עולות הזכות כמעט לראשונה לרלוונטיות בינלאומית, למרות היותן ציביליזציות מפוארות ועתיקות. לימוד תרבויות אחרות אלו יוביל בהכרח להבנה מעמיקה יותר של התלמידים את תרבותם עצמם, תוך הדגשת זיקת הגומלין בין התרבויות השונות, היום יותר מאי פעם.

תכנית ייחודית זו עונה על צרכיהם הייחודיים של בית הספר ותלמידיו. הגימנסיה העברית "הרצליה" נמצאת ופועלת בתל-אביב, עיר המנקזת לתוכה סוגיות ואתגרים חברתיים, תרבותיים, כלכליים ופוליטיים רבים שמקורם בתופעת הגלובליזציה. בתל-אביב, אולי יותר מכל עיר אחרת בישראל, פוגשים התושבים על בסיס יומיומי מהגרי עבודה, פליטים ומבקשי מקלט, לצד תיירים, אנשי עסקים, יוצרים ואומנים, ונציגים של ממשלות וארגונים בינלאומיים רבים. תאגידים עסקיים וארגונים בינלאומיים, NGO's, מכוני תרבות שונים וכדומה, פועלים בתוך ומתוך תל-אביב, ולהם השפעה עצומה על אופייה של העיר הן מבחינת ארגון ומימון פעילויות ואירועים תרבותיים, חברתיים ופוליטיים והן מבחינת האוכלוסייה המגוונת הבינלאומית המתגוררת ופועלת בעיר. התלמידים, אם כן, יוכלו באמצעות התכנית להכיר טוב יותר לא רק את "העולם" במובן הרחב של המילה, אלא גם את העולם במובנו האינטימי יותר, המידי, היומיומי. זוויות חדשות והיבטים מגוונים של העיר, הקהילה והבית בו הם גדלים ייחשפו בפניהם ויאפשרו להם להשתלב בהווה ובעתיד בפעילויות השונות במרחב הציבורי העירוני, מתוך מודעות גבוהה יותר להקשרים הבינלאומיים והרב-תרבותיים שלהם.

4. מספר יחידות הלימוד בתכנית

התכנית מורכבת מ-450 שעות לימוד, במשך שלוש שנות לימוד, י'- י"ב (בחישוב 1 יח"ל = 90 שעות). חמש יחידות לימוד הברורות בנויות סביב היסוד המארגן של התכנית, לימוד יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי באמצעות חטיבות הלימוד, "היסטוריה פוליטית", "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה", "חברה ותרבות בעידן גלובלי". פילוח יחידות הברורות בקרב חטיבות הלימוד הוא פועל יוצא הן מהיקף ואופי הלמידה בכל אחת מחטיבות הלימוד, והן משילוב ולימוד השוואתי של החומרים הנלמדים. פירוט להלן:

2 יח"ל – עוסקות בחלק מהשיעורים העיוניים של כיתות י' וי"א המעניקים ידע אודות מושגי יסוד ביחסים

בינלאומיים ותשתית היסטורית לגבי תהליכים ואירועים שעיצבו והשפיעו באופן משמעותי על הזירה הבינלאומית ותרמו להתהוותה כיום. בסוף כיתה י"א ייבחנו התלמידים בהיקף של שתי יחידות על חומרי הלימוד של השעורים: מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים, גלובליזציה, ניהול ויישוב סכסוכים, איחוד אירופי והיסטוריה פוליטית.

3 יח"ל – עוסקות בלימוד השעורים השונים שמרכיבים את חטיבת הלימוד "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה"

ו"חברה ותרבות", אשר לא נבחנים לבגרות בסוף כיתה י"א ונלמדים בי"א ובי"ב, הפורשים בפני התלמידים את הסוגיות הבינלאומיות המרכזיות בעידן גלובלי, על כל מורכבותן. שלוש יחידות הבגרות תסוכמנה באמצעות עבודת חקר-התנסות שתוגש על ידי התלמיד בסוף י"ב. עבודה זו מורכבת משני חלקים: עבודה בשטח – מעקב ותיעוד פעילות מעשית ועבודת מחקר עיונית על בסיס חומר הלימוד הרלוונטי לתחום הפעילות בשטח. העבודה העיונית תכלול גם פרק על למידה רפלקטיבית – תיעוד חוויית הלימוד במגמה ורפלקסיה על התהליך כולו. הכנת הפרק הרפלקטיבי תחל כבר בכיתה י' ותהא מעין תיעוד של "המסע הלימודי" שעבר התלמיד בשלוש שנות לימודיו באמצעות כתיבת יומן או פעילות יצירתית-אמנותית אחרת (צילום, ציור, אחר), תיעוד היכול לסייע לתלמיד בהבנת הדרך שעשה, מאיזו נקודה התחיל ולאן הגיע בסופו של התהליך.³

מבנה תכנית הלימודים:

בשלב ראשון ללימודים, בכיתה י', התלמידים לומדים במקביל את יסודות התיאורטיים של היחסים הבינלאומיים, את המציאות ההיסטורית, שיעור חשיבה ביקורתית ושעור על זהויות, "מי אנחנו? זהויות ישראליות בעבר ובהווה".

בשלב השני, כיתה י"א, התלמידים לומדים שעורים המעמיקים ומתמקדים בתהליכים וסוגיות של גלובליזציה, רגיונליזם המאפשרים ליישם את חומר הלימוד התיאורטי שנרכש בכיתה י'.

בשלב שלישי, כיתה י"ב, התלמידים לומדים על תרבויות ומתנסים בעבודה מעשית וחקר עיוני.

להלן סיכום פירוט תכנית הלימודים, על פי חטיבות לימוד ופירוט יחידות הלימוד ודרכי ההערכה, טבלאות

:2-1

³ להרחבה בנושא עבודת חקר התנסותי ראו בהמשך ובנספח 1.

פירוט תכנית הלימודים על פי חטיבות לימוד – טבלה 1

חברה ותרבות		יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה		היסטוריה פוליטית		סה"כ שעות=450	
ש"ס	שם הקורס	ש"ס	שם הקורס	ש"ס ⁴	שם הקורס	מחצית	שכבה
		2 -	יחסים בינלאומיים	2-	היסטוריה פוליטית א'	א'	י' (שעות=195)
2 -	חטיבת הלימוד		שעור רוחבי לשלוש		חשיבה ביקורתית ומתודולוגיה –	א'	
	מי אנחנו? זהויות ישראליות בעבר ובהווה- 2					ב'	
	חברה ותרבות בעולם הערבי 2 -			3 -	היסטוריה פוליטית ב'	ב'	
		2 -	גלובליזציה	2 -	מחשבה מדינית	א'	י"א (שעות=165)
		1 -	איחוד אירופי			א'	
		2-	ניהול ויישוב סכסוכים			ב'	
		2 -	משפט בינלאומי וזכויות אדם			ב'	
		2 -	תקשורת בינלאומית			ב'	
2 -	אפריקה, מסע אל היבשת השכנה					א'	י"ב (שעות=90)
2 -	חברה ותרבות יפן					א'	
2 -	ישראל במזרח התיכון					ב'	

⁴ הקורסים בתוכנית ניתנים במתכונת סימסטריאלית – ש"ס=שעות סימסטריאליות, בחישוב של 6 ש"ס=1 יחידת לימוד.

פירוט יחידות הלימוד ודרכי ההערכה – טבלה 2

כיתה	נושאי לימוד	שעות לימוד	יח"ל	דרך הערכה ומועדה
י' ו-י"א	יחב"ל, גלובליזציה, היסטוריה פוליטית א' וב', יישוב סכסוכים ואיחוד אירופי	12 ש"ס (180 שעות)	2	שאלון בגרות בכתב בסוף כיתה י"א
י"א ו-י"ב	חטיבת הלימוד "יחב"ל ודיפלומטיה" ו"חברה ותרבות"	16 ש"ס (270 שעות)	3	עבודת חקר התנסותי, העבודה תוגש בסוף י"ב. מורכבת מ: עבודה בשטח חקר עיוני
			40%	
			60%	

ציון העבודה המעשית והחקר העיוני מהווה 70% מציון השנתי בכיתה י"ב. הרכב ציון העבודה המעשית להלן:

עבודה מעשית (40%): הציון כולל השתתפות פעילה בארגון, הגשת מסמך ניתוח מבנה הארגון, דו"ח השתתפות בפעילות הארגון, ביצוע תוצר מוחשי בעקבות העבודה המעשית.

עבודת חקר עיונית (60%): הציון כולל הגשת עבודת חקר עיונית ובתוכה פרק רפלקטיבי המתעד את החוויות האישיות מתהליך הלמידה כלומר, מה תלמידים למדו על עצמם באמצעות העבודה המעשית והעמקתה בעבודת חקר.

ציוני שלושת השעורים הנלמדים בי"ב ("ישראל במזרח התיכון", "אפריקה, מסע אל היבשת השכנה", "חברה ותרבות ביפן"), יהוו 30% מהציון השנתי בכיתה י"ב.

5. בית הספר, הרכב הכיתה והצוות

בית הספר ופרופיל התלמידים

הגימנסיה העברית "הרצליה" היא בית ספר על יסודי שש-שנתי בו לומדים כיום כאלפיים תלמידים ומלמדים כמאתיים מורים. כחלק מתפיסת עולם של פלורליזם, פתיחות וסובלנות, מקדם בית הספר את שילובם של תלמידים המגיעים מרמות סוציו-אקונומיות שונות, מכל רחבי העיר תל-אביב-יפו ואף ממקומות שונים בארץ. ואכן בפועל, מספר התלמידים המגיעים מדרום העיר קרוב לחמישים אחוז מכלל תלמידי בית הספר. כמו כן, יש לציין כי בית הספר חלוץ בתחום ההתנדבות ומעודד מעורבות חברתית ומחויבות אישית של התלמידים. לאור האמור, תכנית הלימודים *יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי* מבטאת את חזון בית הספר לפתיחות, סובלנות ושיתוף ידע באשר הוא, ללא סייג של גזע, דת או לאום. פרופיל תלמידי התכנית מתאפיין בבני נוער בעלי רצון ללמידה, סקרניים ונכונים להשקיע. מיון וקבלת תלמידים לתכנית הם על בסיס ראיון אישי. כמו כן, נדרשת אנגלית ברמת חמש יחידות.

צוות ההוראה

צוות ההוראה כולל אנשי אקדמיה ומורים מבית הספר, בעלי ידע נרחב וניסיון הוראה מוכח. אנשי מקצוע שונים מגויסים מעת לעת לתמוך בפעילות חוץ כיתתית כמו מתן סדנאות, סיורים לימודיים ועוד.

ניסיון וכישורי צוות ההוראה⁵

על צוות התכנית נמנים ד"ר רחל שאול (מפתחת התכנית ומרצה בתכנית ובאוניברסיטת תל-אביב), ד"ר מאיה שיאון-צדקיהו (מרצה בתכנית, באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטת תל-אביב), מר מרזוק חלבי (מרצה בתכנית, חוקר במכון ון ליר), ד"ר אדוה זלצר (מרצה בתכנית), מר טל סלע (מרצה בתכנית ודוקטורנט בחוג ללימודי מזרח תיכון ואפריקה, אוניברסיטת תל-אביב), מר איתמר דובינסקי (מרצה בתכנית, תלמיד תואר שני בחוג לממשל ופוליטיקה, אוניברסיטת הנגב), גב' מור מיטרני (מרצה בתכנית והאוניברסיטה העברית), גב' צמרת לוי (מרצה בתכנית, באוניברסיטה הפתוחה, במרכז הבינתחומי, הרצליה). צוות התכנית כולל גם מורים מבית הספר: מר איתמר לוי (מורה להיסטוריה ומחנך), גב' ורד קמינסקי (מרכזת מגמת תקשורת וקולנוע בבית הספר ועיתונאית).

⁵ הרחבה בנוגע לקורות חיים של מרצי ומורי התכנית, ראו נספח 2.

כותבי התכנית ומפתחיה

כותבי התכנית הנם אנשי אקדמיה, מומחים בתחומי דעת שונים כגון, יחסים בינלאומיים, היסטוריה, מדעי המדינה, המזרח התיכון, אירופה ומזרח אסיה. אלו זוכים לגיבוי מצוות ההוראה ומורי בית הספר בהכנת התכנית והתאמתה ליכולות ולצרכי התלמידים, מתוך היכרותם הנרחבת אתם. מפתחת התכנית, ד"ר רחל שאול. צוות כותבי התכנית: ד"ר רחל שאול, ד"ר אדוה זלצר וד"ר מאיה שיאון-צדקיהו.

6. החברה וצרכיה

תכנית הלימודים מבוצעת במסגרת בית הספר והקהילה. המטרה היא להסתייע במשאבי הקהילה לקידום ופיתוח התכנית ובמקביל לתרום לקהילה. כך למשל בעזרת המוסדות להשכלה גבוהה אנו משלבים סטודנטים לתואר ראשון ושני מהחוגים הרלוונטיים, שיעשירו את חווית הלימוד על ידי עריכת פעילויות ייחודיות בנושאים הנלמדים. כבר בשנת הלימודים הנוכחית, תשע"ד, רועי שניר, תלמיד תואר ראשון מאוניברסיטת תל-אביב, המשמש כיו"ר מועדון מודל האו"ם של אוניברסיטת תל אביב ויו"ר התאחדות מועדוני מודל האו"ם בישראל, מעביר לתלמידי כיתות י' ו"א שיעור מודל האו"ם (Model United Nations)⁶.

כמו כן, התרומה לקהילה תעשה באמצעות שילוב פרויקטים של "מחויבות אישית" (כנדרש בכיתה י'), כדוגמת: פעילות סיוע לאוכלוסיית הפליטים בדרום תל-אביב כחלק ממסגרת השיעור "אפריקה, מסע אל היבשת השכנה" ו"משפט בינלאומי"; סיוע וליווי קשישים בבתי-אבות, כחלק מלימוד סוגיית הארכת תוחלת החיים והשלכותיה על מדיניות ההגירה והכלכלה במסגרת השיעורים העוסקים בגלובליזציה. בנוסף, ייצאו תלמידי התכנית לימי עיון והעשרה יחד עם בני גילם בבתי ספר בפריפריה ויקיימו עמם דיונים על התכנים בהם עוסקת המגמה.

⁶ פירוט נוסף לגבי פעילות ולמידה באמצעות מודל או"ם, ראו סעיף 10, דרך הוראה, למידה חווייתית.

7. הרעיונות המרכזיים ונושאי ההוראה של התכנית

הרעיון המרכזי בתכנית לימודים זו הוא תופעת הגלובליזציה. תופעת הגלובליזציה נידונה בהקשריה ההיסטוריים והעכשוויים תוך בחינת הסיבות לתופעה, המגמות המניעות אותה, השלכותיה וכיווני התפתחותה. בין תכני ההוראה המרכזיים בתכנית הנגזרים מרעיון מרכזי זה נמנים הנושאים הבאים:

1. גלובליזציה, מושגים מרכזיים וגישות: גלובליזציה כהליך היסטורי או תופעה חברתית, פוליטית

עכשווית? גלובליזציה כשינוי בסדר מרחבי, המשמעות הפוליטית של דה-טריטוריליזציה. מיהם

השחקנים הראשיים בכפר הגלובלי ומהם יחסי הכוחות ביניהם?

2. גלובליזציה, מדינת הלאום, לאומיות ומושג הריבונות: נבחנים יחסי הגומלין וההשפעות שיש

לגלובליזציה עם המדינה, סמכותה וטיב משטרה. נבדק הקשר שבין גלובליזציה לדמוקרטיה מחד

ושימור משטרים אוטוריטרים מאידך.

3. גלובליזציה כלכלית והמערכת הפוליטית הבינלאומית: כיצד משטרים, ארגונים ושחקנים לא-

מדינתיים בינלאומיים כלכליים חובקי עולם (כדוגמת תאגידים רב-לאומיים, ארגון הסחר העולמי

ועוד) משפיעים על המדינה ותפקודה. בהקשר זה, נידונים ההבדלים שבין מדינות מפותחות

למתפתחות.

4. סוגיות גלובליות, חוצות גבולות לאומיים: כדוגמת הגירה ואזרחות, עוני-רעב, מגפות, בעיות סביבה

ואקלים, זכויות אדם ואתיקה בינלאומית, יחסי צפון-דרום. מה הן דרכי ההתמודדות עימן, כיצד

סוגיות אלו מטופלות? ומה השלכותיהן על פני זמן בהיבטים שונים (חברתיים, כלכליים, פוליטיים,

ביטחוניים)?

5. גלובליזציה ותרבות: מהם המאפיינים של "החברה האזרחית הגלובלית"? את מי היא מייצגת ואילו

ערכים היא מקדמת? האם קיימת זהות גלובלית?

6. מימשול גלובלי: כיצד העלייה בחשיבותם ובמעורבותם של מוסדות ומשטרים בינלאומיים משפיעה

על היווצרותם של סוגים חדשים של שיתוף פעולה?

7. גלובליזציה, מלחמה ושלום: כיצד בעידן הגלובלי בו לכלכלה, לטכנולוגיה ולמידע חשיבות לא פחותה

לעומת כוח פיזי-צבאי מוגדרים מחדש מושגים כגון עצמה, בטחון לאומי ומלחמה?

בנוסף לנושאי ההוראה הללו, התכנית מעודדת שיתוף פעולה בית ספרי עם "מקצועות הליבה הרגילים" הנלמדים בתיכון. תלמידים מקבלים הרחבה ועיבוי של תכנים הנלמדים במקצועות כמו היסטוריה, ספרות, גיאוגרפיה ואזרחות, זאת בתאום עם מורי התכנית.

כמו כן, אנו ממליצים לתלמידים הלומדים את התכנית ללמוד היסטוריה כמקצוע מוגבר לבגרות (5 יח'). לימוד היסטוריה מורחב מקנה עוגן משמעותי לביסוס הידע הנרכש בתכנית ואף משלים אותה.

8. מטרת העל והמטרות האופרטיביות

התכנית פועלת לקידום לימודי מדעי החברה והרוח בישראל על מנת לטפח דור חדש של אזרחים מודעים ומעורבים בזירות החברתיות, הפוליטיות והכלכליות השונות. במרכז התכנית יעדים השכלתיים וערכיים.

מטרות קוגניטיביות

1. לפתח צוהר אל העולם הרחב על מנת להכשיר דור אזרחים ישראלים בעלי ידע נרחב בנעשה בעולם והבנה מעמיקה של תהליכים אזוריים וגלובליים.
2. להעשיר, להרחיב ולהעמיק את התשתית האינטלקטואלית והתרבותית של התלמידים באמצעות הקניית מערכות מושגים ומתודולוגיות בתחומי הדעת של מדעי החברה והרוח.
3. לפתח ולטפח "ארגז כלים" בתחום מדעי החברה והרוח שיאפשר יכולת ניתוח, הבנה של תהליכים מורכבים ומערכתיים וחיבה ביקורתית.
4. לפתח יכולת חשיבה וניתוח השוואתי במסגרת תכנית שהיא רב-תרבותית, המפתחת חשיבה ביקורתית ויצירתית. התלמידים ילמדו ויוכשרו "לשאל", "לנייד" ו"להתאים" מחשבות, רעיונות ופתרונות מתרבויות וקונטקסטים שונים על-מנת לספק פתרונות לצרכים מקומיים ולבעיות המאפיינות את האזור.
5. להכיר את התרבות, ההיסטוריה והחברה שלנו באמצעות הכרת התרבות, ההיסטוריה והחברה של ה"אחר" שעמו ולצדו אנחנו חיים.

מטרות ערכיות

1. לטפח בוגר מודע ומעורב, המבין שמימוש חייו כאזרח הארץ והעולם מחייב את לימוד מחוזותינו בזיקה לעולם הגדול. אנו מאמינים כי הלכה למעשה, התכנית תכשיר דור אזרחים פתוח לעולם, סובלני ונאור.
2. התכנית שואפת לשילוב התלמידים בעשייה ציבורית ובמנהיגות הארצית.
3. התכנית שואפת לתרום לקהילה באמצעות פרויקט "תלמידים למען תלמידים". תלמידי התכנית יבקרו בבתי ספר שונים במרכז ובפריפריה שם יציגו את עבודות הגמר שלהם. בכך ישתפו תלמידים אחרים בתוצר הידע שצברו ויעוררו נושאים לדיון ולמידה של נושאים אשר אינם מטופלים בבתי ספר אלה.

מטרות רגשיות

1. התלמיד יפתח מודעות לדפוסים חיים ותרבותיות אחרות. במהלך תקופת הלימוד ייחשפו התלמידים לתרבותיות שונות ומגוונות, מתוך תפיסה הרואה בהיכרות האחר תנאי הכרחי לחברה סובלנית ופלורליסטית.
2. לצד הרחבת אופקיהם של התלמידים בכל הנוגע לחברות ולתרבויות ברחבי העולם, תועמק היכרותו עם תרבותו שלו. אנו רואים חשיבות עליונה בחשיפתם של התלמידים לריבוי התרבויות והזהויות הישראליות והיהודיות, היוצרים את המרקם העשיר והמרתק של החברה הישראלית. הכרות זו תסייע לתלמידים בתהליך גיבוש זהותם העצמית, שבעיצומו הם נמצאים בשלב זה של חייהם, ותיצור אצלם את הפתיחות והסובלנות ל"אחר" החיוניים לחברה דמוקרטית וצודקת.
3. מגוון הפעילויות החווייתיות שילוו את תכנית הלימודים ורוחב היריעה הנושאת יפתחו אצל התלמידים את אהבת הלימוד והדעת ויעוררו את סקרנותו להמשיך ולהעמיק באופן עצמאי ובמסגרות אחרות את ידיעותיו והשכלתו, בתקווה כי עולם מדעי הרוח והחברה שייחשף בפניהם יקסום להם ויוביל אותם בהמשך דרכם אל הפקולטות הללו כחלק מההשכלה הגבוהה שירכשו.
4. פיתוח תודעה אזרחית ונכונות למעורבות ולתרומה חברתית. ההיכרות העמוקה של התלמידים עם הסביבה הפוליטית, הכלכלית, החברתית והתרבותית שבתוכה הם חיים, בן במובן המקומי והן במובן הגלובלי, מטרתה לעורר בהם את הצורך ליטול חלק ולהשפיע על עיצוב החברה העתידית.

1. התכנית מעודדת הפריה הדדית של רעיונות בסביבה שיתופית. היות והתכנית משלבת לימוד עיוני ומעשי, בתום שלוש שנות לימוד ייצאו התלמידים מצוידים במיומנויות כגון: יכולת ותרבות דיון (רטוריקה ודבייט); ניתוח ביקורתי של המידע האקטואלי המופץ במדיה הכתובה והאלקטרונית; כלים ללימוד עצמאי; וביטחון עצמי ביכולתם להבין את העולם, לשאול שאלות ולחפש אחר תשובות.
2. טיפוח וחיזוק יסודות הקריאה והכתיבה המדעית-מחקרית, על מנת לפתח יכולות הבעה בכתב ובעל פה.
3. חשיבה מערכתית אודות מצבים מורכבים (ביחסים בינלאומיים).

9. דרכי הוראה – למידה – הערכה

דרכי הוראה ולמידה

תכנית הלימודים בנויה באופן מדורג הן מבחינה אקדמית והן מבחינה רגשית. הדרגתיות הלמידה מבחינה אקדמית באה לידי ביטוי בכך שבשנתיים הראשונות ללימודים, רוכשים התלמידים את הידע הבסיסי, היינו מושגי היסוד של הדיסציפלינות השונות (יחסים בינלאומיים, משפטים, כלכלה, היסטוריה ופילוסופיה). בשנתיים אלה מכירים התלמידים תיאוריות וגישות שונות המתחרות בהסבר מורכבות המערכת הגלובלית העכשווית⁷. כך נחשף בפני התלמידים הפולמוס המחקרי הקיים והפרספקטיבות השונות באמצעותן ניתן לנסות ולהבין את המציאות הבינלאומית המורכבת. אחת התובנות שעולה מחוויה לימודית זו, הבסיסית לכל חשיבה ביקורתית, היא כי השימוש בתיאוריה מסוימת או בגישה ספציפית קובע במידה רבה את מסקנות המחקר.

הדרגתיות הלמידה מבחינה רגשית באה לידי ביטוי בלמידת הקרוב לפני שמתמודדים עם למידת האחר, הרחוק והלא מוכר. התלמידים לומדים תחילה על סביבתם התרבותית הקרובה, על מגוון פניה ורק לאחר מכן ילמדו על תרבויות רחוקות. הדרגתיות זו מאפשרת למידה רפלקסיבית באמצעותה התלמיד מחדד ומגבש את זהותו עצמית תוך התבוננות בתרבות האחרת, וכך גם חומר הלימוד יתקשר לחוויית החיים

⁷ בין השיעורים הנלמדים בהקשר זה ניתן למצוא: "יחסים בינלאומיים", "גלובליזציה", "מחשבה מדינית", "חשיבה ביקורתית ומתודולוגיה" ו"יישוב סכסוכים".

האישית של כל תלמיד ותלמידה. אנו מאמינים שלימוד המעורר רגשות הוא תהליך עמוק יותר ובעל משמעות רבה יותר לתלמיד.

דרכי ההוראה של התכנית מגוונים מאוד, מלמידה עיונית דרך למידה חווייתית ועד למחקר התנסותי משותף ואישי, זאת במטרה להעשיר את השכלת התלמידים ולספק להם כלים לחשיבה ביקורתית.

הוראה – למידה - חווייתית

הלימוד החווייתי באמצעות שימוש נרחב בכלים בכיתה ומחוץ לכותלי בית הספר להמחשת חומר לימודי עיוני, מורכב מעבודת חקר התנסותי ופעילויות לימודיות מעשירות.

עבודת חקר התנסותי:⁸ תכנית הלימודים המוצעת שמה דגש מיוחד על למידה מתוך התנסות ישירה

ומעשית. למידה מתוך תהליך, לאורך זמן, המאפשר הפנמה מדורגת של ידע, הבנייתו תוך רפלקסיה מתמשכת. תהליך לימוד החושף את התלמיד בפני הצורך לשאול שאלות, להתמודד עם תשובות שאינן חד משמעיות או נעדרות. למימוש יעד זה, תכנית הלימודים מציגה את "עבודת חקר התנסותי" על ידי תלמידי י"ב בצמוד לאחד השעורים הכלולים בחטיבת הלימוד "דיפלומטיה ויישוב סכסוכים".⁹

במסגרת "עבודת חקר התנסותי" התלמידים משתלבים בארגונים בינלאומיים בעלי נציגות בישראל (כגון:

קרן "פרידריך אברט", קרן "פרידריך נאומן", קרן "קונראד אדנאואר", מכוני התרבות כמו מכון גתה, המועצה הבריטית, מכון רומאן גארי, סרוונטס), בארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים (INGO's), במשלחות הדיפלומטיות המוצבות בישראל (שגרירויות, קונסוליות, מחלקות תרבות), ברשתות תקשורת זרות בארץ או חברות היי-טק מובילות בארץ ובעלות פעילות כלכלית בחו"ל .

באמצעות ההתנסות המעשית התלמידים חשים באופן בלתי אמצעי כיצד מתבצעת האינטראקציה בין החברה הישראלית לבין שחקנים בינלאומיים אחרים ובצורה כזו מכירים אלטרנטיבות שונות של הידברות ושיתוף פעולה, אותם ניתן ליישם אל מול מגזרים שונים בחברה הישראלית שלרוב אינם באים במגע. בכך עבודת חקר מקדמת ערכים כמו צדק, חירות וסולידריות ישראלית ועולמית על-ידי העמקת ההיכרות עם "האחר" ועידוד לפתיחות תרבותית ורעיונית.

⁸ לפירוט נרחב לגבי האפשרויות השונות של עבודת חקר התנסותי, ראו נספח 1.
⁹ עבודה מעשית זו תתחיל, בתום כיתה י"א (תלמידים המעוניינים יוכלו להתחיל את ההתנסות בשטח במהלך חופשת הקיץ או בתחילת כיתה י"ב). במקביל תקופת ההתנסות בשטח ולאחריה, התלמידים יכתבו עבודת חקר שתוגש בתום שנת הלימודים ותוצג בפני הכיתה, הורי התלמידים וכלל השכבה.

פעילויות חווייתיות להמחשת חומר הלימוד העיוני¹⁰

1. מפגשים שונים עם בוגרי תכנית ארסמוס, בוגרי התיכונים הבינלאומיים, אנשי מקצוע במכוני מחקר ולוונטיים, צעירים מחו"ל הנמצאים בארץ ובני-נוער ערביים-ישראלים ומהפריפריה.
2. סיורים לימודיים בארץ במשרד החוץ, בגופים בינלאומיים הפועלים בישראל (שגרירויות, ארגוני חברה אזרחיים בינלאומיים, תקשורת זרה ואחרים).
3. סדנאות לרכישת כלים וכישורים בתחומים מגוונים כדוגמת מדיה חדשה ושינוי חברתי, ניהול ומנהיגות, הנחיית קבוצות, חשיבה אסטרטגית, רטוריקה ודבייט. בנוסף, סדנאות העשרה, כגון: סדנת יסודות הבודדהיזם, סדנת אומנויות יפן, סדנת "יום אחד אחרי השלום", העוסקת ביישוב סכסוכים על-פי המודל הדרום-אפריקאי.
4. יישום מודלים לימודיים כגון, מודל או"ם (Model UN). מודל או"ם הוא פעילות ייחודית בה הופכים התלמידים ל"שגרירים" של מדינות במשחקי סימולציה של דיוני או"ם, על ועידות הארגון השונות (מועצת הביטחון, זכויות אדם, סכסוכים טריטוריאליים, פירוק נשק, סביבה ושיתוף אזורי). התלמידים לומדים על ארגון האומות המאוחדות ועל מוסדותיו השונים, נחשפים לנושאים הנמצאים על סדר היום של הקהילה הבינלאומית, מפתחים יכולות מחקר, ניסוח וכתובה משפטית ורוכשים מיומנויות במשא ומתן דיפלומטי. באמצעות פעילות חווייתית זו נחשפים התלמידים למורכבות של קבלת החלטות ומדיניות חוץ הלוקחת בחשבון את הדינאמיקות של הפוליטיקה הפנימית והבינלאומיות. תלמידי התכנית, כיתות י' ו-י"א, מקבלים שיעור מודל או"ם, שיעור אקדמי חווייתי המשלים ומעשיר את הלמידה של הקורס יחסים בינלאומיים הנלמד בתכנית. שיעור מודל או"ם ניתן במטרה להכין את התלמידים לקראת שיא פעילות למידה בנושא זו אשר מתרחשת מדי שנה בכנס TIMEMUN בבית הספר האמריקאי שבאבן יהודה. תלמידי התכנית משתתפים בשלושת ימי הכנס, שם יפגשו תלמידים מרחבי הארץ ויערכו סימולציות או"ם בנושאים אקטואליים.
5. סיורים לימודיים בחו"ל באמצעות המועצה לחילופי נוער וצעירים, תכנית היורומד, קרן אנה לינד לדיאלוג ים-תיכוני ובתי ספר זרים עם מגמות לימוד דומות. למידה באמצעות סיורים מסוג זה החלה עם הקמת המגמה "דיפלומטיה ולימודים בינלאומיים" שפעלה בשנתיים האחרונות בבית הספר. תלמידי כיתות י' ו-י"א במגמה זו קיימו ביקור לימודי בקפריסין בשנת תשע"ב, 2011-12, בשיתוף

¹⁰ הרחבה ופירוט בנוגע לפעילות מסוג זה לשנת הלימודים הנוכחית, תשע"ד, ראו נספח 3.

אחד מבתי הספר המקומיים. הביקור עמד בסימן למידה על רב-תרבותיות ועל יישוב סכסוכים. התלמידים סיירו באתרים מרכזיים והיסטוריים בקפריסין, קיימו פגישות עם גורמים רשמיים (כולל במשרד החוץ), ביקרו בבית ספר מקומי ופגשו תלמידים בני גילם. לאחר שובם ארצה נפגשו התלמידים עם הנציג של החלק התורכי של האי בישראל כדי לשמוע גם את הפרספקטיבה של הצד השני לסכסוך. הביקור אפשר לתלמידים לבחון בשטח את הידע והכלים שצברו בקורסים על תורכיה ועל יישוב סכסוכים. בשנת לימודים תשע"ג, 2012-13, תלמידי י"א ו"ב קיימו סיור לימודים בבריסל, בירת האיחוד האירופי. התלמידים נפגשו עם פקידים ודיפלומטים במוסדות האיחוד השונים כגון הנציבות, הפרלמנט האירופי ושרות החוץ האירופי, וכן עם עובדת בכירה בארגון נאט"ו. סיור הלימודים לבריסל נועד להסביר לתלמידים כיצד פועל ומתפקד האיחוד האירופי דרך חוויה ויזואלית, רגשית, אינטלקטואלית וחברתית. הביקור ברובע האירופי בבריסל על מוסדותיו השונים, המפגש והשיחה עם אנשים העובדים בהם, היכולת לשאול שאלות ולחוש באופן אישי את האווירה בה כל מוסד מתנהל ואת היחסים בין המוסדות השונים הייתה חוויה לימודית ממדרגה ראשונה, שהצליחה להמחיש כיצד האיחוד האירופי מתנהל ומקבל החלטות.

6. בשנת הלימודים הנוכחית, תשע"ד, תלמידי התכנית, כיתה י"א, יצאו לסיור לימודי בריסל לאחר שילמדו את הקורס, "היסטוריה ופוליטיקה של אירופה".

דרכי הערכה

היות והתכנית המוצעת מורכבת מדרכי הוראה בשיטות מגוונות, כפי שפורטו קודם לכן, דרכי ההערכה גם הן מגוונות ואלטרנטיביות. דרכי הערכה קונבנציונליות שהן בעיקרן מבחנים, בחנים, הכנת שעורי בית והשתתפות פעילה בכיתה ישולבו עם דרכי הערכה נוספות, כגון: הגשת דוחות ומסמכים, השתתפות התלמידים במשחק סימולציה, מצגות בכיתה, קריאת עיתונות זרה בעברית או מתורגמת מעיתונים מקומיים או מחו"ל (The Economist, Herald Tribune ועוד).

הערכה תינתן גם לפעילות בית ספרית המציגה חלק מתכני הלימוד של התכנית בפני כלל תלמידי בית הספר, כמו גם בפני תלמידים מבתי ספר אחרים בארץ.

למשל, במסגרת השיעור "חברה תרבות ביפן המודרנית" יערכו התלמידים פעם בשנה פעילות בית ספרית המוקדשת לאחת מאומנויות יפן, כגון: "פסטיבל מנגה", "פסטיבל אנימה" וכיוצא בזה (הפעילות תכלול הצגת הנושא, המחשות בפני תלמידים, קישוט בית הספר ועוד).

במסגרת השיעור "מי אנחנו? זהויות ישראלית בעבר ובהווה" ייערך ערב בהשתתפות ההורים בו יציגו התלמידים בהתאם לנטיית נפשם: יצירות אמנות, גיליון מיוחד של מאמרים פרי-עטם וייערך פנאל (נוסח כנס מחקר) עבודתם שיעסקו בריבוי הזהויות בישראל. הגיליון יחולק לשאר בית-הספר והתערוכה תהיה זמינה אף היא.

הערכת יחידות הבגרות

הערכת יחידות הבגרות תעשנה באמצעות שני כלים:

מבחן בגרות (היקף 2 יח"ל) – התלמידים ייבחנו בסוף כיתה י"א. המבחן יתמקד סביב ניתוח תהליכים היסטוריים בעלי זיקה משותפת על פני הקשרים פוליטיים-גיאוגרפיים שונים (ארה"ב, מזרח אסיה, אירופה ומזרח התיכון) ואלה יספקו קונטקסט ליישום וניתוח מושגי היסוד שנלמדו בקורסים יחסים בינלאומיים, גלובליזציה, ניהול ויישוב סכסוכים ואיחוד אירופי. מטרת המבחן לבחון את יכולת הניתוח וההבנה של תהליכי רוחב ויישום מושגי יסוד תאורטיים. מבחן זה מהווה בסיס מקדים וחשוב המכין את התלמיד ללמידה אודות סוגיות מורכבות נוספות בזירה הבינלאומית כגון, משפט בינלאומי, הגירה ופליטות, תקשורת בינלאומית, כלכלה בינלאומית, ועוד.

עבודת חקר-התנסות (בהיקף 3 יח"ל) – נועדה לקדם חינוך לחשיבה. מטרתה לטפח בקרב התלמידים כישורי חשיבה וכתובה, שיאפשרו הבניית ידע חדש תוך הפעלת חשיבה ביקורתית ויצירתית. עבודת החקר מתחילה בעקבות עבודה מעשית של התלמיד בסוף כיתה י"א (במהלך חופשת הקיץ) או התחלת כיתה י"ב, בצמוד לאחד השעורים אותו למד או לומד מתוך חטיבת הלימוד "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה" במהלך שלוש שנות הלימוד של התכנית. הנושא הספציפי של העבודה המעשית ייבחר על ידי התלמיד שיילווה בהנחיית מורה השיעור במהלך כל השנה. עבודת החקר עולה ונוצרת מתוך עבודת התלמיד בשטח. במקביל תקופת ההתנסות בשטח ואחריה, התלמיד כותב עבודות חקר המעמיקה ומרחיבה את הידיעות שליקט ממקור ראשון. בעבודת החקר התלמיד מנסח שאלת מחקר, טיעונים על סמך איתור מקורות מידע עיוניים, בשילוב עם המידע שצבר ממקור ראשון. למידה מסוג זה מקנה לתלמיד כלים

להסקת מסקנות ועמדות עצמאיות גם בנושאים שנידונים בספרות המקצועית, ומפתחת יכולת ניתוח אינטגרטיבית וביקורתית. כמו כן, התלמיד רוכש מיומנות כתיבה והבעה. עבודת החקר ההתנסותי מלווה ומורכבת גם מכתיבה רפלקטיבית של התלמיד במהלך שלוש שנות הלימוד בתוכנית. המרכיב הרפלקטיבי שם דגש על דיונים בכיתה, דיונים בקבוצות קטנות, הגשת דוחות, יומני תיעוד, הכנת תיק עבודות (אוסף של עבודות, דפי עבודה בתהליך, יצירות אמנות) המציג את מאמציו והישגיו של התלמיד בלמידת נושאים באופן רפלקטיבי. לדוגמה, כחלק מסיור הלימודים בבריסל יתבקשו התלמידים לכתוב יומן רפלקטיבי אישי אודות הסיור: מה למדו ומה השתנה במחשבתם ובתודעתם אודות האיחוד האירופי במהלך ובעקבות הסיור. היומן יתעד את ציפיותיהם לפני הסיור, ואת רשמיהם במהלכו והחותם שהותיר בהם עם סיומו. כמו כן יתנהל בלוג קבוצתי להחלפת רשמי סיור. יומן זה יכלול כמרכיב ביחידה הרפלקטיבית של עבודת החקר.

כתיבת עבודת חקר היא בהיקף של כ – 20 עמודים. ראו נספח 1, לפירוט של סוגים אפשריים של עבודות חקר התנסותי.

כיתה י' – "יחסים בינלאומיים" (יחב"ל)

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך הערכה ומשקלה
מבוא ליחב"ל: מושגים מרכזיים וגישות	4	התלמיד ידון בשאלות כגון: מה הם יחסים בינלאומיים? כיצד ניתן ללמוד אותם? כיצד ניתן לחקור אותם? התלמיד יתוודע למושגים וכלים המהווים בסיס הלימוד בחקר היחב"ל: המערכת הבינ"ל, שחקנים. התלמיד ייחשף למכלול הנושאים והשאלות העומדים בבסיס חקר היחב"ל.	מערכת בינלאומית, שחקנים, כללי משחק, דילמת הביטחון.	קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u> (האוניברסיטה הפתוחה, 2002), עמ' 2-12. גלבע איתן, <u>יחסים בינלאומיים</u> (עם עובד, 1979), עמ' 21-11.	דיון וחלוקת הכיתה לקבוצות הבוחנות מאמר מעיתון העוסק בסוגיה פנים מדינית אקטואלית. התלמידים מתמודדים עם השאלה: האם הקהילה הבינ"ל צריכה להתערב בנעשה בתוך המדינה?	דיון והשתתפות פעילה של התלמידים. הקבוצות מנתחות ומציגות את הטענות בעד ונגד והן מוערכות על ידי שלושה קריטריונים: אופן הצגת הטענות (ניסוח, בהירות, קוהרנטיות), הנמקות מובאות והוכחות רלוונטיות.
רמות ניתוח וחקר היחב"ל	4	התלמיד יכיר את רמות הניתוח השונות בחקר היחב"ל: ארגון דימויים לשם מחקר. התלמיד ייחשף בפני הסוגיה, כיצד תפיסות משפיעות על דימויי מציאות. התלמיד יישם את רמות הניתוח באמצעות ניתוח מקרה בוחן.	רמות ניתוח: רמת המערכת, המדינה הפרט. רמות ניתוח ביניים: רמת מקבלי ההחלטות והרמה האזורית. דימויים, תפיסות ופוליטיקה בינלאומית. פרל הרבור, כמקרה בוחן.	גלבע איתן, <u>יחסים בינלאומיים</u> (עם עובד, 1979), עמ' 21-24. מדזיני מירון, מפורט ארתור עד הירושימה (האוניברסיטה המשודרת, 2006), עמ' 119-132. גלבע איתן, <u>יחסים בינלאומיים</u> , עמ' 21-33.	התלמיד ינתח באמצעות רמות ניתוח את ההתקפה היפנית על ארה"ב ב-1941, על פרל הרבור. נצפה בסרט Tora המציג את ההתנגשות הבלתי נמנעת בין שתי המדינות, תוך בחינת האירוע באמצעות רמות הניתוח.	דף צפייה על הסרט המנתח את מקרה הבוחן.
שחקנים בזירה הבינלאומית: המדינה	6	התלמיד יכיר את המדינה כשחקן ראשי אך לא בלעדי בזירה הבינ"ל. את טיבן של מדינות הלאום (מדינות דו-לאומיות, רב-לאומיות, נעדרת לאום). התלמיד יתוודע למורכבות התנהגות המדינה בכל הקשור לעיצוב וביצוע מדיניות חוץ. מדיניות חוץ תבחן כתולדה מאינטרסים לאומיים, אילוצים פנים מדינתיים ובינלאומיים. התלמיד ילמד על תהליך קבלת החלטות של מדינות במצבי משבר.	מדינת לאום, הסכם ווסטפליה (1648). מדינות לאום על סוגיה: מעצמות, מדינות בינוניות וקטנות. מדינות דו-לאומיות, רב-לאומיות ונעדרות לאום. מושג הריבונות. דיפלומטיה ומדיניות חוץ. מדיניות חוץ ועצמה: מקורות עצמה לאומיים, עצמה לעומת השפעה פוליטית, עצמה רכה. עיצוב מדיניות חוץ ודגמים לניתוח קבלת החלטות במדיניות חוץ:	סנדלר שמואל, <u>מדינת הלאום</u> (האוניברסיטה הפתוחה, 1999), עמ' 9-34, 40-54. קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u> , עמ' 420-58, 76-428. צבאג שמואל, <u>עצמה ביחסים בינלאומיים</u> (האוניברסיטה הפתוחה, 1997), עמ' 10-23, 97-113. גלבע איתן, <u>יחסים בינלאומיים</u> , עמ' 99-130. סופר ששון, <u>הדיפלומטיה</u>	דיון וניתוח דוגמאות על פני זירות ותקופות זמן שונות. סיור לימודים במשרד החוץ ושיחה עם אנשי המשדר.	התלמיד מתבקש לכתוב דו"ח על מדינה בו יפרט את נתונה הפוליטיים, כלכליים, חברתיים וזיקתה לזירה הבינלאומית. דו"ח סיור לימודים, בעקבות ביקור ופגישה עם אנשי משרד החוץ.

		בחסים בינ"ל (האוניברסיטה הפתוחה, 1996), עמ' 69-82.	הדגם הרציונלי, הברוקרטי והארגוני. דילמת האסירים. כלכלה פוליטית.			
השתתפות בשעורי מודל או"ם (10 מפגשים), הכנת דוחות וסימולציה לקראת כנס ארצי TIME MUN, בבית הספר האמריקאי באבן יהודה.	סקירה היסטורית של התפתחות האו"ם תוך הצגת מקרי בוחן מרכזיים המעידים על טיב תפקודה. דיון וניתוח תרחישים אפשריים בנוגע לתפקודם של שחקנים לא מדינתיים בעידן של גלובליזציה.	קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u> , עמ' 200-221.	שחקנים לא מדינתיים: ארגונים בינ"ל על-מדינתי, ארגון בין מדינתיים בינ"ל, ארגון לא- ממשלתי בינ"ל, קבוצות דתיות, אתניות, טרור, תאגידים בינלאומיים. האו"ם (עצרת הכללית, מועצת הביטחון, ועדות).	4	שחקנים בזירה הבינלאומית: שחקנים לא- מדינתיים	התלמיד יתוודע למגוון השחקנים הלא- מדינתיים על פני הזירות השונות: כלכליות, ביטחוניות וחברתיות. התלמיד יעמיק בלימוד ארגון האו"ם על מוסדותיו, פעולותיו, יכולת השפעתו ומגבלותיו.
דיון והשתתפות פעילה בכיתה על סמך קריאה.	דיון בכיתה, ניתוח התפתחות הזירה בינ"ל על פני 100 השנים האחרונות. ניתוח אירועים היסטוריים מעצבים את הזירה הבינלאומית לאורך השנים, מהזווית הראליסטית. נצפה בקטעי סרטים דוקומנטריים.	קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u> , עמ' 27-34.	אנרכיה והמערכת הבינלאומית. עצמה והרתעה. מערכות בינ"ל: מערכת מאזן הכוח, מערכת דו- קוטבית, מערכת חד- קוטבית, מערכת רב- קוטבית. משבר הטילים בקובה, נפילת חומת ברלין, מלחמת המפרץ הראשונה, פגוע טרור אל- קעידה (9/11). עולם שלישי	2	גישות ותיאוריות יחב"ל: ריאליזם ניאו-ראליזם	התלמיד ילמד מהי תיאוריה, מטרותיה, חסרונותיה ויתרונותיה. התלמיד יכיר את התפתחות המחשבה הראליסטית, הנחות היסוד של הריאליזם וסוגי המערכת הבינלאומית, על פני הזמן. התלמיד יכיר אירועים מעצבים בזירה הבינ"ל על פני המערכות השונות. התלמיד ילמד על גישות נוספות כגון גישת התלות.
דיון והשתתפות פעילה בכיתה על סמך קריאה.	דיון בכיתה, ניתוח התפתחות הזירה בינ"ל על פני 100 השנים האחרונות. ניתוח אירועים היסטוריים מעצבים את הזירה הבינלאומית לאורך השנים, מהזווית הראליסטית. נצפה ב מקטעי סרטים דוקומנטריים.	קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u> , עמ' 24-27, 35- 39, 224-244.	הליברליזם והקמת חבר הלאומיים (14 הנקודות של הנשיא וילסון). שיתוף פעולה ותלות הדדית. ליברליזם ועצמה רכה. ליברליזם פוליטי, כלכלי ומוסדי. שיתוף פעולה. משטרים בינ"ל (פירוק ובקרת נשק, בנייה צעדים לאמון הדדי ליישוב סכסוכים). הגישה הקונסטרוקטי- ביסטית: נורמות וערכים בינלאומיים, מוסדות וקונסטרוקטיבי-	2	גישות ותיאוריות יחב"ל: ליברליזם ניאו-ליברליזם והגישה הקונסטרוקטיביסטית	התלמיד יכיר את התפתחות המחשבה הליברלית. את הנחות היסוד שלה ואת הקונטקסט ההיסטורי בה צמחה. התלמיד יתוודע לסיבות לשלום בינלאומי, על פי תיאוריה זו. התלמיד ייחשף למחלוקות בין התאוריה הליברלית לראליסטית. התלמיד ילמד את הגישה הקונסטרוקטיביסטית והאופן שהיא תופסת את המדינה ותפקידה בזירה הבינ"ל.

			יזם: חיברות, למידה והפנמה.			
שלום, אסטרטגיה ומלחמה מנקודת מבטן של התיאוריות השונות	4	התלמיד יישם את התיאוריות השונות שנלמדו בנושא שלום ומלחמה. התלמיד יתוודע להתפתחות הצבאית שחלה במהלך המאה ה-20, כולל ההיבטים הכלכליים, האידיאולוגיים והטכנולוגיים הכרוכים בה. התלמיד ילמד על המשמעויות השונות של קיום הנשק הגרעיני כשחקן בזירה הבינ"ל.	סכסוכים, מירוץ חימוש, מלחמה (על סוגיה). מלחמה קרה. אידיאולוגיה מרקסיזם-לניניזם, קומוניזם. נשק גרעיני והפצתו. הרתעה גרעינית, משטר אי ההפצה (NPT), גרעין אזרחי ואנרגיה, גרעין למטרות שלום. יישוב סכסוכים. דיפלומטיה, הסדרי שלום, בריתות, ואמנות בינ"ל.	הרכבי יהושפט, מלחמה ואסטרטגיה (מערכות, 1990), עמ' 23-41. עברון יאיר, <u>הדילמה הגרעינית של ישראל</u> (יד טבנקין, 1987), עמ' 13-22, 41-73. טוכמן ו. ברברה, <u>מצעד האיוולת</u> (ספרית מעריב, 1986), עמ' 298-325.	סקירה היסטורית של שלום ומלחמה במאה השנים האחרונות. למידה אודות התפתחות הנשק הגרעיני. ניתוח מקרה בוחן של מדינות גרעיניות (למטרות צבאיות לעומת מטרות אנרגיה אזרחית). נלמד לעומק את האירוע האחרון המכונן שיעצב את פני עולם הגרעין בשנים הקרובות, האסון הגרעיני בפוקושימה, יפן, 2011.	עבודה בקבוצות לניתוח והצגה בכיתה של מקרי בוחן בנושא הנלמד.
גלובליזציה והאתגרים הגלובליים במאה ה-21	4	התלמיד יכיר מהי תופעת הגלובליזציה ויתוודע למגמות חוצות גבולות לאומיים והדרך של השחקנים להתמודד עימן. התלמיד ידון בתופעות, כגון: הגירה ופליטות, אקלים, סביבה וקיימות, אנרגיה, כלכלה חוצה גבולות והשפעות תרבות.	גלובליזציה על סוגיה, כפר גלובלי, סדר עולמי חדש במידע ובתקשורת, משבר הגירה גלובלי וזכויות אדם, בעיות איכות סביבה, טרור, בריאות עולמית, כל אלה תופעות לווי של גלובליזציה. מלחמות חדשות (פונדמנטליזם, סכסוכים אתנו-לאומיים). "התנגשות הציביליזציות". גלובליזציה כלכלית: שילוב מסחרי, בריתות עסקיות, אסטרטגיות, ארביטרז', ליברליזם מסחרי.	קנדי פול, אל המאה ה-21 (ספרית מעריב, 1993), עמ' 57-73, 127-138. קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף, <u>הפוליטיקה העולמית</u> , עמ' 266-298. הנטינגטון סמואל, <u>התנגשות הציביליזציות</u> , עמ' 331-360.	ניתוח מקרה בוחן אקטואליים. דיון על תופעת הגלובליזציה והשלכותיה, עם דגש על ישראל היום, כולל האתגרים, ההזדמנויות והקשיים שמציבה תופעה זו כלפיה.	התלמיד יגיש עבודת סיכום קצרה המציגה ניתוח סוגיה אקטואלית באמצעות מרמות הניתוח וגישה תיאורתית אחת.
סה"כ	30					

כיתה י' – "חשיבה ביקורתית ומתודולוגיה"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך הערכה ומשקלה
מבוא והיכרות	3	מבוא והיכרות – התלמידים יחשפו להיסטוריה ולרציונאל של מערכת חינוך ציבורית בעולם ובארץ, וישתפו בציפיות שלהם ממערכת זו.	המהפכה התעשייתית והלאומיות כגורמי מפתח בהופעת מערכת החינוך הציבורית; מטרות החינוך הציבורי	חוק החינוך הממלכתי (תשי"ג), סעיף 2 – מטרות החינוך הממלכתי	הרצאה בליווי מצגת; צפייה בקטע מהסרט "החומה" של הפינק פלייד; דיון	השתתפות בדיון; תרגיל חשיבה כעבודת בית.
מיפוי נרטיב	4	התלמידים יתוודעו למעשה ההפשטה והסלקטיביות שביצירת מפות; יכירו את השימוש שניתן לעשות במפות על מנת לעצב נרטיב, תוך התמקדות בהסברה של משרד החוץ הישראלי.	מה בין דימוי למציאות; שיח (discourse); נרטיב	חוברת – Israel's Story in Maps, מאתר משרד החוץ הישראלי;	הרצאה בליווי מצגת; ניתוח משותף של החוברת מאתר משרד החוץ הישראלי.	השתתפות בדיון; תרגיל חשיבה כעבודת בית
זיכרון קולקטיבי	5	התלמידים ילמדו מה הוא זיכרון קולקטיבי ודרכי הבנייתו באמצעות תוכניות לימודים, טקסים וחגים לאומיים. דגש יינתן לסוגיית השואה בזיכרון הקולקטיבי הישראלי ולהשלכותיה על החברה הישראלית.	זיכרון קולקטיבי; נרטיב לאומי; מחוזות זיכרון	תוכן העניינים ספרי לימוד היסטוריה לכיתה י' – י"ב הנלמדים בבית ספרם; יהודה אלקנה, "בזכות השכחה", הארץ, 2.3.1988	הרצאה בליווי מצגת, דיון	השתתפות בדיון; תרגיל חשיבה כעבודת בית
פנאופטיקון	2	התלמידים יפתחו חשיבה ביקורתית כלפי תופעות תרבותיות והתפתחויות טכנולוגיות המלוות את חיי היומיום שלנו, כגון: רשתות חברתיות, תוכניות מציאות (ריאליטי), המאגר הביומטרי	פנאופטיקון; "האח הגדול"; הזכות לפרטיות;	ג'ורג' אורוול, 1984, עם עובד, 1990, עמ' 7-5	הרצאה בליווי מצגת; דיון	השתתפות בדיון; תרגיל חשיבה כעבודת בית
מגדר	2	התלמידים יתוודעו למגדר ולאופן בו הבנייה מגדרית מתחילה ביום בו אנו נולדים,	מגדר; זהות מגדרית; הבנייה חברתית ותרבותית; שפה חזותית	פרק ראשון בסדרת הילדים "הדרדסים"; עמליה זיו, "דנה" אינטרנשיונל, תיאוריה וביקורת,	הרצאה בליווי מצגת; ניתוח משותף של צילומי פרסומת ופרסומות בטלוויזיה	השתתפות בדיון; תרגיל חשיבה כעבודת בית

		עמ' 12-13, 1999, 405, 403, 401, 409, 407		וינתחו תכונות "נשיות" ותכונות "גבריות" כפי שהן מוכרות להן מהתרבות הישראלית.		
השתתפות בדיון; תרגיל חשיבה כעבודת בית	הקרנת , הרצאה ודיון; ניתוח עיתונים יומיים	פרק 6 בסדרה "העיתונאים" של עידית אברהמי ואסף אמיר;	הון-שלטון-תקשורת; שלבי הוצאת עיתון (כתיבה, עריכה, עימוד);	התלמידים יפתחו יכולות של קריאה ביקורתית של התקשורת הישראלית, תוך התמקדות בעולם העיתונות. איך קוראים עיתון?	3	תקשורת
	הקרנה מודרכת בפרק הראשון בסדרה "אללה אסלאם" של צבי יחזקאלי וניתוחו		עובדות ופרשנות; אובייקטיביות; שפה קולנועית	התלמידים ירכשו כלים כיצד לנתח עשייה דוקומנטרית המתיימרת להציג את המציאות כפי שהיא.	3	קולנוע דוקומנטרי
השתתפות בדיון; תרגיל חשיבה כעבודת בית	ניתוח תוך כדי צפייה במספר פרקים מתוך סדרת סרטי התעודה הקצרים "התעורות", שתיעדה את המחאה החברתית של 2011	אווה אילוז, "איך למדנו לציית ושכחנו להתנגד", הארץ, 22.5.2013; יאיר לפיד, "מרד העבדים", ידיעות אחרונות, 20.7.2011	חופש; צייתנות; השתעבדות מרצון; מחאה ומרד	התלמידים ינתחו ויבחנו מחאות חברתיות ישראליות, תוך התמקדות במחאה של קיץ 2011	3	מחאה
עבודה מסכמת של הקורס על אחת מהסוגיות שבהן עסקנו לאורך הסמסטר.	הרצאה, הדגמה וליווי אישי		שאלת מחקר; השערות והנחות מקדימות; מה ההבדל בין מקורות המידע השונים, אקדמיים וחופשי אקדמיים, מקורות "ראשונים" ומקורות "משניים".	התלמידים ילמדו כיצד מגדירים נושא מחקר, מנסחים שאלת מחקר והשערות ראשוניות; כמו כן, יכירו התלמידים מאגרי מידע ומנועי חיפוש וכיצד מאתרים מידע וחומרים רלוונטיים; התלמידים ילמדו מה הם כללי כתיבת הפניות וביבליוגרפיה מקובלים.	5	מיומנויות אקדמיות
					30	סה"כ

כיתה י' - "חברה ותרבות בעולם הערבי"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך הערכה ומשקלה
מבוא למזרח התיכון	3	הקניית ידע על חברות שונות במזרח התיכון – חברות עירוניות, כפריות ובדוויות, ידע בתחום הגאופוליטיקה האזורית והכרות עם ערים שונות במרחב המזרח תיכוני	מזרח התיכון, הסכמי סייקס פיקו, לאומיות ערבית, עצמאות מדינית, ליגה ערבית וועידה אסלאמית	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	השתתפות בכיתה.	
מבוא ללימודי תרבות וחברה	3	הבחנה בין תרבויות שונות, תרבות עממית, תרבות פופולרית, תרבות גבוהה בקונטקסט המזרח תיכוני	תרבות, תרבות עממית, תרבות פופולרית, תרבות גבוהה	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	מצגות בכיתה קבוצתיות בנושא סגנונות תרבות ערבית.	
דת האיסלאם ומקומה בחיי החברה הערבית והמוסלמית	4	כיצד דת האיסלאם משפיעה על הבטי החיים השונים בחברות מזרח תיכוניות? האם אסלאם בערב הסעודית דומה לאסלאם במרוקו? ומדוע דרשנים אסלאמיים הופכים לכוכבי על במצרים, לוב ואלג'יריה	דרשנים אסלאמיים, מסגד, איסלאים, אסלאם פוליטי, אחים מוסלמים, ארגונים ג'האדיסטיים	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	הגשת נייר עצמאי בנושא מיקומה של הדת בחברה הערבית.	
מהפכת התקשורת ותמורות פוליטיות	5	המעבר מאמצעי תקשורת ממלכתיים ומצונזרים לשלל של ערוצים פרטיים ליונייטים שינה את החברה במזרח התיכון ללא הכר. כיצד הצלחת הליונייט גרמה למהפכה	תקשורת המונית, מהפכה ליונייט, מדיה חדשה	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	
בין תרבות ערבית למערבית – מוזיקה, הגות, שירה, מנהגים	15	התלמידים לומדים ממקור ראשון, על ידי סיור לימודים בן יומיים, על שירה ערבית, איזה להג ערבי שרים הזמרים הערבים? הגות, תרבות פופולרית, מנהגים, מעמד העדה הדרוזית בישראל.	מוזיקה, שירה, הגות, עדה דרוזית, אמנות.	סיור לימודים בן יומיים (חיפה ודאלית אל כרמל).	הגשת דו"ח סיור.	
סה"כ	30					

כיתה י' – "מי אנחנו? זהויות ישראליות בעבר ובהווה"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא לזהויות	3	התלמידים יחשפו לסוגים שונים של זהויות ולהיבטים שונים של זהות, מבחינה פסיכולוגית, סוציולוגית, תרבותית.	זהות אישית; זהות מגדרית; זהות מינית; זהות מעמדית; זהות אידיאולוגית; זהות נכפית זהות נבחרת; זהות קולקטיבית; זהות כפרפורמנס		הרצאה, עבודה בקבוצות ודיון	השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית
מבוא לזהויות יהודיות	3	התלמידים יתוודעו לויכוח האם קיימת זהות יהודית או זהויות יהודיות? האם יהדות היא דת ו/או לאום ו/או תרבות? כמו כן, ילמדו התלמידים על פלגים זרמים ביהדות למן העת העתיקה עד ימינו אנו.	מי הוא יהודי? מה הוא העם היהודי? המצאת הלאום; פרושים, צדוקים, איסיים; חסידים, מתנגדים, משכילים; גרמנים בני דת משה; יהדות רפורמית; יהדות קונסרבטיבית; יהדות כתרבות;	משה רוסמן, "היהודים מהם?", מתוך: <u>היסטוריה יהודית? כתיבת היסטוריוגרפיה יהודית בעידן פוסט-מודרני</u> , הקיבוץ המאוחד, 2010, 51-35	סיור בבית התפוצות	השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית
מבוא לזהויות ישראליות	3	התלמידים יתוודעו להגדרות אפשריות של זהות לאומית בכלל וזהות ישראלית בפרט, בעבר ובהווה.	לאומיות התנדבותית; לאומיות אורגנית; לאומיות תרבותית; זהות טריטוריאלית, התנועה הכנענית; זהות אזרחית; ממלכתיות;	הראבן, אלוף, 1999. 'התיתכן זהות משותפת: "אנחנו אזרחים ישראלים"?', עזמי בשארה (עורך), <u>בין האני לאנחנו</u> , תל אביב: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 41-60.	הרצאה מלווה במצגת ודיון	השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית
"היהודי החדש" ו"היהודיה החדשה"	3	התלמידים ילמדו על הניסיון של התנועה הציונית לברוא "יהודי חדש" ועל "שלילת הגלות". מי הוא הצבר "האולטימטיבי" ומה תפקידיו? ולהבדיל מי היא "הצברית" ומה תפקידיה?	"יהודי חדש"; "יהודיה חדשה"; שלילת הגלות; "צבר", "דור בארץ", מאבק החלוצות לשוויון	אניטה שפירא, <u>יהודים חדשים יהודים ישנים</u> , עם עובד, 2003, עמ' 155-158; אפרים יער זאב שביט (עורכים), <u>מגמות בחברה הישראלית</u> , כרך א', האוניברסיטה הפתוחה, 2001, עמ' 141;	הרצאה בליווי ניתוח פוסטרים צינזיים מהמחצית הראשונה של המאה – 20; קטע מהסרט "הוא הלך בשדות", במאי יוסף מילוא; קטעים מהסרט "החלוצות" של מיכל אביעד	השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית
"כור ההיתוך" ו"השד העדתי"	3	התלמידים יכירו את תפיסת "כור ההיתוך" כפי שבאה לידי ביטוי בעלייה ההמונית של שנות ה-50, והשלכותיה על הזהות של עדות המזרח בישראל. כמו כן, ילמדו התלמידים על	אורינטליזם; כור היתוך; השד העדתי; מושג "האחר", רב תרבותיות	סמי שלום שטרית, <u>המאבק המזרחי בישראל – בין דיכוי לשחרור, בין הזהות לאלטרנטיבה</u> 1948-2003, עם עובד, 2006, עמ' 61-67; 99-104;	הרצאה מלווה בקטעים מהסרט "סלאח שבת" וממבחר פרסומות ותוכניות טלוויזיה	השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית

				התהליכים החברתיים והתרבותיים ששחררו את ה"שד העדתי", והביאו להופעתה של מחאה חברתית ופוליטית של "המזרחיים".		
השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית	הרצאה וצפייה בסרט "בני דודים לנשק" של הבמאית נעמי לבארי, דיון בכיתה	סייד קשוע, "אני, האזרח", הארץ, 25.07.2013; בסוק, <u>עלילות נעורים</u> , מרכז זלמן שז"ר, 2011, עמ' 620	זהות לאומית אל מול זהות אזרחית; גזענות; אזרחים סוג ב'; חוק ועדות קבלה	התלמידים ילמדו להכיר זהויות ערביות-ישראליות ועל הקשיים עמם מתמודדות קבוצות המיעוט במדינה יהודית. כמו כן, ינסו התלמידים לגבש את עמדתם בסוגיית אפשרות קיומה של מדינה יהודית ודמוקרטית.	3	להיות ערבי-ישראלי או פלסטיני
השתתפות בכיתה, יומן קריאה	צפייה בסרט "משמרת לילה", של הבמאי איתמר חן ודיון	דליה ביטאולין-שרמן, <u>איך שהעולם נהיה לבן</u> , כנרת זמורה ביתן, 2013; נטשה מוזגוביה, "היפה, המאפיונר והתרבותניק", פנים: כתב עת לתרבות, חברה וחינוך, 18, 2001.	ההבדל בין הגירה לעליה; הסוכנות היהודית; חוק השבות; פלשמורה	התלמידים ילמדו על העלויות של שנות ה-80 וה-90 מאתייפיה וברה"מ לשעבר ועל קשיי הקליטה הדומים והשונים של שתי הקבוצות. כיצד, עליות אלו שינו את המרקם החברתי והפוליטי הישראלי.	3	עולים חדשים
השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית	הרצאה בליווי מצגת ודיון	דב שורץ, <u>הצינונות הדתיות: תולדות ופרקי אידיאולוגיה</u> , האוניברסיטה המשודרת, 2003, עמ' 125-135;	דתיים-מסורתיים-חילוניים; הרב קוק ותורתו; משיחיות; הזרם הממלכתי-דתי; מדינת הלכה אל מול מדינה דמוקרטית;	התלמידים יכירו את תופעת הצינונות הדתיות, וכיצד זו נעה במהלך שנות קיומה של מדינת ישראל אל מהשוליים אל מוקדי הכוח. מה ההשלכות שיש לזהות זו על זהותה של מדינת ישראל בעתיד?	3	דתיים-לאומיים
השתתפות בכיתה, יומן צפייה	הרצאה, צפייה בסרט של דוד אופק, "האגדה על ניקולאי וחוק השבות" ודיון בכיתה.		הגירת עבודה; פליטות; הגנה קבוצתית; חוק המסתננים	התלמידים ילמדו על תופעת ההגירה של לא-יהודים לישראל ויעסקו בסוגיות הקשורות למהגרי עבודה ולפליטים.	3	מהגרי עבודה ופליטים

	הרצאה מלווה במצגת;	דניאל בר-טל ואבנר בן-עמוס, "פטריטיזם כתופעה פסיכולוגית- חברתית: מבוא לניתוח המקרה הישראלי", מתוך: <u>פטריטיזם – אוהבים אותך</u> <u>מולדת</u> , קו-אדום, 2004: 13-28	פוסט-ציונות; "היסטוריונים חדשים"; חוק למניעת פגיעה במדינת ישראל באמצעות חרם התשע"א; פטריטיזם; מקרתזם; חופש הביטוי	התלמידים יחשפו לאפשרות של להיות ישראלי ויהודי מבלי להיות ציוני, כדוגמת החרדים והשמאל הלא- ציוני בארץ; כמו כן, יכירו התלמידים לעומק את הפולמוס האקדמי והציבורי סביב ה"היסטוריונים החדשים" ופוסט-ציונות.	3	פוסט-ציונות
"אז מי אנחנו?" עבודה מסכמת (אומנות, מאמר קצר, הרצאה קצרה) שתוצג בערב מגמה בהשתתפות ההורים.					30	סה"כ

כיתה י' – "היסטוריה פוליטית" (מורכב מארבעה סילבוסים, 75 ש"ס, סביב ציר זמן ותוכן משותפים).

היסטוריה של המזרח התיכון 20 ש"ס, היסטוריה של מזרח אסיה 20 ש"ס, היסטוריה אירופית 20 ש"ס והיסטוריה של ארה"ב 15 ש"ס. היסטוריה של ארה"ב בהיקף למידה מצומצם יותר לאור העובדה שמדיניות החוץ של ארה"ב בזמן המלחמה הקרה ולאחריה נלמדת בהרחבה במסגרת הקורס יחב"ל):

כיתה י' – "היסטוריה פוליטית: המזרח התיכון"						
נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא: המזרח התיכון בטרם 'העת החדשה'	2	התלמיד יכיר את ההתפתחות המזרח התיכון מראשית האימפריה האסלאמית-עות'מאנית לראשית העת החדשה. התלמיד יתוודע להיבטים הפוליטיים של האסלאם, לרעיון "דאר אל-אסלאם" והמדינות האסלאמיות שקדמו לאימפריה העות'מאנית. התלמיד יכיר את מבנה, מוסדות ודרך פועלה של האימפריה העות'מאנית. התלמיד יכיר את הסיבות שהובילו לשקיעתה של האימפריה העות'מאנית וההשלכות מכך על עיצוב פניו של המזרח התיכון בעת החדשה.	אסלאם, "ארץ האסלאם", האימפריה העות'מאנית, "דאר-אסלאם", הסלטאנים הראשונים,	ארליך חגי, מבוא להיסטוריה של המזרח התיכון בעת החדשה, (האוניברסיטה הפתוחה, 1987), חטיבה א', יחידה 1, עמ' 30-15, 44-36, 47-56.	סקירה היסטורית ודיון בכיתה על סמך קריאה משותפת של טקסטים היסטוריים.	השתתפות פעילה בדיון.
אימפריאליזם אירופי והמזרח התיכון: עיצוב פניו של המזרח התיכון לנוכח התפשטות המעצמות ואירופי-זציה של המזרח התיכון.	4	התלמיד ילמד אודות עימות מעצמות אירופה והאימפריה העות'מאנית. התלמיד יכיר את מהלכי פלישת בונפארט במצרים ואת הכישלון הצרפתי לנוכח התגובה המקומית. התלמיד יתוודע להבדלים התרבותיים שהתגלו במפגש בין תרבויות אירופה לבין תרבויות האזור.	המעצמות היבשתיות במזרח התיכון (רוסיה והאימפריה האוסטרו-הונגרית). בונפארט ופלישת צרפת למצרים. האימפריה העות'מאנית בהנהגת אנשי התנט'מאת. מצרים בהנהגת אסמאעיל.	ארליך חגי, מבוא להיסטוריה של המזרח התיכון בעת החדשה, חטיבה ג', יחידה 5, עמ' 28-7, יחידה 6, עמ' 81-100.	סקירה היסטורית ודיון בכיתה על סמך קריאה משותפת של טקסטים היסטוריים.	מצגות קבוצתיות בכיתה הדנות במגמות והשלכות האימפריאליזם במזרח התיכון.
הופעת המונח "המזרח התיכון": לאומיות מודרנית	2	התלמיד יכיר וילמד אודות הסיבות לצמיחת רעיון הלאומי המודרני במזרח התיכון וצמיחתן של תנועות להגדרה עצמית ולהתחדשות פוליטית. ביניהן:	הלאומיות המצרית: מצטפא כאמל, ה'וטניה': הלאומית התורכית: "העת'מאנים הצעירים", עבד אל-חמיד. לאומיות הערבית: המחאה האנטי-חמידית,	ארליך חגי, מבוא להיסטוריה של המזרח התיכון בעת החדשה, חטיבה ד', יחידה 7, עמ' 20-28, 8, עמ' 91-77, 98-107, 120-140.	דיון בקבוצות קטנות לבחינת המשמעות וההשלכות המעשיות בעבר ובהווה לתנועות ורעיונות	כתיבה עצמאית של נייר ניתוח ודיון בנושא לאומיות מודרנית.

	מצירים והלאומיות המודרנית, הלאומיות התורכית והערבית.	מהפכת "התורכים הצעירים".	לאומיים.			
המזרח התיכון ומלחמת העולם הראשונה: עיצוב מחדש של מזרח התיכון	4	התלמיד יכיר וילמד אודות מלחמת העולם הראשונה והשפעותיה על המזרח התיכון. התלמיד יתוודע להקמתן הרשמית של ישויות מדיניות: תורכיה, לבנון, סוריה, עיראק, מצרים וירדן. התלמיד ידון בשינויים הפוליטיים, החברתיים והכלכליים שחלו במדינות אלה בעקבות השתלטות מעצמות המערב.	מלחמת העולם הראשונה, מהלכים, התפתחות ותוצאות. חלוקת המזרח התיכון בתום המלחמה. הלאומיות התורכית, המצרית והמלחמה. מלחמת העולם הראשונה והערביות. "חבר הלאומים", מנדטים.	ארליך חגי, מבוא להיסטוריה של המזרח התיכון בעת החדשה, חטיבה ה', יחידה 9, עמ' 23-46, 86-101, 109-121, 113-122, 139.	דין בקבוצות קטנות על ישויות השונות: לבנון, סוריה	השתתפות פעילה בדיון.
המזרח התיכון בין מלחמות העולם: שליטה מערבית והשלוכותיה על מדינות האזור	4	התלמיד יכיר את פניו של המזרח התיכון במהלך שנו ה-20: המנדטים הבריטים והצרפתיים והשלוותיהם החברתיות, הפוליטיות והכלכליות על: מצרים, סוריה, לבנון, פלסטין ועבר הירדן.	מנדט, לאומיות תחת מנדט, ואסלאם פוליטי, חברה, כלכלה ופוליטיקה בכל אחד ממקרי הבוחן (מצרים, סוריה, לבנון, פלסטין ועבר הירדן).	ארליך חגי, המזרח התיכון בין מלחמות העולם, (האוניברסיטה הפתוחה), ספר א', יחידות 1-6, עמודים ימסרו בהמשך.	דין בכיתה	השתתפות פעילה בדיון.
המזרח התיכון בזמן המלחמה הקרה: החתירה להגמוניה בעולם הערבי, (משרד הביטחון, 1996), עמ' 9-115, 24-44. שמואל מרלין, המעצמות הגדולות במזרח התיכון (הוצאת אותפז, 1970), עמ' 11-22, 47-59.	4	התלמיד ילמד על הניסיונות הראשונים של מעצמות ארה"ב ובריה"מ להקים ארגונים אזוריים ובריתות לקידום האינטרסים שלהן באזור. המאבק בתוך העולם הערבי: הסכסוך העיראקי-מצרי על שליטה בעולם הערבי ועל סוריה בפרט (נושאת כתר הלאומיות הערבית). משברי האנרגיה וכוחו הפוליטי של הנפט. התלמיד יתמודד עם השאלות העולות בעקבות תהליכי דה-קולוניאליזציה בקרב מדינות עבר.	מעצמות בעידן דו-קוטבי. אסטרטגיה ופוליטיקה אזורית: ברית בגדאד, עסקת הנשק הצ'כוסלובקית. מאבק בתוך העולם הערבי: הקע"ם, הברית המשולשת (מצרים, סוריה, עיראק), ישוט פלסטינית, הליגה הערבית. השלכות המאבק הבין ערבי: מבצע סואץ, התחדשות הדיון סביב לאומיות ערבית. היבטים אסטרטגיים ופוליטיים אזוריים: משברי האנרגיה, 1973-1979, מלחמת יום הכיפורים.	אלי פודה, החתירה להגמוניה בעולם הערבי, (משרד הביטחון, 1996), עמ' 9-115, 24-44. שמואל מרלין, המעצמות הגדולות במזרח התיכון (הוצאת אותפז, 1970), עמ' 11-22, 47-59.	דין בכיתה	תרגיל מסכם, כתיבה והצגה של אירועים מרכזיים אשר התרחשו בזמן המלחמה הקרה אשר היו בעלי השפעה משמעותית על המזרח התיכון.
סה"כ	20					

כיתה י' - "היסטוריה פוליטית: מזרח אסיה"

נושא	מספר שעות לימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך הערכה ומשקלה
מבוא: היסטוריה, פילוסופיה, תרבות ופוליטיקה	2	<p>התלמיד יכיר את תת-המערכת מזרח אסיה. התלמיד יכיר את המיתולוגיה של המדינות השונות ובאופן השוואתי. התלמיד יכיר את עולם הרעיונות המוקדמים בשושלת ג'ואו הסינית: קונפוציוניזם, דאואיזם. התלמיד יתודע לחדירת הבודהיזם לסין בסוף שושלת חאן. התלמיד יכיר את המיתולוגיה היפנית, פולחני הקאמי ומקורות השינטו. התלמיד ילמד את הקשרים ההיסטוריים - תרבותיים המשותפים בין המדינות עם דגש על מעבר השפעות מוקדמות מסין ליפן, כגון: בודהיזם, שיטת ממשל, בניית ערים, קונפוציוניזם.</p>	<p>מיתולוגיה ומיתוסים. גישות לבריאת עולם. <u>סין</u>: תפישת מנדט השמים: קיסר סין. קונפוציוניזם וסדר חברתי, דאואיזם, בודהיזם, <u>יפן</u>: "קוג'יקי", "ניהון-שוקי", קיסר יפן ומנדט השמיים.</p>	<p>בן עמי שילוני, <u>יפן מסורתית</u>, עמ' 23-52. רז יעקב, <u>מיתולוגיה יפנית</u>, (מפה, 2000), עמ' 161-175. ליברטל קנט, <u>הממשל בסין ממהפכה לרפורמה</u>, (האוניברסיטה הפתוחה, 2007), עמ' 3-20. רז יעקב, <u>זן פילוסופיה ואסתטיקה</u>, (תל אביב: משרד הביטחון, 2006), עמ' 192-198.</p>	<p>ניתוח וקריאה של חלקי מקור מהמיתולוגיות על מנת להבין את הקונטקסט התרבותי של המדינות הנלמדות. למשל, מדוע המיתולוגיה היפנית מציגה 8 מליון אלים? אלים בעלי תכונות אלוהיות ובו בעת אנושיות. חלוקת הכיתה לקבוצות כשכל קבוצה בוחנת מיתולוגיה אחרת ומשווים ביניהן. המטרה, למצוא נקודות דמיון ושוני ולעמוד על ייחודיות כל תרבות. התלמידים יעברו סדנה בת יום בנושא בודהיזם, המחשה ממקור ראשון, פילוסופיה ופרקטיקה.</p>	<p>הצגת הקבוצות והערכת הטענות: ניסוח, הנמקות והמחשות. התלמידים יגישו דוח בעקבות הסדנה.</p>
רקע: משטר, כלכלה, פוליטיקה, חברה ומה שביניהן (מאות 7-17)	2	<p>התלמיד ילמד רקע על סין, יפן, קוריאה והיחסים ביניהן במהלך המאות 7-17. התלמיד יכיר את דפוס השלטון והחברה בכל אחת מהמדינות ויתודע לאופי התפתחותן השונה על אף הזרימה המתמדת של השפעות תרבותיות ומסחריות ביניהן.</p>	<p><u>סין</u>: סיקור השושלות סואי, טאנג, סונג, ויואן. התלמיד יכיר יותר לעומק את שושלת מינג, השושלת האחרונה של קיסרים אתניים (בני החאן). <u>יפן</u>: <u>סיקור</u>: תקופות היאן, קמקורה, אשיקה-מורומאצ'י: התבססות מעמד הסמוראי (הלוחם) ושלטון השוגונט (שלטון צבאי) על הארץ. <u>קוריאה</u>: ממלכת קוריו המאוחדת, ממלכת צ'וסון, ניסיונות כיבוש יפן במאה ה-16, השתלטות שושלת צ'ינג המנצ'ורית על קוריאה.</p>	<p>בן עמי שילוני, <u>יפן מסורתית</u>, עמ' 89-96, 105, 121-129. שיחור יצחק, <u>סין מסורת מול שינוי</u>, (אוניברסיטה משודרת, 1979), עמ' 9-21. לבקוביץ אלון, <u>קוריאה: היסטוריה ופוליטיקה</u>, עמ' 22-26.</p>	<p>סקירה היסטורית תוך הצגת סרטונים וחומרים ויזואליים רבים להמחשת הביטויים התרבותיים השונים של המדינות.</p>	<p>השתתפות פעילה ותורמת על בסיס קריאה. מבחן בית, ניתוח השוואתי על תהליכי התפתחות שונים על פני המדינות.</p>

<p>סין ויפן אל ממול הזירה הבינלאומית: אימפריאליזם אירופי באסיה (מאות 17-19)</p>	<p>4</p>	<p>התלמיד יתוודע למפגש המודרני של סין ויפן עם המערב. ספרדים ופורטוגזים במזרח אסיה מחפשים בסיסי דת ומסחר באסיה. התלמיד יכיר את תיאורי המיסיונרים בחצר מינג, את מפגש הנצרות עם יפן ואת המסחר עם ההולנדים. התלמיד ילמד על "מפגשי" סין עם המערב: אימפריאליזם ומלחמות האופיום. לעומת סגירות יפן מרצון בפני העולם.</p>	<p>בן עמי שילוני, <u>יפן מסורתית</u>, עמ' 139-158, 159-168. שי אהרון, <u>סין במאה העשרים</u>, (אוניברסיטה משודרת, 1998), עמ' 15-28.</p>	<p>הגדרת מושגים ודיון. בחינת אירועים היסטוריים באמצעות המושגים שנלמדו.</p>	<p>מצגות קבוצתיות בכיתה על אימפריאליזם מהמבט של מדינות אסיה.</p>	
<p>סין, יפן וקוריאה והזירה הבינלאומית: אימפריאליזם אירופי ויפני באסיה (סוף המאה ה-19 – מחצית ראשונה של המאה ה-20)</p>	<p>6</p>	<p>התלמיד יכיר את השינויים הרבים שחלו במזרח אסיה במהלך תקופות זו. התלמיד יתוודע לעימותים הפנימיים בסין, ניצולה על ידי מעצמות המערב, שקיעת שושלת צ'ינג, מהפכה ואילי מלחמה. התלמיד ילמד אודות רסטורציית מייג'י, פתיחת יפן לעולם. תהליך המודרניזציה המואץ וראשית האימפריאליזם היפני במזרח אסיה. התלמיד יתוודע למיליטריזם והכיבושים של יפן. בפרט כיבוש קוריאה ותנועות ההתנגדות הקוריאניות.</p>	<p>סין-יפן השנייה, כיבוש קוריאה, מלחמת האוקיינוס השקט וכיבושי יפן בדרום מזרח אסיה. <u>סין: התנועה ה-4 למאי</u>, הקמת הרפובליקה, הגואומינדנג. <u>יפן: פתיחת יפן ("דיפלומטיה אניות התותחים")</u>, רסטורציית מייג'י, "דמוקרטיה טאישו", מליטרים, הפיכות צבאיות פנימיות, תקופת שוהו, מלחמת האוקיינוס השקט, פארל הרבור. <u>קוריאה: כיבוש יפן, "ג'נוסייד" תרבותי</u>.</p>	<p>שי אהרון, <u>סין במאה העשרים</u>, עמ' 35-60; מדזיני מירון, <u>מפורט ארתור עד הירושימה</u>, (אוניברסיטה משודרת, 2006), עמ' 14-50, 106-119; בן עמי שילוני, <u>יפן המודרנית</u>, (שוקן, 1997), עמ' 36-48, 132-147; <u>הממשל בסין ממהפכה לרפורמה</u>, עמ' 35-49; לבקוביץ אלון, <u>קוריאה: היסטוריה ופוליטיקה</u>, עמ' 26-31.</p>	<p>סקירה היסטורית ודיון סביב המגמות המרכזיות שיאפיינו תקופה זו. נשאל באילו אופנים השפעות המערב (פילוסופיה, טכנולוגיה, שיטות ממשל) עיצבו את מאזן הכוח האזורי במזרח אסיה. נצפה בקטעי סרטים דוקומנטריים.</p>	<p>כתיבה עצמאית של נייר עמדה המציגה את ההבדלים בין אימפריאליזם אירופי לאימפריאליזם יפני בן התקופה.</p>
<p>מזרח אסיה בתום מלחמת העולם השנייה: מדינות חדשות? המלחמה הקרה במזרח אסיה</p>	<p>6</p>	<p>התלמיד יתוודע לשינויים שחלו במזרח אסיה בתום מלחמת העולם השנייה ומיד אחריה: הפיכה קומוניסטית בסין, כיבוש יפן על ידי בנות הברית, בראשן ארה"ב. מעבר יפן ממיליטריזם למדינה פציפיסטית. והקמת הקוריאות. התלמיד יכיר את הסיבות לפרוץ מלחמת קוריאה והשלכותיה האזוריות והבינ"ל. התלמיד ילמד</p>	<p><u>יפן: כניעה והטלת פצצות גרעיניות על הירושימה ונגסקי</u>. כיבוש, רפורמות ארה"ב. תחילת השיקום הכלכלי. <u>סין: אידאולוגיה קומוניסטית והפיכה פוליטית (קומוניסטית)</u>, עלייה והתבססות</p>	<p>שי אהרון, <u>סין במאה העשרים</u>, עמ' 60-80; שיחור יצחק, <u>סין מסורת מול שינוי</u>, (אוניברסיטה משודרת, 1979), עמ' 31-46; בן עמי שילוני, <u>יפן המודרנית</u>, עמ' 245-260; לבקוביץ אלון,</p>	<p>נעסוק בדין האומנם, פנים חדשות של האזור? סיום האימפריאליזם המערבי, התחלת המלחמה הקרה. מזרח אסיה כשחקן משמעותי בזירה הבינ"ל? התלמידים יקבלו הרצאת אורח מצד דיפלומט אחת המדינות,</p>	<p>השתתפות פעילה ותורמת על בסיס קריאה. דוח שיחה. מבחן בית מסכם.</p>

	על טבעה ומהותה של המלחמה הקרה במזרח אסיה. התלמיד יכיר את תהליך הדה-קולוניאליזציה המאוחר במדינות אסיה השונות.	משטר מאו. סוגיית טאיוואן. קוריאה: חלוקת קוריאה, מלחמת קוריאה, בריתות אזוריות, משברים אזוריים, דה-קולוניאליזציה.	קוריאה: היסטוריה ופוליטיקה, עמ' 41-32, 81-78.	אשר יאפשר הסתכלות אקטואלי בראי ההיסטורי.		
					20	סה"כ

כיתה י – "היסטוריה פוליטית: ארה"ב"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא: רעיונות ההשכלה, הכרזת העצמאות וחוקת ארה"ב	3	התלמיד יכיר באופן בסיסי את רעיונות ההשכלה הרלוונטיים לנושא (ריבונות העם, זכויות האדם וכו'). התלמיד ינתח לאור רעיונות ההשכלה את הכרזת העצמאות האמריקנית. התלמיד ינתח ויחקור את חוקת ארה"ב, כבסיס להבנת מנגנון הפעולה של האומה האמריקנית ויבין את העקרונות שעל פיה היא פועלת.	ריבונות העם; זכויות האדם; הכרזת עצמאות; אמנה חברתית; הגבלת השלטון; חוקה; הפרדת רשויות; פדרליזם	הכרזת העצמאות האמריקנית חוקת ארה"ב	הגדרת מושגים ודין על אודותם. ניתוח. המסמכים הראשוניים בעזרת המושגים שהוגדרו.	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה
תמורות במדיניות החוץ האמריקנית עד פרוץ מלה"ע הראשונה	4	התלמיד יכיר את יסודות מדיניות החוץ בתקופה המבוססת על בדלנות מאירופה ותפיסת מרכז ודרום יבשת אמריקה כ"חצר אחורית" של ארה"ב. התלמיד יבחין בפער הנוצר בין העקרונות הדמוקרטיים לבין מימושם במציאות דרך מספר מקרי מבחן (מקסיקו, יפן, ניקרגואה, ספרד/קובה ועוד)	הצהרת מונרו; בדלנות	מוריסון, קומאג'ר ולכטנברג, ההיסטוריה של ארה"ב, (זמורה ביתן, 1983), כרך ב', עמ' 519-500.	ניתוח קטעי מקור – כמו נאום פרידה ושינגטון והצהרת מונרו. חלוקה לקבוצות, כשכל קבוצה בוחנת ביטוי מעשי למדיניות החוץ האמריקנית ומציגה את המקרה, דרך מצגת – כשרצף המקרים ייצור הבנה אורכית ורוחבית למדיניות האמריקנית, מניעה ומאפייניה.	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על הצגה טיעונים בכיתה והערכת המצגות הקבוצתיות.
ארה"ב ומלחמת העולם הראשונה, לפני ואחרי: מדיניות החוץ של אמריקה בימיו של וודרו וילסון (1921-1913)	4	התלמיד יכיר את נסיבות הצטרפות ארה"ב למלחמה, בדגש על המטרות של וילסון. התלמיד ינתח את מסמך ה-14 הנקודות של וילסון.	14 הנקודות של וילסון, חבר הלאומים, עיקרון ההגדרה העצמית, פרוגרסיביות	מוריסון, קומאג'ר ולכטנברג, ההיסטוריה של ארה"ב, כרך ב', עמ' 591-564.	ניתוח מסמך ה-14 הנקודות, תוך קישור לעקרונות היסוד של הדמוקרטיה האמריקנית ועד כמה שניתן	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה

	לרעיונות תנועה הפרוגרסיבית. בחינת הקשיים בהם נתקל וילסון ברצונו להגשים את מטרותיו.			התלמיד יסכם את הצלחותיו וכישלונותיו של וילסון בקידום מטרותו לייצור עולם דמוקרטי יותר.		
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה	הרצאה סרט המבהיר מדוע ארה"ב לא נסוגה שוב למדיניות בדלנית לאחר מלה"ע השנייה – תוך קישורים לעקרונות הדמוקרטיה. בחינת הקשיים והפערים בין המטרה האידאולוגית לבין היישום בפועל (קוראה, וייטנאם).	מוריסון, קומאגר ולכטנברג, <u>ההיסטוריה של ארה"ב</u> , כרך ב', עמ' 665-695.		התלמיד יכיר את השפל הכלכלי העולמי שמקורו בקריסת הבורסה האמריקאית והשלכתו על הזירה הבינלאומית. התלמיד ילמד על מדיניות הניו-דיל. התלמיד יתוודע לנסיבות המעבר של ארה"ב מבדלנות מחודשת בשנות ה-20 וה-30 של המאה ה-20 למערבות במלה"ע.	4	ארה"ב ומלחמת העולם השנייה, לפני ואחרי: השפל הכלכלי העולמי, מעמדה המורכב של ארה"ב כמגינה על ערך החירות בזמן מלה"ע השנייה.
						ארה"ב בזמן המלחמה הקרה ואחריה (נושא זה נלמד ביחב"ל)
					15	סה"כ

כיתה י – "היסטוריה פוליטית: אירופה"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
המהפכה התעשייתית ואימפריאליזם וקולוניאליזם אירופי אירופה ומלחמת העולם הראשונה	4	התלמיד ילמד על המהפכה התעשייתית והשלכותיה, בין היתר פריצת גבולות לאומיים, התפשטות, אימפריאליזם וקולוניאליזם. התלמיד יתוודע לעלית המעצמות החדשות במערכת מאזן הכוח האירופית ודרך פעולתה בזירה הבינלאומית	אימפריאליזם, התפשטות כלכלית וקולוניות, מהפכה תעשייתית, לאומיות, בריתות וקואליציות, ועידת קרים.	תומסון דייד, <u>אירופה מאז נפוליאון</u> (זמורה, ביתן, 1984), כרך א', ע"מ 170-183, 243-248.	סקירה היסטורית רחבה בנושא התפתחות מהפכת התעשייתית, תופעת האימפריאליזם והקולוניאליזם האירופי.	השתתפות פעילה בכיתה על בסיס חומר קריאה.
אירופה ומלחמת העולם הראשונה	4	התלמיד יכיר וילמד את הסיבות שהובילו למלחמה. התלמיד יתוודע לאירועים שדרדרו את הביטחון באירופה ובעקבותיו בעולם.	משברי הבלקנים, התרופפות מערכת מאזן הכוח, התנגשויות קולוניאליות, הברית המשולשת וההסכמה המשולשת	תומסון דייד, <u>אירופה מאז נפוליאון</u> , כרך א', ע"מ 435-441, 484-510.	ניתוח הסיבות שהובילו למלחמה, תוך קריאה של טקסטי מקור.	הצגת מצגות קבוצתיות בכיתה לאירועים המרכזיים שהובילו למלחמה והסיבות בגינן לא ניתן היה למנוע את פרוץ המלחמה.

הגשת נייר עמדה ביקורתי בנושא אידאולוגיות פוליטיות בנות התקופה.	ניתוח טקסטי מקור של אידאולוגיות פוליטיות שונות, דיון השואתי ותוכני.	תומסון דייד, <u>אירופה מאז נפוליאון, כרך ב', ע"מ 584-617-668</u> .	מלחמה ושלום, מנגנון בינלאומי חדש לביטחון קיבוצי, חבר הלאומיים, קומוניזם, פשיזם, נאציזם.	התלמיד ילמד על תוצאות המלחמה, תוצאות מבית ובינלאומיות (כולל ועידת ורסאי והקמת חבר הלאומיים). התלמיד יתוודע למהפכה הבולשביקית וילמד על תורת הסוציאליזם וקומוניזם. התלמיד ילמד על התפתחות תורות פוליטיות נוספות כמו פשיזם ונאציזם.	6	בין מלחמות עולם: פריחה של אידאולוגיות פוליטיות ומשבר כלכלי עולמי
השתתפות פעילה בכיתה על בסיס חומר קריאה.	סקירה ודיון של הסיבות שהובילו למלחמת העולם השנייה.	תומסון דייד, <u>אירופה מאז נפוליאון, כרך ב', ע"מ 727-749-760</u> .	מלחמה גלובלית, הברית האטלנטית, המלחמה באירופה המזרחית, הקמת האו"ם, מאזן כוח ונשק גרעיני.	התלמיד ילמד על התמוטטות השלום וכשל מנגנון לבטחון קיבוצי. התלמיד יכיר את מאורעות המלחמה והשלכותיה הבינלאומיות. התלמיד יתוודע לשקיעת הקולוניות של המדינות הנלחמות.	6	אירופה ומלחמת העולם השנייה
מבחן בית.	הצגה ודיון אירועים מרכזיים שהתרחשו במהלך המלחמה הקרה עם דגש על ההשלכות מכך על אירופה.			נושא זה מטופל בקורס "איחוד אירופי"		אירופה במהלך המלחמה הקרה
					20	סה"כ

כיתה י"א – "מבוא למחשבה מדינית"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא למחשבה מדינית: השאלות המעסיקות את ההוגים וגורמים המשפיעים על התפתחות המחשבה המדינית	4	התלמידים יכירו את מסורת המחשבה המדינית, ידונו בשאלות המרכזיות המעסיקות אותה ובהליכים ההיסטוריים וגורמים נוספים המשפיעים עליה, וידונו ברלבנטיות של המדיניות לחייהם	פוליטיקה, טבע האדם, אמנה חברתית, אנרכיה, חירות, צדק, זכויות, רכוש, חוק, סמכות, שיוויון, לגיטימיות, פוליס, נסיכות, מדינה ריבונית, מדינת לאום	מיכאל קרן, תולדות המחשבה המדינית, כרך א', עמ' VII-IX. מלפורד סיבלי, בתוך: קרן, כרך א', עמ' 26-27. אלי בר-נביא, צמיחתה של המדינה המודרנית (האוניברסיטה המשודרת, 1995), עמ' 59-60.	סיעור מוחין ודיון כיתתי, הרצאה, קריאת טקסטים וניתוחם הביקורתי	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור
מחשבה מדינית קלאסית בפוליס	6	התלמיד יכיר וינתח את המחשבה המדינית הקלאסית בפוליס - סוקראטס, אפלטון ואריסטו	<i>המידה הטובה, תכלית עליונה, המדינה האידאלית, תורת האידאות</i>	אפלטון, "פוליטיאה" (המדינה), בתוך קרן, כרך א', עמ' 73-78; וניריב, כרך א', יחידה 1, 24-27. אריסטו, פוליטיקה, (בתוך: קרן), עמ' 149-155; 157-	קריאת טקסטים וניתוחם, קיום דיונים בסוגיות העולות מהם	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור לאורך הקורס זוג תלמידים יציגו בשיעור הרלבנטי הוגה מסוים והגותו, ויטענו בעד משנתו ונגדה

		158. שלמה אבינרי, ברשות הרבים (ספרית פועלים, 1966), עמ' 25-31 [בייחוד 28-31]. ינריב, כרך א', יחידה 3, 179, 181, 211-214.				
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס מטלת השוואה	השוואה בין זרמי מחשבה מדינית שונים, קריאת טקסטים וניתוחם, קיום דיונים בסוגיות העולות מהם	אנטוני בלק, (בתוך: קרן), עמ' 269-274, 277, 279-285, 287. אלי בר-נביא, צמיחתה שלך המדינה המודרנית, עמ' 12-17. ניקולו מקיאוולי, (בתוך: קרן), עמ' 388-389, 402- 403, 405. גרנט ב. מינדל, (בתוך: קרן), עמ' 420-421.	הנסיך, אגואיזם, אלטרואיזם, מלחמה	התלמידים ישוו בין מחשבה מדינית דתית נוצרית ואסלאמית בימי הביניים, יכירו את מבנה יחסי הנסיכויות בתקופת הרנסאנס ויבקרו את ההגות הראליסטית של מקיאוולי	4	מחשבה מדינית דתית בתקופת ימי הביניים והרנסאנס
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס מטלת השוואה	סיעור מוחין ודין כיתתי, הרצאה, קריאת טקסטים וניתוחם הביקורתית. השוואה בין ההוגים ומשנתם. קיום דיונים בסוגיות העולות מהם ברמה אישית, מדינית ובינ"ל	תומס הובס, (בתוך: קרן), עמ' 494-497, 502. מרדכי רושולד, (בתוך: קרן), עמ' 20-515. ג'ון לוק, (בתוך: קרן), עמ' 521-532. ז'ן ז'ק רוסו, (בתוך: קרן), עמ' 585-595.	הריבון, בטחון, ציות, זכות המרד, הרצון הכללי, הזכות לחיים, הזכות לחירות משעבוד, הזכות לקניין.	התלמידים ילמדו על המדינה והאמנה החברתית באמצעות ניתוח כתביהם של ההוגים, הובס, לוק, רוסו. התלמידים ישוו בין ההוגים וידונו מי מהם מציג משנה וטיעונים יותר ומדוע.	6	המדינה והאמנה החברתית
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור	השוואה בין זרמי מחשבה מדינית שונים. קיום דיונים בסוגיות העולות מהם	הרי כלור, (בתוך: קרן), עמ' 783-791 שלמה אבינרי, ברשות הרבים, עמ' 170-178.	שמרנות, אבסולוטיזם וליברליזם	התלמידים יכירו וישוו בין זרמים שמרניים וליברליים באמצעות ההוגים ברק, מדיסון, מיל וינתחו זרמים שמרניים וליברליים המצויים בפוליטיקה בת זמננו	2	שמרנות וליברליות
השתתפות פעילה ותורמת בכיתה ובתרגיל	דיון וסיעור מוחות בכיתה. חלוקת הכיתה לקבוצות שתעבנה סדר חברתי, כלכלי, פוליטי - מדיני.	קרל מרקס ופרידריך אנגלס, (בתוך: קרן ב'), עמ' 3-6, 18- 19. סימון דה-בובאר, (בתוך: קרן ב'), עמ' 403-407, 409. ולרי בריסון, (בתוך: קרן ב'), עמ' 414- 425. ג'ון רולס, (בתוך: קרן), עמ' 499-501. ינריב, יחידה 7, כרך ב', סעיפים 1.2 (עמ' 185-184), 1.5-1.4, (עמ' 186-187)	קפיטליזם, קומוניזם, פשיזם, ליברליזם, פמיניזם, אפליה מובנית ואפליה מתקנת, nature, nurture, מסך הבערות	התלמידים יכירו הוגים במחשבה המדינית המודרנית. דגש יושם על הגות חברתית - כלכלית ועל התלמידים ידונו במושג הצדק כהוגנות במחשבה מדינית מודרנית וינסו לעצב סדר חברתי ומדיני צודק מאחורי "מסך הבערות"	6	מחשבה מדינית מודרנית, חברתית - כלכלית

מחשבה מדינית הספרות והקולנוע	2	התלמידים ינתחו קטעי סרטים וספרות על פי הוגים שונים שלמדו עליהם	ויליאם גולדינג, בעל זכוב, 1954. ג'ורג' אורוול, חוות החיות, 1945. ז'וזף סרמאגו, המערה, 2003. הסרט "תנועה מגונה", 2006, הסרט/ספר "משחקי הרעב", 2012, ועוד.	צפיה בסרטים, קריאת קטעים מספרים ודין אודותם בהקשר למושגים, להגות ולרעיונות שנלמדו בקורס	כתיבת דו"ח המנתח סרט, טקסט או דילמה עכשווית, תוך שימוש במושגים, בהגות וברעיונות שנלמדו בקורס
סה"כ	30				

* כאשר כתוב בביבליוגרפיה "בתוך קרן", הכוונה לספר בעריכת מיכאל קרן, תולדות המחשבה המדינית, רעננה: 2001.

כיתה י"א – "ניהול וישוב סכסוכים"						
נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא: ניתוח סכסוכים – מושגים מרכזיים וגישות	4	התלמידים יכירו את המושגים המרכזיים בתחום ניתוח הסכסוכים ואת חשיבות היצירתיות ככלי.	סכסוך, אלימות, שלום, יצירתיות, דיאגנוזה, פרוגנוזה, תרפיה, שלושת מרכיבי הסכסוך: סתירה, עמדות, התנהגות.	יוהן גלטונג, להתיר את הפלונטר, הקיבוץ המאוחד, 2011.	סקירה באמצעות מצגת דין סיעור מוחין על יצירתיות	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה
סכסוכים בין פרטים	4	התלמידים יכירו את התוצאות האפשריות להכרעת ופתרון סכסוכים וישתמשו בהם בכדי לנתח מקרי בוחן.	נצחון והפסד, פשרה, התעלות שלילית והתעלות חיובית	יוהן גלטונג, להתיר את הפלונטר, הקיבוץ המאוחד, 2011.	שימוש במודלים מתמטיים לניתוח סכסוכים סקירה תיאורטית באמצעות מצגת ניתוח מקרים	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה בדיקת יכולת להמשה מתמטית וגרפית של מציאות היסטורית
סכסוכים בין קבוצות	4	התלמידים יכירו את השטעים הפנים חברתיים המאפיינים חברות מודרניות ואת הסכסוכים האופייניים בהן.	הבנייה חברתית של קבוצות, יחסי עוצמה בין קבוצות, כלי ההתמודדות עם מרכיבי הסכסוך: יצירתיות, אמפטיה ואי אלימות	קן וילבר, קיצור תולדות הכל, מבוא, עמ' 25-35	סקירה באמצעות מצגת ניתוח מקרים	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה
סכסוכים בין לאומיים ואלימות	4	התלמידים ילמדו לנתח חברה בינלאומית שאינם מכירים – הן שטעים פנימיים והן בריתות וסכסוכים בינלאומיים	אלימות: מטרות, צרכים בסיסיים אנושיים (השרדות), רווחה, זהות וחירות), סוגי אלימות (ישירה, מבנית ותרבותית), מבנים חברתיים ותרבות עמוקה	עיתונות על אירוע חדשותי כמקרה בוחן בן זמננו יוהן גלטונג, להתיר את הפלונטר, הקיבוץ המאוחד, 2011.	סקירה תיאורטית באמצעות מצגת ניתוח מקרים סימולציה	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה בדיקת הכרות עם האירועים בתקשורת הבינלאומית
סכסוכים בין לאומיים טרטוריאליים מבנית	6	התלמידים ילמדו לנתח סכסוכים בין לאומיים טרטוריאליים	מבנה חברתי, מבנה חברתי אלים (דיכוי, ניצול והדרה), אלימות מבנית: אי היכולת להגשים צרכים בסיסיים אנושיים	יוהן גלטונג, להתיר את הפלונטר, הקיבוץ המאוחד, 2011.	ניתוח דוגמאות היסטוריות מקורסים מקבילים דין	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה

הרצאת אורח של מומחה על חסמים פסיכולוגיים לפתרון סכסוכים השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	סקירה תיאורטית באמצעות מצגת ניתוח מקרים	עיתונות על אירוע חדשותי כמקרה בוחן בן זמננו יוהן גלטונג, להתיר את הפלונטר, הקיבוץ המאוחד, 2011.	תרבות עומק, שלילת האחר, פיוס	התלמידים יכירו את מונחי היסוד לשם ניתוח תרבות ואלימות תרבותית וינתחו מקרי בוחן היסטוריים ובפרט מנגנונים להתמודדות עם תרבות אלימה	4	סכסוכים בין לאומיים ואלימות תרבותית
תרגיל מסכם	סיעור מוחין ודין כיתתי	יוהן גלטונג, להתיר את הפלונטר, הקיבוץ המאוחד, 2011.	סתירה מותמרת, עמדות לא אלימות, התנהגות לא אלימה, פיוס	התלמידים ילמדו את קשרי הגומלין בין מרכיבי הסכסוך השונים ודרכי ההתמודדות איתם	4	סיכום ניתוח סכסוכים: מסגרת מקיפה
					30	סה"כ

* כלל השיעורים בקורס מלווים במצגת ובדין כיתתי.

כיתה י"א – "האיחוד האירופי"						
נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
ייחוד האיחוד האירופי, מטרות, מבנה ודרישות הקורס	6	התלמידים יגדירו מושגי אינטגרציה ועל-לאומיות, יתוודעו לאירופה החרבה אחרי מלח"ע II, ונקיים דיון בשאלה כיצד מונעים עוד מלחמה ביבשת? התלמידים ילמדו אודות התהליכים שהביאו להשתלטות ברית המועצות על מזרח אירופה, למלחמה הקרה ולחלוקת גרמניה.	אינטגרציה על-לאומיות, הפונקציונליזם של מיטרני, הפדראליזם- הפונקציונלי של מונה, קהילת הפחם והפלדה, המלחמה הקרה, מצור ברלין	היצ'קוק, <i>המאבק על אירופה</i> , (עם עובד, 2003) עמ' 19-39, 77-79, 106-112, 39-49, 73-77.	הרצאה מלווה במצגת ובסרטונים, הגדרת מושגים ודין אודותם, סיעור מוחות ודין כיתתי	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור מטלת מילוי "מפה לבנה" של אירופה במחשב
התחלת האינטגרציה האירופית: מפחם ופלדה עד לקהילה הכלכלית ולשוק המשותף	6	התלמידים יבינו מדוע קהילה האירופית החלה את תהליך האינטגרציה בסקטורים הפחם והפלדה, יחשבו לאילו סקטורים	גלישה (spillover) פונקציונלית, אינטגרציה סקטוריאלית, אינטגרציה כלכלית כללית, תיאורית שלבי האינטגרציה הכלכלית של בלאסה, השוק המשותף, סקטורים	היצ'קוק, <i>המאבק על אירופה</i> , (עם עובד, 2003) עמ' 77-79, 150-158, 173-174, 474-480. גיימס דאדלי, <i>אירופה 1992</i> , (1990), עמ' 19-25.	עבודה בקבוצות – יישום המושג "גלישה", הרצאה מלווה במצגת, תרשימים וסרטונים, סיעור מוחות ודין כיתתי	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה

			אינטגרציה פוזיטיבית ונגטיבית, הכרה הדדית, חסמי סחר	נוספים ניתן "לגלוש" (להתקדם), ילמדו אודות הגורמים לעליות ולמורדות בתהליך האינטגרציה משנות ה-1950 עד שנות ה-1980. התלמידים ילמדו אודות חסמי סחר שונים בין מדינות והדרכים להסרתם.		
דוח על הסרט "ברוכים הבאים אל המכס"	צפיה בקטעים מהסרט "ברוכים הבאים אל המכס" (צרפת, 2011) הרצאה מלווה במצגת	היצ'קוק, <i>המאבק על אירופה</i> , (עם עובד, 2003) עמ' 485-491.	הנציבות, מועצת השרים, המועצה האירופית, הפרלמנט האירופי, הצבעת רוב מיוחס, קבלת החלטה פה-אחד, הליך החלטה משותפת, האיחוד המוניטרי ומשבר החובות, מדיניות חוץ ובטחון אירופית, ענייני פנים ומשפט, אזור שנגן לתנועה חופשית	התלמידים ילמדו אודות מבנה מוסדות האיחוד האירופי, יערכו השוואה בין מבנה מוסדות האיחוד האירופי הייחודי לבין מבנה הפרדת רשויות במשטר דמוקרטי, ויחשפו לתחומי המדיניות השונים בתהליך האינטגרציה	6	משיכת ריבונות: מוסדות האיחוד האירופי ודרכי קבלת החלטות תחומי מדיניות מרכזיים
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה עבודת ניתוח פוליטי וכלכלי של מדינה באירופה	הרצאה מלווה במצגת וסרטונים ניתוח קריקטורות ודיון באמצעותן בבעיות ובאתגרים עמם מתמודדת אירופה כיום	היצ'קוק, <i>המאבק על אירופה</i> , (עם עובד, 2003) עמ' 375-382, 408, 390-401, 473-4, 409-412, 491-96, 489-90, 502-505. ג'אדט, טוני, <i>אחרי המלחמה</i> , (כנרת-זמורה ביתן, 2009), עמ' 852-836-846, 860. כתבות עכשוויות מהעתונות בעברית ובאנגלית	נפילת החומה, איחוד גרמניה, העמקה, הרחבה, מודלים של גמישות אינטגרציה, עקרון ה-acquis communautai re, ועידה בין ממשלתית, אמנת מאסטריכט, אמנת החוקה, אמנת ליסבון	התלמידים ידונו בגורמים הפנים-מדינתיים, היבשתיים והבינ"ל שהביאו להתמוטטות ברית המועצות, לסיים המלחמה הקרה, לאיחוד גרמניה ולתהליכי הדמוקרטיזציה במדינות מרכז ומזרח אירופה. התלמידים ינתחו את הקשר בין התהליכים במזרח היבשת לבין העמקת תהליך	6	שינוי פני היבשת ממפולגת למאוחדת ומבט מסכם ביקורתי על האיחוד האירופי, האיחוד לאן?

				האינטגרציה, לבין גמישות תהליך האינטגרציה. התלמיד יכיר את אמנות האיחוד האירופי, ויתעדכן בהישגיו, בבעיות ובאתגרים מולם הוא עומד בשנים האחרונות.		
הגשת נייר עמדה דיפלומטי והצגתו בפני הכיתה אודות סוגיה ביחסי האיחוד האירופי וישראל	הרצאה מלווה במצגת הרצאת אורח/ביקור במשלחת האיחוד האירופי בישראל	יעקב שביט ויהודה ריינהרץ, <i>אירופה המהוללת והמקוללת</i> (עם עובד: 2006), עמ' 21-24. ינון דפני (2000), "ישראל והאיחוד האירופי – תמונת מצב וצפי לעתיד", הרבעון הישראלי למיסים, כ"ז 1, 108, עמ' 57-53, 62-58. מיקי ארליך (2003), "הדת האזרחית החדשה", ארץ אחרת, 18 (2 עמ'). יוסי קליין – הלוי (2003), "תהום יהודית – אירופית חדשה", ארץ אחרת, 18 (2 עמ'). ניצן הורביץ, "כן מפוכח לאירופה", ארץ אחרת, 18 (2003).	הסכם אזור סחר חופשי, הסכם התאגדות, הסכם מסגרת מחקר ופיתוח, תהליך ברצלונה, מדיניות השכנות האירופית, איחוד מדינות הים התיכון, הסכם שמים פתוחים	התלמידים ידונו ביחסי האהבה - שגאה ה"סכיזופרני" ם" של ישראל כלפי אירופה, יסקרו את יחסי ישראל עם האיחוד האירופי מראשית התהוותו ועד היום, יתוודעו למערכת ההסכמית בין האיחוד האירופי לישראל, יכירו את המדיניות האירופיות השונות במסגרתן חברה ישראל ושכנות ים-תיכוניות נוספות	6	האיחוד האירופי וישראל
					15	סה"כ

כיתה י"א – "גלובליזציה"						
נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך הערכה ומשקלה
מבוא: גלובליזציה – מושגים מרכזיים וגישות	4	התלמידים יכירו את המשגות המרכזיות של מושג הגלובליזציה כארגון מחדש של המרחב הפוליטי. בנוסף יכירו את הדיונים התיאורטיים המרכזיים העומדים בבסיס חקר הגלובליזציה והפוליטיקה העולמית.	גלובליזציה, גלובליזציה פוליטית, גלובליזציה כלכלית, גלובליזציה תרבותית, היפר-גלובליזציה, קוסמופוליטיות	הלד דיוויד (2005), <i>עולם בתהליך גלובליזציה?</i> , תרבות, כלכלית, פוליטיקה, עמ' 17-44. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. קגלי ויטקופף, הפוליטיקה העולמית, 266-298.	סיעור מוחין השוואה ודין לגישות תיאורטיות מוכרות	הכנת טבלה משווה של הגישות התיאורטיות המרכזיות

<p>גלובליזציה פוליטית ומדינת הלאום</p>	<p>4</p>	<p>התלמידים יכירו את מערכת היחסים שבין תהליכי גלובליזציה ובין מעמדה של מדינת הלאום ומאפייניה המרכזיים, ריבונות, סמכות ולגיטימציה פוליטית. בנוסף יכירו התלמידים שחקנים פוליטיים שאינם מדינתיים: חברות רב לאומות, ארגונים בינלאומיים לא-ממשלתיים, ושחקנים טרנס-לאומיים, וידונות בהשפעת הגלובליזציה על תפקידם בזירה הבינלאומית.</p>	<p>מדינת הלאום, שחקן לא-מדינתי, ריבונות, חברות, רב-לאומיות, ארגונים לא-ממשלתיים, לגיטימציה פוליטית, חוכמת ההמונים.</p>	<p>הלד דיוויד (2005), <i>עולם בתהליך גלובליזציה? תרבות, כלכלית, פוליטיקה, עמ' 164-175</i>. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. קגלי ויטקופף (2002), <i>הפוליטיקה העולמית, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 200-221</i>. הנטינגטון סמואל (2003), <i>התנגשות הציביליזציות, 4-32</i>, ירושלים: שלם</p>	<p>ניתוח מקרים חיפוש וסיווג שחקנים פוליטיים בזירה הבינלאומית</p>
<p>גלובליזציה וביטחון לאומי</p>	<p>4</p>	<p>התלמידים יכירו וינתחו את המאפיינים של סכסוכים עכשוויים וכן את ההשפעות של תהליכי גלובליזציה על דפוסי ביטחון לאומי ולחימה. התלמידים יתוודעו להבחנה שבין "מלחמות ישנות" ו"מלחמות חדשות", תוך מתן דגש על האופן שבו תהליכי גלובליזציה משנים את מושג המלחמה ושדה הקרב מבחינת מטרות, אמצעים, והישגים. בנוסף ידונו התלמידים בהשפעות של תהליכי גלובליזציה על חלקם ותפקידם של גורמים לאומיים ופונדמנטליסטיים בסכסוכים עכשוויים. התלמידים ידונו על סוגיית שלום ומלחמה.</p>	<p>מלחמות חדשות, לאומיות, פונדמנטליזם, רשתות בטחון, ארגוני טרור, סכסוכים אתנו-לאומיים, כוחות שמירת שלום, התנגשות הציביליזציות. נשק גרעיני.</p>	<p>הנטינגטון סמואל (2003), <i>התנגשות הציביליזציות, 331-360</i>, ירושלים: שלם. בארבר בנג'מין (2005), <i>ג'יהאד נגד מק-עולם, תל-אביב: בבל, 11-35</i>. יעל ברהמס (2010), <i>"מהות ושינוי בתופעת המלחמה", מערכות 4-10, 434</i>.</p>	<p>קריאה משותפת של טקסט אקדמי השוואה ודין ניתוח מקרי בוחרן</p>
<p>גלובליזציה כלכלית והמערכת הפוליטית הבינלאומית</p>	<p>4</p>	<p>התלמידים יכירו את ההתפתחות ההיסטורית של המערכת הכלכלית הבינלאומית הן בכל הנוגע ליחסי צפון-צפון ולליברליזציה ההולכת וגוברת של המערכת, והן מנקודת המבט של</p>	<p>ניאו-ליברליזם כלכלי, מערכת ברטון-וודס, קונצנזוס וושינגטון, הבנק העולמי, קרן המטבע העולמית, ממשול גלובלי, עקרון ההתניה (conditionality)</p>	<p>הלד דיוויד (2005), <i>עולם בתהליך גלובליזציה? תרבות, כלכלית, פוליטיקה, עמ' 109-152</i>. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. שטיגליץ ג'וזף (2008), <i>לתקן את הגלובליזציה, פרק</i></p>	<p>סקירה היסטורית באמצעות מצגת צפייה בסרטונים דוקומנטריים ודין בכיתה</p>

		<p>1-3, תל-אביב : אריה ניר קגלי וויטקופף (2002), הפוליטיקה העולמית, 35-39; 224-263. תל- אביב: האוניברסיטה הפתוחה. שגיב אסף (2006), "גלובליזציה: כתב הגנה".</p>	<p>, תת-פיתוח כלכלי, מדד ג'ני, ועידת האום למסחר ופיתוח (UNCTAD)</p>	<p>יחסי צפון דרום, בכל הנוגע לפיתוח ותת-פיתוח כלכלי, עוני ואי-שוויון.</p>		
<p>עבודה בקבוצות והצגה בכיתה</p>	<p>למידה אודות ארגונים בינלאומיים דרך אתרי אינטרנט השוואה וסיווג איזורים שונים ביחס למוסדות דין וניתוח בכיתה הצגת המוסדות בכיתה – לאחר עבודה בקבוצות קטנות</p>	<p>הלד דיוויד (2005), עולם בתהליך גלובליזציה? תרבות, כלכלית, פוליטיקה, עמ' 190-198, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. קגלי וויטקופף (2002), הפוליטיקה העולמית, 172- 185 (האיחוד האירופאי), תל- אביב: האוניברסיטה הפתוחה</p>	<p>ארגונים בינלאומיים, ממשול גלובלי, ממשול אזורי, האיחוד האירופאי, ארגון מרקוסור, גרעון דמוקרטי, השתתפות פוליטית, זהות לאומית מול זהות אזורית, מדדים למשול טוב (good governance), חוכמת ההמונים.</p>	<p>התלמידים יכירו את ההשפעה של תהליכי גלובליזציה על מוסדות בינלאומיים ברמה העולמית וברמה האזורית. התלמידים ייחשפו ויתודעו לטווח ולמאפיינים של מוסדות בינלאומיים, וכן יכוחים התאורטיים בנוגע ליכולת שלהם למשול ולנהל את הטובין הציבורי העולמי. בנוסף יתודעו התלמידים לתמורות האזוריות שחלו במקביל להתפשטות תהליכי גלובליזציה, הם יכירו מוסדות אזוריים באזורים שונים של העולם – אירופה, דרום מזרח אסיה, דרום אמריקה.</p>	4	<p>גלובליזציה פוליטית ומוסדות בינלאומיים</p>
<p>מציאת דוגמאות אקטואליות וניתוחן לאור הכלים התיאורטיים שניתנו בתחילת הקורס</p>	<p>ניתוח מקרי בוחן בליווי סרטונים דוקומנטריים ניתוח ודין בכיתה</p>	<p>הקריאה למקבץ השיעורים תקבע ביחס למקרי בוחן אקטואליים ורלוונטיים ותבסס בעיקר על ניתוח חדשותי.</p>	<p>טובין ציבורי, דילמת שטחי המרעה, אמנות בינלאומית, משפט בינלאומי הומניטרי, בין הדין הבינלאומי, בית הדין הפלילי, פרוטוקול מונטריאול, ועידת קיוטו, צמצום גזי חממה, פליטים, מבקשי מקלט, אמנת האו"ם לפליטים.</p>	<p>התלמידים יכירו את מושג הטובין הציבורי, יתודעו וידונו בקושי לנהל, למשול ולשתף פעולה בסוגיות גלובליות שונות: זכויות אדם, איכות סביבה והגירה. התלמידים יכירו את הקשיים לספק את הטובין הציבורי באופן שווה ברחבי העולם, וכו יכירו וידונו במוסדות ובמנגנונים המנהלים ומתאמים את שיתוף הפעולה בכל אחת מהסוגיות הללו.</p>	6	<p>סוגיות גלובליות</p>

עבודה מסכמת	סיעור מוחין ודין כיתתי	הלד דיוויד (2005), עולם בתהליך גלובליזציה? תרבות, כלכלית, פוליטיקה, עמ' 176-188, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. פרידמן תומס (2000), הלקסוס ועץ הזית – תיאוריית הקשתות המוזהבות. אור- יהודה: הד ארצי.	ממשול גלובלי, דמוקרטיה עולמית, צדק גלובלי, ערכים אוניברסליים, פלורליזם תרבותי.		4	סיכום: ממשול גלובלי – מאפיינים ואתגרים
					30	סה"כ

כיתה י"א – "משפט בינלאומי וזכויות אדם"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
משפט בינלאומי (משב"ל) מהו? שחקני המשב"ל, מטרות, מבנה ודרישות הקורס	6	התלמידים יגדירו מושגי יסוד במשב"ל, יכירו את ההיסטוריה שלו, ידונו בשאלות יסוד אודותיו, ילמדו מהם מקורותיו, יזהו את שחקני המשב"ל, ויבינו את היחס בין המשפט הפנים-מדינתי לבין המשב"ל	משפט בינלאומי פומבי מול פרטי, משפט טבעי מול משפט פוזיטיבי, עקרון ההדדיות, שחקן בעל אישיות בינ"ל, המנהג, האמנה, המדינה, הפרט, ארגונים בינ"ל, ארגונים על-לאומיים	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי (בבו), עמ' 43-49, 64, 51-60, 69-75, 129-131, 143-151. בן-פורת ארנה ויובל שני, המשפט הבינלאומי בין מלחמה ושלום (רמות: אוניברסיטת תל-אביב), 2006, 363, 361.	הגדרת מושגים ודין אודותם, הרצאה מלווה במצגת, דיון עבודה בזוגות בכיתה	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה
זכויות אדם, משפט פלילי בינלאומי	4	התלמידים יתוודעו להיסטוריה של התפתחות זכויות האדם, ילמדו אודות מנגנוני אכיפת זכויות אדם בינ"ל ואזוריים, יבינו מהם תחומי המשפט הפלילי הבינלאומי, יסקרו את התפתחות ההיסטורית של המשב"ל הפלילי, ויכירו את המוסדות המפעילים אותו	זכויות אדם אוניברסאליות, זכויות מיעוטים, פשע השמדת/רצח עם, בית הדין האירופי לזכויות אדם, בית הדין הפלילי הבינ"ל, סמכות שיפוט אוניברסאלית	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי, עמ' 211-220, 347-352, 352.	הרצאה מלווה במצגת ובסרטון וידאו, דיון ויישום החומר הנלמד לגבי מקרי בוחן, הצגה בכיתה בזוגות	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה, הצגה טיעונים בכיתה
סוגית השימוש בכח, דיני מלחמה וכיבוש, יישוב סכסוכים	5	התלמידים ידונו במושג מלחמה צודקת, יכירו את סעיפי האמנות האוסרות שימוש בכח וחריגיה, יבינו את תפקיד	מלחמה צודקת ולא צודקת, אמנת קלוג-בריאן, סעיף 4(2) למגילת האו"ם, הגנה עצמית	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי, עמ' 512-503, 521-522, 516, 530-523-525, 549-551, 536, 564-557-560	הרצאה מלווה במצגת דיון בכיתה: חלוקה לקבוצות והצגת טיעונים בעד ונגד תסריט	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה

		568-569, 565 580-578-580 583, 588-589 .590	קולקטיבית, התערבות הומניטארית, הסכם הפסקת אש, הסכם שביתת נשק, הסכם שלום, משא ומתן, תיווך, פישור	מועצת הביטחון ואת מושג הגנה עצמית קולקטיבית, ילמדו מתי חלים דיני מלחמה ומהו היחס בין דיני המלחמה לדיני זכויות האדם ודיני הכיבוש. התלמידים יעלו אפשרויות שונות לסיום מלחמה, ויבחנו את מנגנוני יישוב הסכסוכים הדיפלומטים והשיפטיים		ברכי שלום
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה. תרגיל הצגת אמנה	הצגת אמנה בינ"ל/סעיפים בה בפני הכיתה הרצאה ודיון עם מרצה אורח/ת מהפרקטיקה בתחום	מסמכי האמנות בעברית (אתר משרד המשפטים)	אמנות בינ"ל שונות העוסקות בזכויות אדם אוניברסאליות (זכויות הילד, ביעור כל צורות האפליה הגזעית, ביטול כל צורות האפליה נגד נשים וכד')	התלמידים ילמדו אודות תוכן אמנות זכויות אדם בינ"ל, יבחרו אמנה בינ"ל ויצגו את עיקרה בכיתה ומקרה משפטי של השגת ומימוש זכויות על בסיסה	5	אמנות בינלאומיות
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה. תרגיל הצגת סוגיה	הצגת נושא משב"ל בפני הכיתה	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי, פרקים 10, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28. בן-פורת ארנה ויובל שני, המשפט הבינלאומי בין מלחמה ושלום (רמות: אוניברסיטת תל-אביב), 2006, פרק 3,	טרור, תעופה אזרחית, טלקומוניקציה בינ"ל, דיני החלל, מקורות מים בינ"ל, הסכמי סחר בינ"ל ומנגנוני יישוב סכסוכים, איכות הסביבה, הגבלות על כלי נשק, חופש התנועה, דין הומניטרי	התלמידים ילמדו באופן עצמאי סוגיה שלא נלמדה בכיתה ויציגו אותה בפני שאר התלמידים. התלמידים יתוודעו לסוגיות שונות במשב"ל	5	סוגיות שונות במשב"ל
תרגיל הצגת סוגיה (המשך)	הצגת נושא משב"ל הקשרו לישראל בפני הכיתה	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי (נבו), 2010), פרקים 5, 6, 11. גיל-עד נועם, "פניית הפלסטינים לאו"ם להכרה במדינה פלסטינית: ניתוח משפטי-מדיני", מכון ירושלים לחקר ישראל, 2012.	גבולות מדינת ישראל, ירושלים, הפליטים, הפלסטיניים, פניית הפלסטינים לאו"ם להכרה במדינה פלסטינית	התלמידים ילמדו על המשפט הבינלאומי בהקשר של ישראל ושל הסכסוך הישראלי-ערבי.	5	המשב"ל וישראל
					30	סה"כ

כיתה י"א – "תקשורת בינלאומית בעידן גלובלי"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
תקשורת ודמוקרטיה	8	התלמידים יבינו את התפיסה הרעיונית העומדת בבסיס חופש הביטוי. התלמיד יבינו את המתחים הקיימים בין חופש הביטוי לזכויות האדם והאזרח התלמידים יבינו את תפקידי התקשורת בסיקורים בינלאומיים התלמידים יכירו דגמי יחסי תקשורת-ממשל	חופש הביטוי, זכות הציבור לדעת, הזכות לשם הטוב, הזכות לפרטיות, לשון הרע, חופש העיתונות, אובייקטיביות, דגם אוטוריטרי, דגם טוטאליטרי, דגם ליבראלי, דגם האחריות החברתית, הדגם המעורב הקיים בישראל.	תקשורת המונים, האו"פ, כרך ג' עמ' 74-74. קשר, אהרון ברק, מס' 8, נוב' 1990, 3-9. המון תקשורת, רונית אלדר, 184-188.	הרצאה פרונטאלית, ניתוח פרסומים אקטואליים בינלאומיים, עם דגש על מקרי בוחן ובהם: אירועי טרור – ההתקפה בנירובי, דיווח ההריון והלידה של קייט מידלטון, איום ההתקפה על סוריה, אסונות טבע.	פרזנטציות של תלמידים בנושא דגמי יחסי תקשורת-ממשל או פרזנטציה בנושא ניתוח אירועים אקטואליים בראי מושגי תקשורת ודמוקרטיה – חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת מול המגבלות על חופש הביטוי. 20 אחוז.
מהכפר הגלובאלי לתקשורת בעידן הגלובאלי	6	התלמידים יכירו את מאפייני הכפר הגלובאלי על פי מרשל מקלוהן התלמידים יכירו את המושגים תקשורת אלטרנטיבית ורשתות חברתיות, טוקבק-בלוג – יתרונות וחסרונות	הכפר הגלובאלי, המדיום הוא המסר, ריבוי ערוצים, ערוצי ליון, רייטינג, גלובליזציה, גלוקאליזציה, אימפריאליזם תרבותי, פלורליזם ודמוקרטיה, תקשורת אלטרנטיבית, דטרמיניזם טכנולוגי, המדיום הוא המסר.	מרשל מקלוהן, הכפר הגלובאלי, 1 - להבין את המדיה. אימפריאליזם תרבותי: השפעת הגלובליזציה על החברה הישראלית. לגדול עם הטלוויזיה, עמ' (315-307). יובל דרור, הבהלה עכשיו בתוך: פנים, גיליון 48, 2009. פוסטמן ניל, אבדן הילדות, תורגם ע"י יהודית כפרי. תל אביב: ספרית הפועלים 1986.	הרצאה מלווה מצגת, הקרנת סרטון, דוגמאות אקטואליות ורלוונטיות אונליין.	ניתוח אירוע לפי בחירה – 10 אחוז.
השפעות תקשורת ההמונים בעידן הגלובאלי. אירוע מדיה תיאוריות תקשורתיות	6	התלמידים יכירו את 3 המטרות בחקר השפעת תקשורת ההמונים. ובהן: מסורת השפעה ההשפעות החזקות מסורת ההשפעות המוגבלות. חזרה למסורת ההשפעות החזקות?? האמנם?!	השפעה, השפעה חזקה, תיאוריית המחט התת-עורית, הפלישה ממארס, השפעה מוגבלת, חיזוק, שינוי, המרה, זרימה דו שלבית, מנהיגי דעה, חשיפה סלקטיבית, צרכים קוגניטיביים, צרכים אפקטיביים, צרכים אסקפיסטיים, ניאומרקסיזם, תיאוריות ההגמוניה, התיאוריה הכלכלית פוליטית, אסכולת פרנקפורט.	"קשר", מס' 8, נובמבר 1990, עמ' 3-9. המון תקשורת, רונית אלדר, 184-188. תקשורת המונים, האו"פ, כרכים א' ב', ג'. *פירוט מדויק של עמודים יינתן בהמשך.	הרצאה מלווה במצגת, דוגמאות אקטואליות לניתוח: אולימפיאדה, החתונה של ויליאם וקייט ועוד...	מבחן בית – השפעות תקשורת ההמונים או אירוע מדיה - ניתוח מקרה. 20 אחוז.

<p>מבחן בית – ניתוח מקרה בוחן לפי בחירה. 20 אחוז.</p>	<p>הרצאה מלווה במצגת, דיון, ניתוח מקרי בוחן. אירועי מדיה אירועי טרור הסטוריים בארץ ובעולם: מתקפת טרור על כביש 12 סמוך לאילת, קו 300, פיגועי ה-11 לספטמבר, הפיגוע באוקלהומה סיטי, הפיגוע במרתון בוסטון ועוד...</p>	<p>עשר הדילמות של עיתונות בימי טרור, גבי וימן, 2003, פנים: כתב עת לתרבות, חברה, וחינוך, חורף 2003, 23.</p>	<p>טרור, דילמה, קונפליקט, תפקידי התקשורת, יציבות הממשל, פרופסיה, שיח ציבורי, בטחון לאומי, זכות הציבור לדעת</p>	<p>התלמידים יכירו ויבינו את ארבע הדילמות המרכזיות של עיתונות בימי טרור ובהן: זכות הציבור לדעת מול הבטחון הלאומי-תפקידי התקשורת לבקר את הממשל ושלוחותיו מול הצורך לחזק ולהגן על יציבות הממשל. העיתונאי כאזרח מול העיתונאי כבעל פרופסיה. התקשורת כמשקפת דעות או ככלי לעיצוב השיח הציבורי</p>	<p>4</p>	<p>עשר הדילמות של עיתונות בימי טרור עם דגש על אירועי טרור בארץ ובעולם.</p>
<p>השתתפות פעילה הדיון.</p>	<p>הרצאה מלווה במצגת ובסרטונים רלוונטים ואקטואליים.</p>	<p>צוקרמן ארנון, הטלוויזיה הגלובאלית, תל אביב: אוניברסיטה משודרת, 1999, עמ' 12-17 ו- 64-101.</p>	<p>מונופול, תאגיד, מהפכה דיגיטלית, אימפריאליזם תרבותי, לוקאליות, ועדת מקברייך, העולם השלישי, אליטות, מסר, נאמנות, יחסי גומלין, שידור חי,</p>	<p>התלמידים יבינו מהי טלוויזיה גלובאלית. התלמידים יכירו את נושאי השידורים בעיתות משבר. התלמידים יבינו את משמעותו של השידור החי ואת מאפייניו. התלמידים יכירו את המהפכה הדיגיטלית. התלמידים יבינו מהי גלובאליות לעומת לוקאליות. התלמידים יבינו את תופעת האמריקניזציה.</p>	<p>4</p>	<p>הטלוויזיה בעידן הגלובלי</p>
<p>30 אחוז.</p>	<p>פרזנטציה של תלמידים באשר לארוע אקטואלי אשר מקיף את החומר הנלמד, ארוע מדיה, אירוע טרור, ארוע אסקפיסטי, אסון טבע והאופן בו הארוע תורגם על ידי התלמיד/ה לאחר לימוד הקורס.</p>	<p>קלר הלגה, <u>לדעת לצפות</u>: עיון בתכנים ובדרכי הבעה בקולנוע ובטלוויזיה.</p>	<p>ידיעה, כתבה, פוסט, בלוג,</p>	<p>התלמיד/ה יבינו כיצד באמצעות המודל ניתן לנתח אירועים תקשורתיים בעידן הגלובאלי.</p>	<p>2</p>	<p>רפלקציה על הקורס: מה ראיתי? מה שמעתי? מה גרם לי להגיב? – מודל הפרח של הלגה קלר</p>
					<p>30</p>	<p>סה"כ</p>

כיתה י"ב – "אפריקה, המסע אל היבשת השכנה"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מסע אל שורשי הגזענות האירופית	3	<p>התלמידים יכירו כיצד, מראשית העת המודרנית, ה"אדם הלבן" האירופי מפתח עליונות טכנולוגית בה הוא משתמש לצרכיו ע"י ניצול של כוח אדם ומשאבים באפריקה. התלמידים יתחקו אחר שורשי הגזענות האירופית. ירחיקו אל מקורות השיח ה"מדעי" שמתפתח באירופה ושמשיר, על פני שלש מאות שנה ויותר, פשעים כנגד האנושות.</p>	<p>אבולוציה, גזענות, תורת הגזע, רנסנס, נאורות, מוצא המינים, אי שוויון בין המינים</p>	<p>1. ג'ניאו, רות, <u>הקולוניאליזם האירופי: אידאולוגיה, מדיניות, התנגדות</u>, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2012 עמודים 23-43, 2. לוי שטראוס, <u>קלוד, גזע, היסטוריה, תרבות</u>, תל-אביב: רסלינג, 2006 3. ממי, אלבר, <u>הגזענות, ירושלים: כרמל, 1998</u></p>	<p>הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.</p>	<p>השתתפות בדיון על בסיס קריאה שוטפת של הביבליוגרפיה.</p>
סחר העבדים הטראנס-אטלנטי	3	<p>התלמידים ילמדו כיצד השיח ה"מדעי" הנ"ל עומד בבסיס הפרויקט הקפיטליסטי הגלובאלי הראשון: סחר העבדים הטראנס-אטלנטי. התלמידים יכירו את המכניזם של המנגנון סחר עבדים ואת ההשלכות שהיו לו הן ברמת הפרט, על אפריקנים שהופרדו ממשפחתם ומארצם והן ברמת הכלל, על מבנה החברה האפריקנית כמו גם על התרבויות החדשות שהתפתחו, באיים הקרביים וביבשת אמריקה.</p>	<p>סחר טרנס-אטלנטי, קריביים, ברזיל, מושבות, עולם חדש'שן, פזורה אפריקנית, נרטיב עבדים (slave narratives)</p>	<p>1. דאגלס פרדריק, <u>עבד אמריקני. סיפור חייו</u>, בנימינה: הוצאת נהר ספרים, 2006 2. הילי, אלקס; <u>שורשים, תל-אביב: רמדור, 1977</u> 3. לבציון, נחמיה ויקותיאל גרשוני, <u>צמיחת המדינות החדשות, יחידה 1: מבוא להיסטוריה של אפריקה, תל-אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 1997</u>, עמודים 94-111 4. צבר, גליה, <u>בראשית הייתה אפריקה, תל-אביב: משרד הביטחון - ההוצאה לאור, 2010</u>, עמודים 60-73 5. רודיק, אלה קרן, <u>אלה, סחר העבדים הטראנס אטלנטי בראי היסטוריוגרפיה האפריקאית, תל-</u></p>	<p>הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.</p>	<p>קבוצות מציגות בכיתה את הפנים השונות של סחר עבדים.</p>

		אביב : חמו"ל (עבודת מוסמך אוניברסיטה) 6. שורץ-ברט, אנדרה; <u>מולאטית</u> <u>ושמה בדידות</u> , בנימינה : נהר ספרים, 2012.				
הקולוניאליזם האירופי באפריקה	3	התלמידים יכירו את הנסיבות בהם בוטלה העבדות בעת שהונחה התשתית לשיטת ניצול חדשה : הקולוניאליזם האירופי באפריקה. התלמידים ילמדו מהו קונגרס ברלין (1884-5), ויעקבו מקרוב אחר מגמות שונות שמתפתחות במאה ה-20 בין שתי מלחמות העולם ושמבשרות את בוא הקץ של ה"מצב הקולוניאלי" בסוף שנות ה-50. התלמידים יחשפו לשיח של התנגדות לקולוניאליזם האירופאי בספרות ובהגות.	קונגרס ברלין, אימפריאליזם, קולוניאליזם, אסימילציה, קונגרס ברזוויל, עבודות כפייה, התנגדות, מלחמת העולם הראשונה והשנייה, רובאים סנגלים	הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.	1. ג'ניאן, רות, <u>הקולוניאליזם האירופי : אידאולוגיה, מדיניות, התנגדות</u> , עמ' 45-90. 2. חזן, נעמי, <u>צמיחת המדינות החדשות. יחידה 4 : קולוניאליזם ודה-קולוניאליזם במערב אפריקה הבריטית והצרפתית</u> , תל-אביב : הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 1981 3. לבציון, נחמיה ויקותיאל גרשוני, <u>צמיחת המדינות החדשות. יחידה 1 : מבוא להיסטוריה של אפריקה</u> , תל-אביב : הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 1997, עמודים 94-111 4. מזרואי, עלי, <u>אפריקה: שקיעת גן-העדן</u> , ירושלים : מפרש, 1985 5. צבר, גליה, <u>בראשית הייתה אפריקה</u> , עמ' 74-104.	הגשה נייר עמדה עצמאי על משמעות הקולוניאליזם האירופי באפריקה בהשוואה לזה במזרח התיכון או מזרח אסיה.
קולוניאליזם דה-קולוניאליזם נאו-קולוניאליזם : ה"גלגול" של הניצול	3	התלמידים יתמקדו בהבנת תהליכי "דה-קולוניאליזציה". התלמידים ילמדו מדוע מיהרו המעצמות האירופאיות לקפץ על ההזדמנות ולרחוץ את ידם מאחריות פוליטית כלפי המושבות בהם שלטו במשך עשורים רבים, וכיצד במקביל הצליחו למסד את יחסי התלות כלפיהם מצד	קולוניאליזם, בלקניזציה, רפרנדום, פאן-אפריקניזם, יחסי תלות, עצמאות, גוש המדינות הבלתי מזדהות, ועידת בנדונג	הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.	1. אצ'בה, צ'ינוא, <u>איש העם</u> , תל-אביב : עם עובד, 1969 2. חזן, נעמי, <u>צמיחת המדינות החדשות. יחידה 5 : קולוניאליזם ודה-קולוניאליזם במערב אפריקה הבריטית והצרפתית</u> , תל-אביב : הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 1981, עמודים 94-111 3. ממי, אלבר, <u>דיוקן הנכבש ולפני כן דיוקן הכובש</u> .	השתתפות בדיון על בסיס קריאה שוטפת של הביבליוגרפיה.

		ירושלים : מכון ון ליר והוצאת כרמל, 2005 4. צבר, גליה, <u>בראשית הייתה אפריקה</u> , עמ' 139-149.		המושבות במסגרת מה שנהוג לקרוא "ניאו-קולוניאליזם".		
הגשת עבודה בנושא : מדוע אפריקה נשארה בשוליים של המלחמה הקרה?	הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.	1. ג'ניאו, רות, <u>הקולוניאליזם האירופי: אידאולוגיה, מדיניות, התנגדות</u> , עמ' 221-238. 2. חזן, נעמי, <u>צמיחת המדינות החדשות. יחידה 5: קולוניאליזם ודה-קולוניאליזם במערב אפריקה הבריטית והצרפתית</u> . תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1981 3. נויברגר, בנימין, <u>צמיחת המדינות החדשות. יחידה 10: צבא ופוליטיקה באפריקה</u> , תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1997 4. צבר, גליה, <u>בראשית הייתה אפריקה</u> , עמ' 150-163.	רצח פוליטי, סוכנויות ביון, מחתרת, המלחמה הקרה, מעצמות על, משבר הטילים בקובה	התלמידים יבחנו לעומק כיצד מנהיגים אפריקנים "הועלמו" מעל המפה הפוליטית על ידי גורמים בארצם, בסיוע המעצמות, כדי להעמיק את השליטה הניאו-קולוניאלית. ילמדו את סיפורם של מנהיגים נערצים כמו פטריס לומומבה Patrice Lumumba, קונגו, רובן אום ניובה (Ruben Um Nyobé קמרון). נבדוק את "תרומתה" של ה"מלחמה הקרה" בין מעצמות-העל להתפתחות של משברים פוליטיים וחברתיים במדינות רבות באפריקה.	3	אפריקה וה"מלחמה הקרה"
השתתפות בדיון על בסיס קריאה שוטפת של הביבליוגרפיה.	הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.	1. ארון, יאיר, <u>ג'נוסייד. מחשבות על הבלתי נתפס. היבטים תאורטיים בחקר רצח עם</u> , תל-אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 2006. 2. ארון, יאיר ויצחק לובלסקי (עורכים), <u>ג'נוסייד. בין גזענות לג'נוסייד בעת המודרנית</u> , תל-אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 2011. 3. נויברגר, בנימין, <u>צמיחת המדינות החדשות. יחידות 6-7: המלחמה האתנית באפריקה ומלחמות ביאפרה וקטנגה</u> , תל-אביב: הוצאת	רצח עם, ג'נוסייד, מלחמות אתניות, משאבי טבע, שחקנים בין לאומיים, או"ם	התלמידים יתוודעו להשלכות ההרסניות של המציאות הפוליטית שהתפתחה עם המעבר לעצמאות של חלק מהמדינות האפריקניות. ילמדו על המלחמה בביאפרה (ניגריה), ברצח העם ברואנדה-בורונדי, ברצח העם בדרפור ובפשעי המלחמה הנשנים בקונגו.	3	"לזכור ולא לשכוח": רצח עם באפריקה.

		<p>האוניברסיטה הפתוחה, 1981 4. נויברגר, בנימין, <u>ג'נוסייד : רואנדה 1994. רצח-עם ב"ארץ אלף הגבעות"</u>, תל-אביב הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 2005</p>				
<p>"לעולם לא עוד" הזוית הישראלית</p>	2	<p>התלמידים יכירו את עמדתה של מדינת ישראל ביחס לפשעים נגד האנושות שבוצעו באפריקה. יעסקו בשאלת האחריות של ישראל ובמידת המחויבות שלה לרעיון "לעולם לא עוד" וזאת בתוך ההקשר ההיסטורי של היחסים בין מדינות אפריקה השונות למדינת ישראל.</p>	<p>זיכרון, שואה, יחסים בין לאומיים, אינטרסים פוליטיים, אתוס לאומי</p>	<p>1. אורון, יאיר, <u>ג'נוסייד. כדי שלא אהיה בין השותקים</u>, תל-אביב : הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 2010 2. בר יוסף, איתן, <u>יילה בלונגל: אפריקה בתרבות הישראלית</u>, תל אביב : הקיבוץ המאוחד, ספריית הפועלים, בדפוס</p>	<p>הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.</p>	<p>השתתפות בדיון על בסיס קריאה שוטפת של הביבליוגרפיה.</p>
<p>על האפרטהייד בדרום אפריקה</p>	3	<p>התלמידים ייחשפו לתופעה המכונה <u>אפרטהייד</u> בדרום אפריקה. נלמד על המאבק בה עד שזו באה לסיימה ב-1994. גם במפגש זה נעמוד על עמדתה ו"תרומתה" של מדינת ישראל לאפרטהייד בדרום אפריקה.</p>	<p>אפרטהייד, מלחמת הבורים, טאונישיפ (township), תורת הגזע, נלסון מנדלה, הקונגרס הלאומי האפריקני (ANC), הקונגרס הפאן אפריקני, הפדרציה הציונית,</p>	<p>1. וורדן, נייג'ל, <u>צמיחת המדינות החדשות באפריקה. יחידה 8 : התהוותה של דרום אפריקה המודרנית</u>, תל-אביב : הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 1997 2. לבציון, נחמיה, <u>צמיחת המדינות החדשות. יחידה 1 : מבוא להיסטוריה של אפריקה</u>, תל-אביב : הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 1980, עמודים 89-99 3. ליאל, אלון, <u>צדק שחור : המהפך הדרום-אפריקני</u>, תל-אביב : הקיבוץ המאוחד, 1999 <u>שער שוויון : דרום אפריקה בונה אומה</u>, תל-אביב : הקיבוץ המאוחד, 2011 4. פטון, אלן, <u>זעקי ארץ אהובה, תל-אביב : עם עובד, 1963</u> 5. צבר, גליה, <u>בראשית הייתה אפריקה</u>, עמ' 105-</p>	<p>צפייה בסרט: יום אחד אחרי השלום. דיון בכיתה.</p>	<p>הגשת דו"ח צפייה בסרט.</p>

		121.				
השתתפות בדיון על בסיס קריאה שוטפת של הביבליוגרפיה.	הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.	1. נויברגר, בנימין, <u>צמיחת המדינות החדשות. יחידות-2</u> 3 : <u>משלטון לבן ללאומיות שחורה.</u> <u>זרמים רעיוניים באפריקה</u> <u>המודרנית, תל-אביב</u> : הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 1980, עמודים 25-37	האב גרגואר (l'abbé Grégoire), שותפות גורל, "ציונות שחורה", זהות, פוסטורה, זיכרון, מרטין לותר קינג, אינטליגנציה יהודית-לכושית, אנתרופולוגיה	התלמידים ידונו ביחסים בין יהודים לשחורים. נחזור בזמן לצמתיים מרכזיים בהם יהודים ושחורים עמדו זה לצד זה במאבק משותף על ערכים של חירות ושוויון. התלמידים יבחנו מהי "ציונות שחורה", ומה הקשר בין הרצל לאפריקה.	2	יהודים ושחורים על דרכים
השתתפות בדיון על בסיס קריאה שוטפת של הביבליוגרפיה.	הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.	1. א.ב. יהושע, <u>מיהו יהודי?</u> , עיתון הארץ, 5.9.2013 2. אורון, ג'ודי, <u>בכי הג'רפה</u> , הקיבוץ המאוחד, 2013 3. שבתאי, מלכה; <u>יהודי אתיופיה מזרע ביתא ישראל</u> , ירושלים: הסוכנות היהודית לארץ ישראל, לעליה ולקליטה, 2006.	"המסע הגדול", פלשמורה, נצרות קופטית, מסורת, זהות יהודית, "מבצע משה", "מבצע שלמה", מחנות מעבר, זיכרון והנצחה	התלמידים יתוודעו ליהדות אתיופיה. נתמקד בחיים באתיופיה, נספר את סיפור ה"מסע הגדול" ואת מבצעי העלייה הנועזים, התלמידים ידונו בחבלי הקליטה הקשים של העולים החדשים. נזכיר לבסוף מקומות רבים אחרים באפריקה בהם אפריקנים מאמצים משמרים מסורת וזהות יהודית ומקיימים חיי קהילה יהודית ענפים.	3	יהדות אתיופיה
השתתפות בדיון על בסיס קריאה שוטפת של הביבליוגרפיה.	הרצאה פרונטאלית, תלווה במצגת. דיון התקיים בסוף.	1. צבר, גליה; <u>לא באנו להישאר</u> , תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, ההוצאה לאור ע"ש חיים רובין, 2008.	פליטים גירוש, דרום ת"א, אתוס, ציוני, לאומיות, סיני, סחר בבני אדם	התלמידים ידונו בתרבות מהגרים אפריקנים בישראל. נעמוד על הסיבות והנסיבות להגעתם ארצה, על חיי הקהילה התוססים שהם פיתחו, על השבר של הגירוש מהארץ ועל החלומות של חלקם להפוך לישראלים, ושל אחרים, לחזור לארץ המוצא.	2	חקר תרבות מהגרים אפריקניים בישראל
					30	סה"כ

כיתה י"ב – "חברה ותרבות ביפן המודרנית"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
היכרות ראשונית עם עיקרי תרבות יפן	4	התלמיד יתוודע להשפעות מרחיקות לכת שהיו למיקום הגיאוגרפי, לטופוגרפיה ולאסונות הטבע, הפוקדים את יפן תכופות, על התפתחות ואופי תרבותה. התלמיד ילמד על הגורמים שהפכו את תרבות יפן לתרבות מתבדלת, כזו שאין לה "אח ורע" בזירה הבינ"ל.	חברה קולקטיביסטית מנטליות אינסולרית מדינת איים – shimaguni הפרדה בין פנים – חוץ (uchi-soto). "פניציה" של השפעות תרבותיות זרות.	קטעי ספרות מובחרים המציגים את ייחוד תרבות יפן: טניזקי, גיונאיצ'ירו, <u>המפתח</u> , (תרגום דורין ב. כהן), כתר, 2000. אקוטגוה ריונוסקה, "בחורש" ושל "ראשומון" (תרגום ציפי עברי). קוובטה, יאסונרי. <u>האגם</u> . (תרגום שונית שחל-פורת), תל אביב: עקד-גוונים, 1994. קוובטה, יאסונרי. <u>בית היפהפיות הנמות וספורים אחרים</u> . (תרגום שונית שחל-פורת), ירושלים: כתר, 1999.	שעורים אלה נלמדים באמצעות דיון בנושא "נוער ביפן" המדגיש את עיקרי התרבות דרך העיניים של המתבגר היפני, חייו והדרכים לגיבוש זהות עצמית בחברה קולקטיביסטית. התלמידים נחשפים לאופן בו מתבגרים נדרשים להשתלב אל תוך החברה ומהם הביטויים ל"מרד נעורים" בחברה מסוג זה.	דיון והשתתפות בכיתה על סמך קריאה.
מקורות תרבות: פולקלור, דת עממית ומיתולוגיה	4	התלמיד ילמד את מקורות תרבות יפן כפי שהם ניכרים מתוך הסיפורים המיתולוגיים, הדת העממית, שינטו, פולחנים, ופסטיבלים. התלמיד יתוודע לקשר שבין פולחן לבין כוח פוליטי, עת התבססה והוקמה ממלכת יאמטו. התלמיד יכיר כיצד פולחנים מוקדמים נוכחים ביפן המודרנית כיום.	קיסר ומוסד הקיסרות היפני. "בעל הפולחן הוא בעל הכוח הפוליטי". קיסר יפן צאצא של אלת השמש. מיתולוגיה, קוג'יקי, ניהונגי. שינטו. המצאת הקיסר על מגוון פולחניו והפיכת השינטו לדת לאומית בעידן מייג'י. פולחני קיסר, לאומנות ומיליטריזם. הפרדה בין דת ומדינה ביפן המודרנית.	אורבוך אירית, "תרגומים מתוך המיתולוגיה היפנית" (לא פורסם), 2008. רז יעקב, <u>המיתולוגיה היפנית</u> , (תל אביב: מפה), 2000, עמ' 161-175. <u>דרך אלים-דת באומנות יפן</u> (חיפה: מוזיאון טיקוטין, 1995), עמ' 9-19. <u>כל השדים והרוחות</u> , (חיפה: מוזיאון טיקוטין, 1999), עמ' 9-11, 26-27.	קריאה משותפת בכיתה של קטעי מיתולוגיה, סיפורים עממיים וצפייה בקטעי סרטים הדנים בנושאים אלה. סקירה והצגה של האופנים השונים באמצעות מסורות תרבותיות משתרות. חלוקת הכיתה לקבוצות המציגות ביטויים אמנותיים עכשוויים שונים המבוססים על מקורות תרבות הנלמדים.	השתתפות פעילה בכיתה. הצגת הקבוצות את ממצאיהן.
סקירה היסטורית אודות הגורמים המרכזיים אשר עיצבו את תרבות יפן המודרנית	5	התלמיד יכיר כי תרבות יפן במקורה היא רבגונית. שאבת משתי מסורות תרבותיות היסטוריות שונות, בעלות מאפיינים ייחודיים: תרבות החצר לעומת תרבות הלוחם. התלמיד יתוודע לתהליך "איחוד יפן" ואחריו, בעקבותיו תרבותיות יפן	תרבות החצר בתקופת היאן. תרבות הלוחם והאידיאליזציה שלה באמצעות "דרך הלוחם" – "הבושידו" בעידן טוקוגאוה. זן בודהיזם ואסתטיקה. סיום עידן הסתגרות מרצון (sakoku). רסטורציה	שילוני בן עמי, <u>יפן המודרנית</u> , (תל אביב: שוקן, 1997), עמ' 58-79, 170-182. מורסקי שיקיבו, <u>מעשי גנג'י</u> , ירושלים, 1971), עמ' 67-97. בולוקן איתן, <u>בתוך השלג הדק: שירת הזן של דוגן וריוקאן</u> , (ישראל: הוצאת קשב לשירה, 2011), עמ' 9-28.	נלמד את מסורות תרבות יפן השונות באמצעות ספרות ומחזאות. התלמידים יופיעו ויצגו בכיתה את גנג'י מונוגטארי, הייקה מונוגטארי.	השתתפות פעילה בכיתה והצגת המחזות על ידי התלמידים בכיתה.

		<p>רז יעקב, ז'ן פילוסופיה ואסתטיקה, (תל אביב: משרד הביטחון, 2006), עמ' 146-164.</p>	<p>מייג'י, מודרניזציה: "מדינה עשירה, צבא חזק" (Fokoku), (kyohei), פילוסופים יפניים והתמערבות, כמו: פוקוזאווה יוקיצ'י, "טאישו דמוקרשי", לאומנות בספרות, תרבות.</p>	<p>מתמזגות לידי תרבות לאומית. התלמיד יכיר את ההשפעות התרבותיות שחלו על יפן בעקבות פתיחתה למערב, והתמערבות. התלמיד יכיר את החברה הבורגנית של שנות ה-20 והחברה המגויסת של שנות ה-30 וה-40.</p>		
<p>השתתפות פעילה בכיתה. דוח צפייה על עדויות ניצולי (עבודה רפלקסיבית אל מול עדויות של ניצולי שואה).</p>	<p>ניתוח מסמך מקור (חוקת יפן). צפייה בעדויות ניצולי הפצצה, תוך בחינת מדיניות וטיפול ממשלת יפן בהם. קריאה משותפת של ספרי לימוד יפניים משנים נבחרות (כתובים באמצעות קומיקס) המתארים את הנרטיב ההיסטורי של יפן והתפתחותו לאורך השנים.</p>	<p>חוקת יפן החדשה (1946). הרסי ג'ון, הירושימה, (תל אביב: אחוזת בית, 2005), עמ' 113-136. שילוני בן עמי, יפן המודרנית, עמ' 290-318. מישימה יוקיו, "אהבת מולדת" (תרגום שונית שחל-פורת), עמ' 155-177. קנזבורו אואה, "אלם פתע", מתוך האילוף (תרגום שונית שחל-פורת), (ירושלים: כתר, 2000). אישיהארה שינטארו, יפן ראשונה בין שונים, תל אביב, מטר, 2001, עמ' 19-29.</p>	<p>רפורמות הכיבוש. פציפיזם, חוקת יפן החדשה, סעיף 9 בחוקה. ביטויים תרבותיים שונים לגבי "אלרגיה גרעינית". היבקושה (ניצולי הפצצה) ספרות ותרבות פופולרית. יחסי יפן-ארה"ב, הסכם ביטחון, מחאה יפנית כנגד חידוש הסכם הביטחון. זיכרון קולקטיבי מלחמות וכיבושי יפן המודרנית (המלחמה נגד סין, טבח ננג'יו, כיבוש קוריאה, דרום מזרח אסיה, המלחמה באוקיינוס השקט, הטלת פצצות אטום על יפן). "הדור שלא ידע את הפצצה" ולאומיות מתחדשת, מחלוקת ספרי הלימוד ויחסי יפן, סין וקוריאה.</p>	<p>התלמיד יכיר את מצבה החברתי, הפוליטי והכלכלי של יפן בתום המלחמה. התלמיד יתוודע להשפעות התרבותיות שחלו בעקבות הטלות פצצות האטום וכניעתה. התלמיד ידון בכיבוש האמריקאי, תוך בחינת השאלה: דמוקרטיזציה או אמריקניזציה? התלמיד יתוודע לדיון ולוויכוח ההיסטורי המתמשך עד היום: כיצד יפן "זוכרת ושוכחת" את עברה? התלמיד ידון בשאלות מהו זיכרון? כיצד ולמה זוכרים? מי זוכר מה? מהם הנרטיבים המרכזיים אודות עברה ההיסטורי של יפן? וכיצד כל אלה מעצבים תרבות?</p>	5	<p>תרבות יפן בעקבות הכיבוש האמריקאי בתום מלחמת העולם השנייה וזיכרון קולקטיבי כמעצב תרבות</p>
<p>השתתפות פעילה בכיתה על סמך קריאה. דוח צפייה בסרט.</p>	<p>סקירה ודיון אודות התפתחותה הכלכלית של יפן והשלכותיה. צפייה בסרט, טוקיו סונאטה (2009): פורטרט של משפחה יפנית "טיפוסית" על רקע המשבר הכלכלי</p>	<p>הררי אהוד, יפן דמוקרטית מתבגרת, (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2012), עמ' 205-215. ישיהארה שינטארו, יפן ראשונה בין</p>	<p>אולימפיאדת טוקיו, "הנס הכלכלי", "משולש הברזל" (Japan Inc). "העשור האבוד",</p>	<p>התלמיד יכיר את התפתחותה של יפן בזמן "הבום" הכלכלי ואחריו. התלמיד יתוודע למעבר יפן מחברה מסורתית לחברה מודרנית,</p>	5	<p>הנס הכלכלי היפני והשלכותיו החברתיות, הפוליטיות והתרבותיות</p>

	המתמשך ביפן העולמי (2008).	<u>שונים</u> , עמ' 71- 103. מדזיני מירון, <u>למי הבכורה?</u> , (תל אביב: האוניברסיטה המשודרת, 2008), עמ' 139-149.	יפן "מדינה נורמלית" (מעצמה ככל המעצמות). גלובליזציה וכלכלת יפן.	תהליכי אורבניזציה, תיעוש, צמיחה כלכלית והשפעות על החברה ועל התרבות (כגון: שחיקת הפרט בחברה פוסט- תעשייתית, שינויים בתפקידים ג'נדרליים, זהות ועד).		
תרבות יפן עכשווית: תרבות פופולרית תרבות צריכה תרבות מסורתית	7	מגה, אנימה, "קול ג'פאן", אוטקו, מחול בוטו, קומיקט, מוסיקה פופ, אפנת רחוב, לצד, תיאטרון קבובי, רקוגו, סומו, יקבנה, בונרקו, טקס תה ועוד.	התלמיד יכיר את הפנים הרבות של תרבות יפן המשלבת ישן וחדש בכפיפה אחת. מסורות בנות 400 שנים לצד אמנות עכשווית. התלמיד יחווה ויתנסה בסוגי מדיומים אמנותיים ותרבותיים שונים.			
					30	סה"כ

כיתה י"ב – "ישראל במזרח התיכון"

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומסקלה
חלק א' - היבטים היסטוריים: לידתה של מדינת ישראל במזרח התיכון המודרני	6	התלמידים יעמיקו את ידיעותיהם אודות התקופה שבין שתי מלחמות עולם במזרח התיכון, תוך התמקדות בלידתו של הסכסוך בין הציונות לתנועה הלאומית ערבית בארץ ישראל	ארץ ישראל תחת השלטון העוסמאני, תנועות לאומיות בארץ ישראל, מלחמת העולם ה-1, שנות המנדט הבריטי, הספרים הלבנים המרד הערבי תוכנית החלוקה, נכבה ועצמאות	בני מוריס, קורבנות: תולדות הסכסוך הציוני-ערבי - 1881 2001, (תל אביב: עם עובד, 2003) -45- 158 מצטפא כבהא, הפלסטינים: עם בפזורתו, (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2010) 102-148.	סקירה היסטורית באמצעות מצגת בכיתה וחלוקת שאלות מקדימה שיהיו בסיס לדיון פעיל בכיתה	הצגת התשובות לשאלות בכיתה על ידי התלמידים
שנות העימות הכולל בין ישראל לשכנותיה	4	התלמידים יכירו את היסטוריית היחסים בין ישראל למדינות המזרח התיכון בשנים 1948- 1973; יכירו תהליכים פוליטיים בישראל, בעולם הערבי ובזירה הפלסטינית; יכירו את מלחמות ישראל- ערב	הליגה הערבית; ועידת חרטום; הרפובליקה הערבית המאוחדת; יחסי צבא ומדינה; הסכסוך הישראלי-ערבי; החלטות 242 ו- 338; התנועה הלאומית הפלסטינית; אש"ף;	איתמר רבינוביץ, <u>האופק המתרחק:</u> <u>ישראל, הערבים</u> <u>והמזרח התיכון</u> 1948-2012, (אור יהודה: דביר, 2012), ע"ע 42-11 רשיד ח'אלידי, "פת"ח, אש"ף" והרש"פ: המדינה הפלסטינית שבדרך" מתוך <u>כּלּוּב הברזל:</u> <u>סיפור מאבקם של</u> <u>הפלסטינים למדינה</u>	ניתוח מקרים ותהליכים על סמך מסמכים היסטוריים. צפייה בראיונות דוקומנטריים ודיון בכיתה	יצירת מצגות קבוצתיות בכיתה על מנהיגים ישראלים וערבים של אותה תקופה, תומכי פתרון של לחימה

		(ירושלים: מכון ואן- ליר, 2010), 146- 176				
מצגות קבוצתיות בכיתה על מנהיגים תומכי תהליכי מו"מ ושלום באזור. סימולציה של המו"מ לשלום בין ישראל והפלסטינים מצגות על שיתופי פעולה וארגונים אזרחיים שפעלו בתחום בניית השלום האזרחי	ניתוח מקרי בוחן של תהליכי המו"מ השונים	איתמר רבינוביץ, <u>חבלי שלום – ישראל והערבים-1948- 2003</u> , (אור יהודה: דביר, 2004), ע"ע 239-270 יאיר עברון, אמצעים לבניית אמון ובטחון בהקשר הישראלי- ערבי, (תל אביב: מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום, 1995) <u>נמרוד גורן, הולכים נגד הרוח: ארגונים אזרחיים בירושלים בצל סכסוך מתמשך</u> (ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל, 2004), ע"ע 35-40, 7-9	הסכמי קמפ- דיוויד; ועידת מדריד, הסכם אוסלו; הסכם השלום עם ירדן; הסכם ביילין-אבו מאזן; הסכמי ביניים; הסכם קבע; הגבול הבינלאומי וגבול ה-4 ביוני 1967; מזרח תיכון חדש ופירות השלום; דיפלומטיה פרטית וציבורית; חמאס; תיווך מדיני, חברה אזרחית	התלמידים יכירו את התהליכים הגלובליים שסייעו לפריצת הדרך ביחסי ישראל-ערב ואת המאמצים שנעשו לניסיונות השלמה. התלמידים יכירו את המהלכים המדיניים שהובילו לחתימת הסכמי קמפ-דיוויד והסכם אוסלו; יכירו את תהליכי המשא ומתן שהתרחשו מול ירדן, סוריה והפלסטינים ואת תוצאות התהליכים אלו; יכירו את תפקידה של הקהילה הבינלאומית;	8	חלק ב' יחסים בינלאומיים : ניסיונות ליישוב הסכסוך בין ישראל לפלסטינים ולמדינות ערב
התלמידים יציגו סקירות בכיתה המבוססות על ייצוגים שונים של כשלון המו"מ באמצעי התקשורת השונים, הישראלים, הערבים והזרים	מצגת בכיתה ניתוח האירועים באמצעות סרטים וסרטונים תיעודיים מנקוד	"עקב בר-סימן-טוב (עורך), הסכסוך הישראלי-פלסטיני: מתהליך שלום לעימות אלים-200 2005, (ירושלים: מחקרי מכון ירושלים לחקר ישראל, 2005), 84-135		התלמידים יכירו את הבעיות המכשוליים שהביאו לשינוי המדיניות באשר לבעיה הישראלית- פלסטינית	2	החלום ושברו: מיישוב הסכסוך לניהול הסכסוך בין ישראל לפלסטינים
חיפוש מידע עצמאי לגבי ביטויים אומנותיים של המחאה. השוואה בין המחאות השונות, מטרותיהם וביטוייהן באמצעות השונות	סקירה של המחאות השונות ברחבי המזרח התיכון באמצעות צפייה בסרטונים, בכרזות רחוב וכתובות גרפיטי	אפרים ענבר (עורך), <u>אביב הערבי? ישראל, העולם והשינויים האזוריים</u> , (תל אביב: ידיעות אחרונות, 2013), ע"ע 57-78, 7-23	האביב הערבי; אסלאם פוליטי; מחמד בועזיז; כיכר תחריר; מלחמת האזרחים בסוריה; האחים המוסלמים; מחאת גזי פארק בתורכיה; סקרי דעת קהל; דיאלוג מדיני; מכוני מחקר; תקשורת חדשה ורשתות חברתיות; המחאה החברתית בישראל	התלמידים יכירו את התהליכים החברתיים המתרחשים במזרח התיכון ובישראל ויכירו את הכוחות החדשים שמעורבים בפוליטיקה החדשה. התלמידים ישוו בין המחאה החברתית של ישראל לבין תנועות מחאה במדינות המזרח התיכון השונות	4	חלק ג': חברה ותרבות מחאות ומהפיכות בישראל ובמזרח התיכון
עבודה בקבוצות עמיתים: איתורם של סמלים וביטויים שונים של הנארטיבים הלאומיים בארצות המזרח התיכון והשוואה ביניהם	השוואה בין נרטיבים לאומיים שונים במזרח התיכון	האוניברסיטה הפתוחה בין שתי מלחמות עולם	נארטיב לאומי, קהילות מדומיינות, תרבות עממית	התלמידים יכירו את הנארטיבים הלאומיים השונים במזרח התיכון כיצד הם משולבים בתרבות הפופולרית כמו סרטים או עיתונים ובאומנות	4	תרבות לאומית במבחן

				חזותית כמו אנדרטאות ומוזיאונים.		
תרגיל בניית תסריטים – עבודה קבוצתית והצגתה	ניתוח טקסטים של פרויקטים שונים. תרגיל מונחה בכיתה של בניית תסריטים בקבוצות קטנות הצגת תוצרים ודיון משותף	<u>ישראל 2025 – תרחישים לעתיד החברה הישראלית</u> (הרצליה: קרן פרידריך אברט, 2001), ע"ע 12-18 מירון בנבנשתי (עורך), <u>הבוקר למחרת: עידן השלום – לא אוטופיה</u> (ירושלים: כרמל והאוניברסיטה העברית, 2002), ע"ע 7-17	תכנון אסטרטגי; תסריטים; חזון; סימולציות; ניתוח מדיני; פרויקט ישראל 2025; פרויקט הבוקר למחרת; פרויקט תסריטי ירושלים; תמריצים וסנקציות; נורמליזציה עם העולם הערבי; שותפות עם האיחוד האירופי	התלמידים יכירו את השיח שהתנהל בישראל לאורך השנים על עתידה של ישראל במזרח התיכון; יכירו תמריצים אפשריים לקידום תהליך השלום; יכירו פרויקטים שגיבשו תסריטים וערכו סימולציות לגבי עתיד ישראל והאזור	2	מבט קדימה: לאן פניה של ישראל במזרח התיכון?
					30	סה"כ

1 – עבודת חקר התנסותי

חלופות שונות של עבודות חקר התנסותי:

עבודות חקר התנסותי בצמוד לשעורים השונים מחטיבת הלימוד "דיפלומטיה ויישוב סכסוכים" נוגעות במגוון רחב של נושאים ומתודות. המטרה במתן בחירה רחבה של נושאים נועדה לכסות תחומי עניין רבים ככל שניתן. הדבר תורם להיווצרות של דיאלוג מפרה בין תלמידי התכנית העוסקים בעבודות חקר שונות ומאפשר למידה נוספת לכל תלמיד בנושאים אותם הוא אינו חוקר לעומק. להלן מסר דוגמאות לעבודות חקר התנסותי, ביניהן:

עבודת חקר התנסותי בצמוד לקורס "גלובליזציה" (1)

עבודה זו משלבת מפגש בין חברות היי-טק ואחרות מהמובילות במשק, בעלות פעילות עסקית גלובלית ובין בית הספר.

במסגרת העבודה המעשית, התלמיד יכיר את החברה, יפגש עם נציגים מטעמה ויילמד על פעילותה העכשווית ועל שאיפותיה להתרחב למדינה או לאזור מסוים ברחבי העולם. לאחר מכן יכין התלמיד מחקר על היעד המתוכנן שיעסוק בהיבטים פוליטיים, חברתיים, תרבותיים, אקלימיים, משפטיים ופוליטיים של אותו אזור או מדינה. מחקר תשתית זה חיוני עבור החברה על מנת שתוכל לפתח תכנית עסקית מעמיקה ומגובשת. כחלק מהמחקר יוכל התלמיד אף להציע רעיונות לשילוב הפעילות הכלכלית של החברה ביעד המבוקש, על פי הצרכים והמגבלות אותם למד להכיר במהלך מחקרו. כך, מצד אחד, ייחשף התלמיד החוקר להיבטים שונים של אזור אחר וירחיב את אופקיו, ומצד שני ילמד להכיר שיקולים ואופני פעילות כלכלית של חברות עסקיות בינלאומיות בעידן הגלובלי.

עבודת חקר בצמוד לקורס "גלובליזציה" (2)

עבודה זו משתלבת בפרויקט בית ספרי קיים - "פרויקט גידול אצות". הפרויקט עוסק בגידול מיקרו-אצות מסוג ספירולינה. עם סיום גידול האצות מופקת אבקה המכילה אחוזי חלבון משמעותיים, בטא קרוטן וחומצת שומן מסוג אומגה 3, שיכולה לספק בקלות וביעילות חומרים מזינים וחיוניים לאוכלוסיות נזקקות, מוכות רעב. תת-תזונה ורעב הם תופעות גלובליות חוצות גבולות לאומיים בעיקר בקרב "מדינות דרום"¹¹.

¹¹ המושג "מדינות דרום" מתייחס למדינות מתפתחות המתאפיינות לרוב בהעדר כלכלת שוק מקומית מפותחת ושלא הצליחו לפתח טכנולוגיה מקומית המתאימה למשאביהן. מכאן שמדינות אלה תלויות בתאגידים רב-לאומיים רבי עצמה. אחד המאפיינים של מדינות דרום, בין היתר, הוא עוני ורעב.

הקהילה הבינלאומית מנסה להתמודד עם סוגיה זו ומשקיעה מאמצים ומשאבים רבים בעניין. התמחות זו עוסקת בלימוד והבנת אופני התמודדות עם רעב ותת-תזונה כתופעה גלובלית באופן כללי, ובפרט מעמיקה את הבנת הדרכים ליצירת קשרים בינלאומיים הבאים להציע פתרונות למדינות יעד נזקקות.

בשלב הראשון של העבודה, התלמידים לומדים מי הם השחקנים הרלוונטיים אליהם יש לפנות על מנת לקדם את יוזמת "מזון לכל" – ממשלות? ארגונים בינלאומיים? סוכנויות האו"ם? כולם יחד? מהו טיב הקשר והיחסים בין השחקנים הללו? האם קיימים ניגודי אינטרסים ביניהם? בשלב השני, התלמידים יוצרים קשר עם תלמידים במדינות היעד לבירור התנאים האופטימאליים לגידול אצות (התלמידים ילמדו את האקלים במדינת היעד, טיב המים במקום, זמינות אנרגיה וסוגיה). כמו כן, התלמידים בודקים מהם האופנים האופטימאליים להתאמת צריכת מזון האצות, בהתאם לתנאים הסוציו-אקונומיים והחברתיים במדינת היעד. התלמידים יהיו גם מעורבים בהפצת הפרויקט ושכפולו כפרוטוקול גידול אצות בבתי הספר במדינות שונות בעולם, במטרה להרחיב את השפעתו של הפרויקט ואת יעילותו.

חשוב לציין כי תלמידי בית הספר העוסקים בפרויקט זה נחשפים לכל שלבי המחקר המדעי וזוכים להיות שותפים לפרויקט ערכי מהמעלה הראשונה, הטומן בחובו חיפוש אחר פתרונות לבעיות אנושיות וסביבתיות בקרב הזולת הקרוב והרחוק כאחד.

בתום עבודה המעשית התלמידים מגישים עבודת חקר בצורה של מסמך מנחה עם המלצות מעשיות, שישלח לסוכנויות שונות כגון, ארגון הבריאות העולמי (World Health Organization), תכנית האו"ם "מזון עולמי" (World Food Program) ועוד.

עבודת חקר בצמוד לקורס "מיקומה של התקשורת בעידן גלובלי"

עבודה זו משלבת מפגש רציף בין התלמידים לבין רשתות תקשורת זרות בארץ ומשרד החוץ הישראלי. במסגרתו התלמידים נחשפים לאופן בו התקשורת הבינלאומית מתנהלת ודרכי פעילותה השונות. מיהם השחקנים המרכזיים הנוטלים חלק במערך "ייצור חדשות"? אילו סיקורים תקשורתיים זוכים למתן עדיפות על פני אחרים ומדוע? מהן המשמעותיות וההשלכות הפוליטיות, הכלכליות והאחרות של התקשורת בהקשר של מדינה, שלטון וחברה? כמו כן העבודה עוסקת ברשתות התקשורת "החדשות": דרכי הפצתן, כוחן ותפקידן של פייסבוק, טוויטר ורשתות חברתיות אחרות במכלול התקשורת הבינלאומית כיום.

לאחר תקופת "התבוננות ולמידה בשטח" התלמידים מציעים ומנסחים מערך הסברה עבור משרד ממשלתי או ארגון אזרחי המעניין אותו, פוגשים את נציגי המשרד/הארגון, מקבלים משוב ולבסוף מגישים מסמך זה כעבודת חקר.

עבודת חקר בצמוד לקורס "משפט בינלאומי"

עבודת חקר זו עוסקת בסוגיות שונות של המשפט הבינלאומי שמבטאות תופעות גלובליות משמעותיות, החוצות גבולות לאומיים כגון, זכויות אדם במערכת הבינלאומית, תופעת ההגירה על שלל היבטיה (מהגרי עבודה, מבקשי מקלט, פליטים, חסרי מעמד אזרחי). בשלב הראשון התלמידים לומדים באופן שיטתי את סוגיית זכויות האדם כחלק מהפוליטיקה העולמית והמשפט הבינלאומי. התלמידים מתמודדים עם שאלות כדוגמת, האם זכויות אדם מוקנות לאדם באשר הוא? מהם התהליכים שהובילו להתפתחותו של משטר בינלאומי של זכויות אדם (Human Rights Regime)? ומהם יחסי הגומלין בין משטר בינלאומי לזכויות אדם לבין תהליכים גלובליים שונים?

בשלב השני בוחנים התלמידים את המשטר הבינלאומי להגנת זכויות אדם באמצעות השתלבות במסגרות שונות של ארגונים בינלאומיים לא-ממשלתיים (INGO's) הפעילים בישראל. כך יוכלו ללמוד ולהכיר אילו זכויות אדם אינן נשמרות ומה הן הדרכים שניתן לנקוט על מנת לשפר ולהגן על זכויות אלו. לסיום, מגישים התלמידים עבודת חקר בצורה של מסמך מנחה עם המלצות מעשיות לשיפור ההגנה על זכויות אדם בישראל. מסמך שישלח לסוכנויות שונות כגון, הסוכנות לזכויות אדם של האו"ם (Human Rights Council), לוועדה לפליטים של האו"ם (UN High Commission for Refugees). המסמך יהיה כתוב בעברית ובאנגלית.

עבודת חקר בצמוד לקורס "ניהול ויישוב סכסוכים"

עבודת חקר זו מעמיקה את ההיכרות עם מודלים אפשריים ליישוב סכסוכים. בשלב הראשון בוחר כל תלמיד אחד מהמודלים ליישב סכסוך פנים-מדיני או בין מדינות, כדוגמת: ועדות האמת והפיוס בדרום-אפריקה, הסכם "יום שישי הטוב" בין בריטניה לצפון אירלנד ומודל השלום בין אקוודור ופרו, ועוד. בשלב השני, בוחר התלמיד סכסוך בהקשר הישראלי, כגון: סכסוך פנים ישראלי (דתיים וחילוניים, מזרחיים ואשכנזים, יהודים וערבים); הסכסוך הפלסטיני-ישראלי; סכסוכים בין ישראל לבין מדינות ערב השונות.

לאחר שלמד את הסכסוך ומקורותיו ינסח התלמיד, כעבודת חקר, הצעה להתאמה וליישום המודל שחקר
בהקשר לסכסוך הישראלי שבחן.

נספח 2 – מורי המגמה

ד"ר רחל שאול, תואר ראשון ושני במדעי המדינה, אוניברסיטת תל-אביב. תואר דוקטור מאוניברסיטת לונדון, קינגס קולג', התמחות יחסים בינלאומיים ויפן. מאז 2002, מרצה וחוקרת בחוג ללימודי מזרח אסיה, אוניברסיטת תל-אביב. זוכה קרנות מחקר "קרן יפן" 2003 ו-2007. תחום המחקר של רחל הינו יפן המודרנית והעכשווית עם דגש על יחסי החוץ של יפן באסיה ובזירה הבינלאומית. עבודתה המחקרית כוללת את מדיניות החוץ של יפן כלפי מזרח התיכון, מדיניות האנרגיה של יפן בעקבות האסון הגרעיני בפוקושימה (2011), מדיניות הביטחון המשתנה של יפן אל מול האתגרים האזוריים והבינלאומיים הניצבים בפניה כיום. בימים אלה כותבת ספר לימוד "יפן וסין, פוליטיקה ומדיניות החוץ" (הוצאה האוניברסיטה הפתוחה). מפתחת וכותבת את תכנית הלימודים הייחודית **יחסים בינלאומיים בעידן גלובלי** ושמששת כמנהלת האקדמית של תכנית זו, בגימנסיה העברית הרצליה, תל-אביב. במסגרת תכנית הלימודים בגימנסיה מלמדת, יחסים בינלאומיים, היסטוריה פוליטית של מזרח אסיה וחברה ותרבות ביפן המודרנית.

גב' צמרת לוי-דפני, תואר ראשון בהיסטוריה של המזרח התיכון מאוניברסיטאות בן גוריון בנגב, תואר שני בבית הספר להיסטוריה באוניברסיטת תל אביב. בשנת 2008 עמיתת מחקר באוניברסיטת קוצ' באיסטנבול שבתורכיה ובימים אלו משלימה את כתיבת תזת הדוקטורט באוניברסיטת תל אביב. תחום התמחותה הוא היסטוריה חברתית ותרבותית של האימפריה העוסמאנית. משנת 2000 מרצה באוניברסיטה הפתוחה ובמכללות שונות, משנת 2011 מרצה במרכז הבינתחומי בהרצליה ומלמדת קורסים של היסטוריה מודרנית של המזרח התיכון ותורכיה. במסגרת תכנית הלימודים הייחודית "יחסים בינלאומיים בעידן גלובלי" בגימנסיה הרצליה מלמדת על היסטוריה פוליטית של המזרח התיכון ועל ישראל במזרח התיכון.

גב' מור מיטרני, תואר ראשון ביחסים בינלאומיים ותקשורת, תואר שני בתוכנית אישית למוסמך – יחסים בינלאומיים וחקר סכסוכים - האוניברסיטה העברית. תואר שני בפוליטיקה גלובלית, בית הספר של לונדון לכלכלה ומדע המדינה (LSE). תלמידת דוקטורט (החל מ-2011) בחוג ליחסים לבינלאומיים באוניברסיטה העברית. מתרגלת בחוג ליחסים בינלאומיים באוניברסיטה העברית: "מבוא ליחסים בינלאומיים (-2008) (2009), "קריאה מודרכת וכתובה מדעית" (2011-2013), מרצה בחוג ליחסים בינלאומיים באוניברסיטה העברית החל משנת הלימודים תשע"ד: "גלובליזציה ודמוקרטיה בפוליטיקה העולמית". פרסומים בתחום

חקר הסכסוכים והחברה האזרחית הגלובלית. לימדה בגימנסיה העברית "הרצליה" את הקורס "מבוא ליחסים בינלאומיים".

ד"ר מאיה שיאון-צדקיהו, תואר ראשון בלימודי המזרח התיכון ויחסים בינלאומיים, תואר שני במדיניות ציבורית, מנהל ומשפט, ובנוסף התמחות בלימודים אירופיים, תואר שלישי במדע המדינה (פוליטיקה השוואתית) ובלמודים אירופיים, האוניברסיטה העברית. מרצה (עמיתת הוראה) באוניברסיטה העברית בלימודים אירופים (מאז 2005), בחוג למדע המדינה, ובחוג ליחסים בינלאומיים (מאז 2013). מרצה באוניברסיטת תל-אביב בתכנית ללימודים אירופים (מאז 2013). פרסומים בתחום האינטגרציה האירופית. לימדה בגימנסיה העברית "הרצליה" את הקורס "ההיסטוריה הפוליטית של אירופה" ואת סיור הלימודים בבריסל בשנה"ל תשע"ג.

ד"ר אדוה זלצר, תואר ראשון בהיסטוריה כללית ופילוסופיה, מסלול לדוקטורט ישיר במחלקה לתולדות עם ישראל, אוניברסיטת בר-אילן. כתבה ופיתחה סדנה על הגירה ופליטות לתלמידי תיכון, מטעם המכון להגירה במרכז האקדמי רופין. הנחתה שני פיילוטים של סדנה זו בגימנסיה הרצליה ובבית-הספר הריאלי בחיפה. יועצת היסטורית ואחראית תוכן בסדרות ובסרטים תיעודיים, בין היתר: "הקיבוץ", "דילמת הדריין", "יום אחד אחרי השלום" ועוד.

מר טל סלע, סיים לימודי בוגר אוניברסיטה בחוג לצרפתית ובחוג למנהל ומדיניות בחינוך. את עבודתו כמוסמך אוניברסיטה הוא כתב בחוג לצרפתית, בהנחיית פרופסור רות עמוסי, בנושא הספרות הפראנקופונית באפריקה שמדרום לסהרה בשנות המעבר לעצמאות מדינית (1960). בשנים 2008-2012 טל שהה במונטפלייה (צרפת) שם, לצד העיסוק בהוראת עברית באוניברסיטה (Montpellier 3), הוא סיים את כתיבת עבודת המוסמך והתחיל את עבודת הדוקטורט. טל מרכז כיום את תכנית "בימת אפריקה" בחוג ללימודי מזרח תיכון ואפריקה באוני' תל-אביב. כמו כן, הוא חבר בקבוצת המחקר ADARR (אוניברסיטת תל-אביב humanities.tau.ac.il/adarr/en/) שעוסקת בחקר השיח, ברטוריקה ובארגומנטציה.

מר איתמר לוי, תואר ראשון בהיסטוריה כללית וקולנוע באוניברסיטת ת"א. תואר שני (בהצטיינות) באוניברסיטת ת"א בהיסטוריה כללית עם תזה בנושא: "קולנוע, טרור וזהות בסכסוכים לאומיים – אירלנד

וא"י/פלסטין". מלמד היסטוריה ואזרחות בגימנסיה העברית הרצליה מ-1999. יועץ אקדמי בערוץ ההיסטוריה מ-2005.

מר מרזוק חלבי, חוקר במכון ון ליר, שפה ערבית, שירה ותרבות. עיתונאי, סופר, משורר ומבקר תרבות. בעל טור ביומן היוקרתי "אלחיאת" היוצא לאור בלונדון. מנכ"ל ג'דל- תרגומים ועריכה. יועץ ארגוני ואסטרטגי (רשויות מקומיות וגופים פוליטיים ואחרים). עורך ביומן "אלאיתחאד" היוצא לאור בישראל (1983-1996). משפטן בהשכלתו (המרכז למשפטים ועסקים רמת גן) וכיום לומד לתואר שני בחוג למדע מדינה – אונ' חיפה. מפרסם בקביעות מאמרי פרשנות, הגות פוליטית ופילוסופית בערבית ובעברית מזה 30 שנה. אורח בכנסים ובימי עיון בנושאי הסכסוך הישראלי-ערבי, הזהות, השפה, יישוב סכסוכים, הרעיון המדיני הערבי, תחלואי הלאומיות הערבית, האסלאם הפוליטי, תרבות וספרות.

מר עפר זלצברג, הוא אנליסט בכיר בתוכנית מזרח תיכון-צפון אפריקה של קבוצת המשבר הבינלאומית. הוא עבד לפני כן כעמית מחקר במכון ון ליר, באוניברסיטת דויסברג-אסן ובמכון ללימודים בינלאומיים וביטחוניים שבאוניברסיטת מארילנד. עפר נמנה על מייסדי הפורום הישראלי הצעיר לשיתוף פעולה, עמותה ישראלית הפועלת לקידום השתלבותה במרחב האזורי המזרח תיכוני והאירופאי. הוא בעל תואר מוסמך בהיסטוריה בינלאומית מבית הספר הלונדוני לכלכלה ותואר בוגר בהיסטוריה וביחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית. לימד בגימנסיה העברית "הרצליה" את הקורס "ניתוח סכסוכים בינלאומיים אלימים" בשנים תשע"ב-תשע"ג.

גב' ורד קמינסקי, מורה מוסמכת בכירה למקצועות תקשורת ההמונים, מרכזת את מגמת הקולנוע בגימנסיה הרצליה בתל אביב. תואר ראשון במדעי החברה והרוח, אונ' פתוחה, תואר שני בקולנוע אוניברסיטת תל אביב, מסיימת תואר ראשון במשפטים הקריה האקדמית אונו, וממשיכה בלימודי תואר שני במשפטים, אונ' בר אילן. לצד לימודים אקדמיים והוראת מקצוע התקשורת והקולנוע בבתי ספר תיכון, עבדה בארגוני תקשורת והאחרון שבהם, ידיעות תקשורת בתפקיד עיתונאית בתחומי סיקור מגוונים ובהם כתבות פרופיל, מגאזין, חדשות ודיווחים.

הוציאה לאור שלושה ספרי ילדים האחד מהם נכתב בהשראת שהות ארוכה בסין כמו גם רומן למבוגרים שנכתב ברוח שהות זו.

מר איתמר דובינסקי, סטודנט תואר שני בחוג לממשל ופוליטיקה באוניברסיטת הנגב, חוקר "כדור-רגל והשפעותיו על הקהילה, המדינה בגאנה". מועמד להמשך לימודי דוקטור באוניברסיטת הנגב.

נספח 3 – תכנית פעילויות חוץ-כיתתית לשנה"ל 2013-14

כיתה י'	
מחצית שנייה	מחצית ראשונה
<p>"מודל או"ם", השתתפות בכנס Time MUN בבית הספר האמריקני הבינלאומי בישראל, באבן יהודה (16-18 פברואר)</p> <p>סדנאות: סדנה על פליטים והגירה, כולל סיור ומפגשים בדרום ת"א.</p> <p>סדנה על זהויות ישראליות בקולנוע הדוקומנטרי. את הסדנה תעביר חוקרת קולנוע, לליב מלמד.</p>	<p>סיור לירושלים: ביקור במשרד החוץ ביקור בבית המשפט העליון ביקור בארגון פלסטיני ביקור בבית אבי חי ביקור במטה האו"ם בארמון הנציב</p>
<p>ביקור בשגרירות זרה בתל אביב – בריטניה או גרמניה או יפן.</p>	<p>ביקור בתערוכת עדות מקומית – מוזיאון ארץ ישראל, ת"א ושיחה עם צלם המציג בתערוכה.</p>
<p>ביקור ומפגשים בכפרים ערבים בצפון.</p>	<p>ביקור במוזיאון הישראלי – מרכז יצחק רבין לחקר ישראל, ת"א.</p>
	<p>הרצאה מאת נציג שגרירות ארה"ב.</p> <p>הרצאות אורח בבית הספר: הרצאה מפיו של דניאל ספרן הון- עוזר הפוליטי של שליח משרד המתאם המיוחד של האו"ם לתהליך השלום במזרח התיכון. מספר הרצאות ושיחה עם דיפלומטים ממדינות אסיה, אירופה ואפריקה.</p>

כיתות יא'-יב'	
מחצית שנייה	מחצית ראשונה
סיור לימודי לבריסל (כיתה יא')	סיור לירושלים: סיור של "עיר עמים". ביקור במכון הישראלי לדמוקרטיה . ביקור בבית הספר הדו-לשוני. ביקור בבית אבי חי.
ביקור במכון למחקרי ביטחון לאומי, ליד אוניברסיטת תל אביב.	
כנס אקדמי בנושא רלוונטי לאחד הקורסים במגמה, באוניברסיטת תל אביב.	ביקור באולפני ערוץ הטלוויזיה הבינלאומי, i24News, יפו.
השתתפות במפגש דיאלוג יהודי-ערבי, עם תלמידי בית ספר ערבי.	ביקור במרכז פרס לשלום, יפו.
מפגש עם משלחת תלמידים מחו"ל, דרך המועצה לחילופי נוער וצעירים של משרד החינוך.	סדנה על גישות חדשות לביקורים בפולין ולדיאלוג על השואה – אביגיל משה, המכון הפולני ופרויקט "אדם לאדם".
"ערב יפן" – הופעה של תלמידי המגמה (י"ב) בנושא תרבות יפן. יציגו בפני תלמידי שכבת י"ב (ותלמידי המגמה) .	סדנת דיאלוג והנחיית קבוצות – בשיתוף פרויקט "קומי".